

Śląska Biblioteka Publiczna

55149

I

MF

T.

Min. Ośw. 507a — PZWS C850 X. 49

55149 MF

I

STANISLAI
ORICHO
VII ROXOLANI

AD IACOBVM VCHANICIVM

Cuius Episcopum FRICI-

VS sine de Maiestate sedis

Apostolica.

* Bibliothek
Kreuzkay

55149!

AMPLISSI- MO VIRO NICO

LAO VOLSCIO CUIAVIENSI

& Pomeraniæ Episcopo Domino

& Patrono suo benignissimo

Iacobus Gorscius

S. P.

TSI VEREBAR,

Reuerendissime Pontifex, ne

quibusdam uiderer, præfatio-

nes istas meas in aliena scripta,

ambitione aliqua exequare: &

quicquid huius agerem non re-

ligionis, quæ impiè discerpitur: non ueritatis, quæ

miserè præmitur: non deniq, ullius utilitatis publi-

cæ, cui nostra studia inferuire debēt ergo, pro mea

uirili parte iuuande agere: sed uel auræ popularis

scribendo aucupande uel gratiæ apud quosdam a-

dulando inuende: quod nonnullis iam militare au-

dio: tamen dum cogito, & quid patriæ ac religioni

debeam: & causæ huius faciem, cum qua ad R. P.

a ij

Tuam

P R A E F A T I O

Tuam & principem optimum, & iudicem ac disceptatorem prudentissimum, mecum diligentius considero: non puto me iustam cuiquam reprehendendi mei causam daturum: si antequam controversiam & defensionem de Maicestate Sedis Romanae, à Stanislao Orichouio cōtra Andream Fricium Modreuium, disertum quidem illum uirum & omni genere eruditionis excultum: sed partium religionis diuersarū, & grauitè & sincere informatam trado: aliquid ad R. P. Tuam praefatus fuero: causamq; & praefandi, & operis R. P. Tuae mittēdi reddidero. Causa quidē reuerēdissime pōtissimè, ut ante Orichouianum hunc Fricium praefarer haec fuit: ut Amico cuidam meo, qui ante librū Andreae Fricij quem contra Orichouium nostrum, anno superiore edidit: praefando, de me uehementer questus est: & temeritatem meam pro suo erga me amore deplorauit: qui ut ille ait, tam insanum hominem in Caelum laudibus extulcrim ac iam prostrato impetu Fricij, in pulcreq; iacenti me adiunxerim, respondeam: & neq; me mei consilij laudumq; earum penitere, neq; ullam causam cur eo nomine reprehendar subesse ostendā. Laudasse Me igitur ac saepius laudare, Princeps Optime, Orichouium nostrum, Orichouium Virum doctissimum, uirum magno ac generoso animo, necdum penitet,

P R A E F A C I O

penitet, neq; ūquā penitebit. Amo ingeniū uiri, cō-
 plector doctissima scripta eius: exosculor tāta n-
 uim dicendi, quantā isti suarum uirium iactatores
 sustinere non possunt: admiror impetus ani-
 mūq; presentem eius uiri, aduersus ea pericula,
 quae isti non uerbis tantum, sed etiam scriptis aper-
 te illi denunciant. Veneror castissimam eius, Eccle-
 siae Romanae, quae sola uera Christi illa plantatio
 & uinea est ac religionis auitae atq; ueritatis, deffē-
 sionem non fortunae Orichouij, quam isti ab eo re-
 cesuisse testantur adulator: sed uirtutem eius amo: non
 gratiae eius particeps, quae nec apud illum tanti
 cuiusquam est, ut ueritatem eius causa dissimulet:
 sed inuidiae, quam illi ueritas defensa parit, socius
 esse uolui: ueritatem defendenti, non inter beatos
 istos epulanti adhesi Orichouio. neq; me istorum
 iudicium mouet, qui scripto offenduntur meo: quod
 in argumento parum illis plausibili uersor. Cur
 enim non probatur eius: nisi quia uerum? ueritas
 odium parit: & ijs qui in ea tuenda uersantur pa-
 rum plausibile apud disolutos argumentum suppe-
 ditat. Sed neq; me pudebit cum Calonibus & Lixis
 pro salute patriae, pro aris & focis, pro religione
 auita, pueritate, pro uera, pro pura uinea CHRIS-
 TI firmissimē depugnantib; stare: contra istos
 duces Arrianos ac Nestorianos, infestissima Eccle-

A iij

siae signa

P R A E F A T I O

*sic signa inferentis: ueritatemq; tellis diaboli é
 pharetra mendacis sui, depromptis, pramenteis:
 sacra ónia conculcantes CHRISTI IESU Ser-
 uatoris nostri omnen memoriam abolentis: cœlo
 deniq; ipsi impia arma minantes, non est, uod do-
 leas, Amice quisquis es, casum hunc meum. neq; a-
 more cæcutio, neq; eum scopum quem tu putas mihi
 proposui: neq; Orichouius tellis Fricij prostratus
 in puluere iacet, neq; ego confectum uestris armis
 sustuli, sed uictorem á cæde hostium Christi cū spo-
 lijs opimis redeuntem obuijs manibus excepi: no-
 menq; meum illi ut præstantissimo duci ultro dedi:
 Amo quidem Orichouij uirtutem, qui tanta præ-
 lia pro Ecclesia Catholica edit, ac eum mihi sco-
 pum proposui, ut ueritatē defendens ueritatis ama-
 toribus placeam, & impia docentium amicitiam
 negligam, neq; Orichouio erranti faueo, sed ab era-
 rore isto uestro redeunti gratulor. Nam quod in ea
 castra eum defecisse dicitis, qui sacro sancta Chris-
 sti dogmata ferro & flammis infestetur: Videte
 ne potius ab eis qui hoc faciant defecisse dicen-
 dus sit: ac ad eos qui Christum cum sua uera illa doctri-
 na; quam é sinu patris hausit, Ecclesiae suae tra-
 didit tueantur accisse. Sed Orichouium mitto, cui
 quantum est uirium, & ad se & ad Ecclesiam Ro-
 manam tuendam & Stancarus paulo ante exper-
 tus &.*

P R A E F A T I O

Et uos experiemini: illis quibus quod parum in
 plausibili argumento uersari uisus minus placui,
 quiq; me cecutire amore Orichouij uel uehemen-
 ter adulari indicarunt respondebo, ac eos ipso hoc
 eodem crimine condemnabo, uiaq; illis ornamen-
 ta ac munera remittam. Atq; equidem iam testatus
 sum, me orichouium amare, nec amare solum, sed
 admirari diuinum eius ingenium, uirtutēq; eā quæ
 pro ueritate pro religione, pro patria, quæ tam
 miserè impia pietate istorum deuexata est, tanto ro-
 bore animi stat. Sed tamen ita hæc in Orichouio
 amo: ut neq; in hoc meo iudicio cecutiā neq; ullam
 causam adulandi Orichouio uel istis ipsis testibus
 habeam, quem posteaquam ab eorū amicitia recesserit,
 et in nostrā defecerit castra, fortuna ut illi as-
 iunt deseruerit, in puluereq; iacentem reliquerit.
 Sed neq; ei ordini cui Orichouium Varſauie impu-
 denter adulatum esse clamant, adulari debeo: quem
 tantopere Orichouianarum laudum ut isti aiunt pœ-
 niteat. Nam quī ego ordini ei adulando placerem
 qui Orichouium cuius gratiæ me participem esse:
 uoluisse putant repudiaret: quem tantū laudum
 illarum puderet? qui ita in eas animatus esset. ut qui
 eas apud se cantaret in odium grauissimum incur-
 reret insanusq; haberetur. Nulla igitur causa mihi
 erat cur aut Orichouio iacenti, aut ordini sacro Or-

P R A E F A T I O

richouianas laudes fugienti horum ipsorum confessione adulandi, unde me immeritò ab istis reprehendi certum sit. contra uerò istos & uehementer cæcutiri sui amore, & impudenter fortunis aliorum adulari, planissime patet. cæcutire quidē quod ita suis uictorijs quas nullas retulerint de Orichouio plaudant: quod ita Friciana arma suorumq; industriam dilaudent, ut & Orichouium quid dicturus sit, non habere: & Fricium, quibus armis nostri pro Orichouio depugnaturi sint, iam sentire, ac bellum illud, quale futurum fuerit, procul prospicere, quicq; Orichouium nouis illis, nō dicā ineptis narrationibus perstratum glorientur. atq; eo scripto id actum, ut Orichouius, ab uniuerso orbe insanus & furiosus iudicetur. Neq; enim isti uiderunt, triumphum se ante uictoriam cantasse, & Orichouium uirtute sua illa pristina, qua contra Solimani arma adolescens firmissimus, pro patria stetit: nunc uel maximè contra istorum impia dogmata pro religione stare: ac ea arma illis illaturum: quæ nunquam sustinere poterint. nam quod amicus meus ait. Quæ iam animo Fricius uoluit auxilia, & se se ad omnem hostium impræssionem sustinendam comparat, Quibus uerò armis pugnaturi sint Orichouiani nouit Fricius, id quale sit, facile est iudicatum. Siue enim

causam

P R A E F A T I O

causam Orichouij cum causa Fricij, siue copias nostris, cum copijs istorum conseramus: impar est certamen, impar contentio Romanis in castris sub vexillo Petri cohortes nunquam uictas pro Ciuitate Sancta IESV CHRISTI armat Orichouius: sub Tyranno seuissimo Caluino, alteroq; Catilina temeritate & audacia instructam turbam centuriat Fricius: Extinguit impias flammias Orichouius: suscitatur ignes sopitos, quibus Orbis olim flagrauit Arrij Fricius: pro uictorici Ecclesia stat Orichouius Arrianismum impium tuetur Fricius: Ingenium Fricij literis aptum laudamus, Orichouij miramur: intra alueos dicendi Friciana uis fluit: Orichouij extra ripas inundat: uolentes ducit Fricius: reluctantes trahit Orichouius In plano Fricius suas ostentat acies: in Alpes inuolat Orichouius: nihil tam praeruptum, quod non inuadat, nihil est tam arduum quod suis non occupet armis. Fricius quietus narrat ac placido agmine fluit, Orichouius moles obiectas submouet, nullisq; obicibus impetus suos morari patitur. Sed haec mitto, res ipsa docebit, utrius copiae maiores: utrius causa iustior sit, ac satis plane quidem ostendi, istos potius amore sui erroris, quam me studio Orichouij cecutire Adulari autem istos & turpissimè: quidem adulari, quis testis est? isti ipsi reprehensores nostri: qui cum fateantur se in illis praesidijs &

P R A E F A T I O

sidijs & castris ordines ducere quæ contra Ecclesiam Romanam armantur. ab ijs ipsis quorum iugulum armis suis petunt, cibum supplices mendicant, dominosq; suos seruiliter appellant, ad eorumq; pedes supplices se aduoluunt: qui patrocina ab suis hostibus implorant, quid hæc uerba amice sibi uolunt. Suscipe igitur & optimi & eruditissimi viri, clientis tui patrociniũ. Cuius opem hic imploras? Iacobi Vchanici, tũ cum hæc scriberem Cuiaviensis Episcopali, nunc Archiepiscopi Gnesnensis & primatis in Regno Polonorum, uiri prudentissimi. contra quem eius auctoritatem aduocas & patrocina imploras? Contra Stanislaum Orichouiũ, quid is quæso? à castris nostris defecit, ad quem? id ipsum Vchaniciũ, quid tandem agit? quid? nos oppugnat: Vchaniciũ ipsum & Ecclesiam Romanã cuius ille hoc in regno Princeps est, tuetur: nos eam ab imis sedibus euertere molientes prohibet: ac non solũ prohibet, sed etiam uehementer reprimit Ecclesiam istam Romanam uobis inuisam cum ipso Vchanicio quem nos in fraudem & in insidias blandicijs nostris ac insidiosis laudibus præcipitare conamur euertere, unaq; cum Ecclesia euersum præcipitem agere, non patitur: suum iugulum pro illius incolumitate opponit extra nostrum uallum nos egredi non patitur. Quid igitur uosẽ

P R A E F A T I O

nos? apud Vchanicum ipsum ille diem diximus Cu-
 via Romanæ instrumenta, formulas, notarios, con-
 tra eum imploramus, ut eorum ipsorum gladijs,
 pro quorū salute contra nos armatissimus stat: quā
 doquidem nostris armis impares illi sumus confici-
 atur, hæc uos non uerbis quidem Amice, sed re ipsa
 dicitis: hæc uestra est accusatio. Iste sunt uestre ar-
 tes quibus Vchanicum Principē optimum, uirūq;
 pientissimum per hora hominum traducitis, ac im-
 merenti hærescos crimen imponitis, contumelijs
 oneratis. Accusatis Orichonium apud Pontificem
 Vchanicum, quia Ecclesiam Pomanam, quia religio-
 nem uitam, contra furores uestros defendit: quia
 Vchanicij non solum dignitatem non solum fortu-
 nas, sed etiam uitam ipsam, à uestris insidijs seruat.
 Audistis uos Amice furiosum illum hominem Fim-
 brian, apud Romanos quondā ea improbitate fuisse,
 qui cum curasset ut. Q. Sceuola in funere. C.
 Marij uulneraretur diem illi dixit posteaquā com-
 perit eum posse uiuere Cum ab eo querere-
 tur, quid tandem accusaturus esset eum, quem pro
 dignitate ne laudare quidam quisquam satis com-
 modè posset, aiunt hominē (ut erat furiosus) res-
 ppondisse, quod non totū telum corpore recepisset.
 Nonne amice hoc facinus uestrum, similis furoris
 plenum, accusatis Orichonium apud Vchanicum:

Cur?

P R A E F A T I O

Cur? quia à nobis ad eum defecit, quia contra nos eius salutem defendit, quia eum nobis dilacerandum non tradit. Nōne apertè dicis, coherce istū ipsum Vchaniei Orichouium ac è medio tolle: quo stante, religio cui præsides, Ecclesia Romana cuius gubernacula prima tenes, nostris artibus, nostra in te summa perfidia euerti non poterit. Atq; tu. Amice Rhetorum doctrinam nugas uocasti, nugari uanos Rhetores ais, quorum praecepta si cognouisses nunquam tam ineptus cum tua ista dedicatione ac praefatione ad Vchanicium Principem fuisses. uidisses enim quid, apud quem, contra quem, quomodo diceres, decorū conseruasses, in quo uel summa illa Orationum sapientia à doctissimis hominibus collocatur: & à quo pueros etiam ipsos discrepare uiciosum habetur. Quanquam Sophisticae mihi non ignarus uidearis, nā una opera, plura àssequi te uelle uideo. PRIMVM ut tuum amorem, tuāq; beneuolentiam erga Vchanicium tuis dedicationibus testatam relinquas, in eius beneuolentiam te insinues, eius liberalitate tuam inopiama sustentens, Atq; apud eos, quibus arma infestissima infers, quos cum Ecclesia euersos cupis, turpiter adulando, panibus propositionis, quos in tuis castris execraris famem tuā expleas. Deinde ut apud partium nostrarum homines, apud Tridentini Concilij patres,

apud

P R A E F A T I O

apud Summum Pontificem Petrum illū Romanū
 fraude tua ista plusquā Pūica, ut Annibal quon-
 dam, Fabium illum Maximū, qui Romanis cunctan-
 do restituit rem (cuius, cum omnia cetera ferro ac
 igni uastaret, agrum intactum reliquit) suspectum
 reddas & in summam inuidiā adducas, idq; eo tem-
 pore facis, quo facilius hic noster Fabius Maximus,
 Iacobus Vchanicius, qui uestras cunctando frangit
 uires, ad clauum Reipub. ac Religionis Christi an-
 tiquæ, gubernacula uocatur: ut in ipso articulo cū
 opprimas & à primatu regni Poloniæ iritato in se
 Summo pontifice Romano, cuius autoritate munus
 illud sibi a Regia Maiestate delatū, confirmatum
 iri scires, remoueas, quod ceteros tibi similes olim
 effecisse uidebas, cū Episcopus Cuiauiesis designa-
 tus fuisset. uestra enim arte illud effectum erat: ut
 ille non nisi mortuo Paulo III Summo Pontifice
 Romano, sedem illam Cuiauiensē iure tenere po-
 tuerit. Tertium uero ut autoritate ipsius Prin-
 cipis Ecclesiæ Vchanicij, uestro in errore turbam
 sacrarum rerum imperitam, & uulgus quod, ad re-
 gnum se cōponit exemplar confirmes. Solet: uero
 reprehendere tenuiores à uestro errore disiden-
 tes exemplo potentiorum, ac indignum esse cāma-
 tis, miseros istos & egentes plus sapere uell. (ut ar
 uestro uerbo) quam dominos: quasi uerō idem sit
 plectrum

P R A E F A T I O

*p*æctrum, quod est sceptrum: quasi marsupium se-
 quatur uel pietas uel rerū tantarum scientia. Cræ-
 sos inquit D. Hieronimus. Dariosq; speres literæ
 marsupium non sequuntur. Hæc tua prima & præ-
 cipua consilia sunt. postremo illud, quod tu primum
 ostentas, & quo ista omnia contegis ut de Orichoo-
 nio apud Principem Vchanicum questus & eum
 ipsum Principem, & omnes ordinis uestri infestos
 uiro illi reddas: quod ut facilius efficias, nostros sa-
 cerdotes, quorum ille ordinem Hierarchicū in cœ-
 lum Laudibus Varſauie extulerit, infestissimos ei
 esse fingis. quam ineptus sis uide, rides ordinem sa-
 cerdotum, apud quem amice? apud Principem eius
 ordinis Vchanicum, quero? quī tu ipsum quē lau-
 des non irrideas Vchanicum? cum uniuerſum or-
 dinem in quo ille Princeps uir est rideas? imo uero
 eum ipsum uel maxime rides nan si uiciosus hic or-
 do, uiciosissimus Vchanicius dux & moderator
 princeps, totius eius in Regno Poloniae ordinis.
 Sed mitto hæc uel inepta uel improba uestra, illud
 à uobis quæro, quid uobis in mentem uenit, Vchan-
 icipes in uocare pro Fricio, contra Orichonium?
 num uos Vchanicum uestrum esse putetis? an non
 dum perspiciatis non solum eum Principem in illis
 esse castris ad quæ Orichonium à uobis defecisse mo-
 leste fertis: sed etiam eorum castrorū imperatorem
 & dictatorem

P R A E F A T I O

& dictatorem, an nondum satis cernitis in Ecclesia
 Romana eum stare: ac bellum uobis qui publico ma-
 lo magni esse contenditis: qui sub prætectu hono-
 ris Dei, uestra audacia abutimini, uestrisq; opibus,
 uestris libidinibus inferuiatis, qui sanguinem fra-
 trum sititis: qui cædes pro concionibus uestris fieri
 iubetis: qui uestrorum manus sanguine nostro munda-
 ri & consecrari oportere, impie clamantis: qui
 paci publicæ quæ CHRIS TIVS DOMINVS
 (cuius nominis iam uos supputet Euangelici enim
 ab Euangelio, non Christiani à Christo ut nos, quo
 nomine uniuersus orbis terrarum utatur) dici uult
 tis, quam Christus inquam ex hoc mundo ad patrem
 migraturus suis commendat, suam uocat. uo-
 bis inquam que publicæ paci inimicissimæ
 ac infestissimæ estis bellum inferre? Non ui-
 detis eum hoc agere sedulo ut uobis horū scelerum
 ministris in ordinem redactis, ac iudicio turpi dam-
 natis, pacem publicam constituat: religionem auia-
 am suam in locum unde ui hominibus coactis, ue-
 stra fraude armatis, deiecta est restituat. Vides Ami-
 ce munus Principis Vchanicij, uides quid Respub:
 polonorum, quid Ecclesia Romana illi concedide-
 rit, uides quod onus imposuerit: Vides huic Polono
 Fabio, contra uestram Punicam fidem, ab repub po-
 lona iubente Augusto Sigismundo inuicto Rege
 Polonorum,

P R A E F A T I O

Polonorum, autore summo Pontifice Romano, imperium esse delatum: ac mandatum, ut uideret ne quid religio auita, ne quid respub: detrimenti capiat: ut furoribus uestris maturius occurrat: bellūq; in quo classicum buccis uestris impietate tumentibus inflatis: sua & prudentia saepe in magnis rebus & difficillimis temporibus perspecta & humanitate sibi innata, qua uos diutius fert, dum ad saniores aliquando mentem redeatis expectans: quaq; uos improbè abutimini, à ceruicibus patriæ dimoueat. at nos inquis scimus nostrum esse: quibus tandem argumentis ad eā rem utimini? quod nostros secum habeat, quod cum eis loquatur: quod disputātes audiat, quod mensa sua dignatur. Egregia uestra Amice ratiocinatio, an non idem uos, cum Iudeis eadem faciatis, an non cum Turcis cum Saracenis hæc eadem offitia saepe christianis intercedunt? num igitur propterea uos iudeorum dogmata ut uerā & sinceram Dei religionem probatis & sequimini? num Christum cum eis abnegatis, num circumcidimini, num præputio infesti sitis, Num? qui cum Saracenis negotia habeant, Saracenorum impiam religionē probant? humanitatis Christianæ offitia illa sunt, quæ uobis præstat Vchanicius: uidet uos esse fratres: uidet filios regni (quanquā & exules multos & perfugas) uidet Christiani Principis esse

P R A E F A T I O

munus, à sanguine ciuili abesse, hoc omnibus modis
agere, omnem lapidem in eam rem mouere debere,
ut fratres in offitio contineat: ut errantes in uiam
suam reuocet: ut humanitate prudentia & patia-
entia non ferro, quod uos in uiscera nostra procudi-
tis uincat: hoc igitur agit: miseratur errorem ue-
strum: sua consuetudine, suis pijs ac doctis sermo-
nibus uos flectere conatur: grauissimè in uos, nisi
humanitatem tantam eius secuti fueritis cum om-
nibus bonis & Repub: uniuerfa animaduersutus
nam re ipsa quid est quod in eo uestrum esse putetis?
nunc à cætu uestro Pinczouiano in hoc gradu Ama-
plissimo collocatus? num uestra autoritate, sua po-
testas confirmata? cur si uester est, ut uos contendit-
is, potius summum Pontificem Romanum, què uos
ex insidijs procul ab illo positi, logomachia uestra
oppugnatis: cui in festissima signa infertis: què per-
ditum uno momento esse cupitis: in quem omne ge-
nus hominum concitatis: cur inquam Pontificè Ro-
manum, suæ dignitatis & muneris, autorem esse uo-
luit? cur sacrificium missæ indies prope modum sin-
gulos, magna cum reuerentia numinis celebret? cur
Christi corpus mysticum pronus ueneratur? cum
deniq; omnes cærimonias, omnia sacramenta, (quæ
omnia uestrum impium dogma ridet, conculcat, ac
nominari quidem inter uos patiat) uenera-

B

tur æ

P R A E F A T I O

cur ac pie obseruat? vtrumne tandem haec signa &
 facta uestrarum partium hominis sunt an Principis
 & Dictatoris nostri ducisq; Romanae Ecclesiae?
 Non opus est uerbis, amice, ubi rerum testimonia
 adiunt. Vides facta Vchanicij: non est quod ad ser-
 mones eius confugas: rebus ipsis uos refellit: nec ma-
 gis in illo praesidij uobis est quā quōdam in C. An-
 tonio Collega Ciceronis Catilinae scelerato fuit, re
 ipsa Antonius docuit, se non Catilinae, ut ille ap-
 pud omnes praedicabat, Amicū, sed patriae fuisse.
 Hoc idem docet Vchanicius: desinite scelerate age-
 re: desinite scriptis uestris optime de religione
 sentientium contumelijs onerare: desinite rerum
 imperitis eius autoritate imponere: ita miscete
 uestra, ne cum nugis istis uestris admiscatis. Satis
 respondi Calumnijs omnibus amici, ad te Reueren-
 tissime Pontifex redeo, ac cur Orichouij opus de
 Maestate Romana contra Friciū conscriptum
 ad te potissimum defero causam reddam. Multas
 Cause de multorum uirtutes, Reuerendissime Pontifex, mul-
 dicati ope torū ingenia multorum in rebus gerendis dexte-
 ris. ritatem saepe mirari soleo: sed nihil est quod ma-
 gis admirat⁹ fuerī, quā tui animi magnitudinē:
 quā in reb⁹ arduis & difficillimis, animi praesētiā
 quā sinceritatem, quā religionis auitae & reipub:
 studiū & amorē sūmū R. P. Vestre, Quas quis
 dem

P R A E F A T I O

*Ad uirtutes cum mecum diligentius reuoluo: non
 absq; singulari benignitate & consilijs Dei patris
 omnium Misericordiarum factum esse puto: ut tuus
 hic Episcopatus, in tam turbulenta tēpora: in tam
 Reipub: huius miseram faciem potissimum incide-
 ret. Etenim cum molicie quadam ac laborum tedio,
 multorum, consilijsq; temerē, magisq; ad ostentatio-
 nem quā Syncere susceptis in tantas tempestates
 incidissemus: tantiq; fluctibus in altum abrepti fu-
 erimus: ac nullis consil. s humanis, salui ad portum
 pacis & tranquillitatis uideremur reuersuri: nullū
 finem malorum fore putaremus: summam potesta-
 tem insolentibus hominibus Rempub: diuexandi
 religionem auitam exterminādi, sacra omnia pro-
 phanandi & conculcandi, datam uideremus: Subi-
 to ecce Deus pater Domini nostri Iesu Christi te
 una cum cæteris optimis Principibus ad clauū na-
 uis nostræ tam graui periclitati imbremq; ini-
 micum undiq; remis fatiscentibus haurienti admo-
 uit: animosq; nostros desperata salute fractos, ad spē
 salutis erexit: portumq; illum, à quo tempestate à
 sediciosi & rerum nouarum cupidis ciuib; exci-
 tare abrepti sumus ostendit. Nam Reuerendissime
 Pontifex, cum aliorum omnium prudentia & auto-
 ritate qui Religioni in hac Repub: president, tum
 uerò animi tui magnitudine, qua omnes omnium*

P R A E F A T I O

etatem homines facile superas summumq; illud studium religionis & patriæ apud animum meum expendo, nihil nisi tranquillum, nisi beatum huic patriæ ominari possum. nihil nobis omnium uestrum gubernacula, quam portum tranquillum polliceri. nam cum ab omnibus hæc ipsa tranquillitas expectanda sit: tum uerò à te pontifex optime, quem cæteris uirtutibus, alijs omnibus parè: animi magnitudine ac in patriam & religionem antiquâ pietate, omnibus anteire facile uideamus expectanda est, Cum te, Pontifex optime: cum esse uideamus, qui & ob pietatem tuam summam uelis, & ob animi magnitudinem inuictâ, possis, labores, subire, nulla q; pericula pro patriæ salute & religione auita recusere, ac istis, qui & ocio & ingenio abusi quæstus sui, non honoris diuini gratia tanta incendia in repub. excitarunt occurre, eorumq; insolentiam reprimere, non difficile posse. Accedit ad eas duas præstantissimas & tibi proprias uirtutes prudentia non mediocris tua: accedunt amici plurimi, accedunt opes paternæ Amplissimæ: clientele maximæ, accedit summus splendor familiæ uestræ: uno uerbo dicam, Nihil est quod tibi princeps Optime, ad bene Rempub: gerendam defuerit. quod cum ita sit, non temere fecisse putari debeo, si & ipse ad tua præsidia sub tuâq; signa confugiam, & ea omnia
tum mea

P R A E F A T I O

tum mea tum aliorum quæ tua consilia tuos tantos conatus instruere, & iuuare possunt, unde quomodo & pro quibus Amplitudo tua depugnare debeat non difficilime perspicere possit deferam. Nouisti Princeps Amplissime, ingenium Orichouij, perspectam habes uiri illius uim dicendi, perspectas rationes, quibus firmissimè in tuenda Ecclesia utatur: nihil uanum, nihil leue ab illo literis mandatur. quod cum alijs in scriptis eius factum: tum uero in hac castissima Maiestatis Romanæ defensione perspicies, ac inde ueluti è cornu copiae, quod ad eius causæ defensione quæ una hoc tempore potissimum oppugnatur pertineat hauries. Agnosces in eius uiri scriptis, animum fortem ac omnium periculorum pro salute publica ac uinea domini contemptorem: agnosces spiritus patricio sanguine dignos, à tuaque defensione non alienos: par est ut constantis animi scripta: tibi Magnanimo & fortissimo Principi dedificentur tuoque pietissimo sub patrocinio in lucem publicam prodeant, ac in hominum manus ueniunt. Accipies igitur Pontifex magnanime fortis pectoris scripta eo iure tibi quo Vlijsi Achilea arma, debita: ac maiestatem Romanam in cuius imperio Vir princeps Nicolaus Volscius Castellanus Sendomiriens ac Thalami Regij Magister, & floruit & uita hac tempestate tanta impendente, quasi singulari Dei

P R A E F A T I O

erga se beneuolentia decessit: quam piè & summa
 cum ueneratione coluit: quam matrem omnium fa-
 delium. CHRISTI esse profitebatur. qui se nunc
 fergat ac eam rerum faciem uideat, quos luctus ille
 ederet: quàm secum benè actū diceret? qui hæc ma-
 la in uita sua non uiderit, ac una cū bonis moribus
 cū tranquillitate Reipub: cum religione auita hinc
 excesserit. quam ille te contuens in hoc amplissimo
 honoris gradu, & gratularetur tibi & Rempub:
 cum religione antiqua commendaret: quam te mo-
 ueret, ut his flammis occurreres: ut tanta incendia
 restigueres, totq; uulnerib; Reipub: medicas manus
 admooueres. complecteretur te una cum Magnifico
 fratre tuo Stanislao Castellano Brzeziniò, & cum
 lachrimis obtestaretur, ne aras, illas quas Magnifice
 erexit, ne templa in quæ patrimonium suum pro-
 fudit, ne religionem quam piè casteq; coluit a sce-
 leratissimis hominibus euertere pateremini: quæ om-
 nia absens ac in uita illa qua perfrugitur æterna
 ac beata, uos in Repub: florenteis cernens, á uobis
 postulat. Sed ego longius prouehor, finem præsan-
 di faciē præcatus ut Maiestatis Romanæ quæ mas-
 ter nostra est, ut religionis auitæ, ut salutis pu-
 blicæ patrociniū suscipias, quod quidem, non ut à
 cessante peto sed (ut dicitur) currenti ultrò cal-
 car addo Vtq; Orichenium tam constanti animo
 pro

PRAEFATIO

p̄ religione & Repub: depugnāti p̄ animi tui mā-
 gnitudine patrocineris neq; istis, qui panibus Eccle-
 siae obsaturati q̄ illis ipsis quorum beneficio suas sus-
 tentant facultates, perniciē moliuntur, dilacera-
 dum, permittas. neq; istos Ecclesiae bonis in perni-
 ciam religionis ac tuam ipsius abuti diutius pa-
 ciaris, Ac tibi hoc certo psuade, religionē auitā tā-
 tis pcellis agitatā nullius ad huc ope subleuatā, mul-
 tis & grauibus uulneribus affectam, uix ullum ha-
 bere alium, tanta animi magnitudine, tanta con-
 stantia, fide, & pietate tanta, quem apellet, in cuius
 sinum confugiat in cuius patrocinio recreetur,
 prater te. Vale Princeps optime. ac nos
 tuo patrocinio studiaq; nostra
 tuere.

In offeruione F facie quarta uerba illa duo perijē
 uel actum est, quibus uerbum græcum διχεται. in
 interpretanti propter rudiores sumus, ex margine
 in contextum imprudentia operarum irreperunt:
 cuius erroris monere uolui, ne quis ab autore ita
 scriptum putaret.

LAURENTIVS GO
SLICZKI AD STANISLAVM
ORICHOVIVM

Dij tibi dent quæcunq; Orichoui doctè mereris;
Ipse mereris enim, quidquid in orbe boni est.
Qui modo restauras templis, pia iura sacratis:
Qui ut maneat uirtus prisca fidesq; doces.
Pernersas qui scis doctè prosternere mentes:
Qui falsum uero dogmate dogma necas.
Maacte uir ingenio, captā hāc rogo perface laudē
In uineaq; dei, strenuus esse uelis.
Hæc ducis est uirtus, non uni insistere almæ:
Sed uario famam quærere marte decet.
Vindico te, redeat pietas antiqua fidesq;
ad nos, & facias uertere terga nouam.
Quod facis, a nobis abigas & pseudoprophetas:
Qui in populo Christi dogmata falsa serunt.
Fricius inde abeat patriæ qui iura prophanat:
Immemor est patriæ, qui. officijq; sui.
Viue diu, ductare sacros iam perge triumphos:
Magna ducis uirtus, uincere scire malos.

STANISLAI ORICHOVIRO XOLANI AD IACOBVM Vchanicum Cuiaviae Episco- pum FRICIVS. Siue de ma- iestate sedis APOSTO- LICÆ,

ANDEM ALI-
quando progreditur,
magna testificationū
comitāte caterua, An-
dreas Fricius, Iacobe
Vchanici, præsulū des-

cus: comicē ne, an tragicē instructus
contra me, nondum plane statui. Nā *Fricius*
is mox a principio libri, tragædorū *scriptor*
ad morem: scribarum, officialium, te- *præposte*
stificationūmq; insanit turba. & idē *rus.*
tamen, quod comœdum decet: ad ex-
tremum tranquillat, componitq; om-
nia. In quo tamen ipso Fricii hominis
docti, & non incallidi acumen requi-

A ro:

ro: quod is in tractando præposterus
 esse, q̃ posteriora ordine ex prioribꝫ
 maluerit nectere. Nam violatam ami-
 citiam conqueri: et inconstantiam scri-
 ptorum, dictorum, factorumqꝫ meo-
 rum inleſtari: & conclusiones editas
 refelli, opere precium fuerat prius: q̃
 erat illi decurrendum, ad hæc postre-
 ma: scribas, videlicet, & officiales: at-
 qꝫ iudiciales testificationes: quæ cau-
 sarum desperatarum vltimi solent ef-
 ſe exitus. vt ita rectè, atqꝫ ordine, a
 protali per epitaſin, ad ſuam catastro-
 phen perueniret fabula: ſed ſtat ſua
 cuiqꝫ ſententia. nam & mihi certū eſt,
 quod fortasſe diſplicuerit Fricio: in
 reſpondendo ordiri ab eo, quod apud
 Friciū in cauſa fuit poſtremum: in-
 deqꝫ ad illius regredi inīciū. Oſten-
 dam enim primo, ius amicitiaꝫ in Fri-
 cio nunquam a me violatum eſſe. De-
 inde, me in Papatu ſumma conſtantia
 ſemper vixiſſe: poſtremo, Concluſio-
 nes, a me contra Friciū Volborii e-
 ditas, Chriſtianas eſſe. Quæ vbi cur-
 ſum de-

*Diuiſio li-
 bri.*

ſim demonſtrauero, de concertatione quoque noſtra Volborigiſi aliquid paucis dicam.

Sed antequam ad ea, quę propoſui, aggrediar: videt eſſe iuſtus expoſtulan-
 di cum Fricio locus, non potuiſſe *Fricij lau*
 videlicet, Fricium, nauum, prudentē, *dator nea*
 & probum, ac doctum etiam virum, *quam.*
 alium laudatorem parare integritatis, & elegantię ſuę, præter hunc terrę filium: qui in præfatione ſcripti Friciani, dum Fricium extollit, me autem deiicit, conſcientia humilitatis ſuę credo, coactus, ſupprimiſt nomen ſuum: contegitque ſilentio: neque in ſubſcribendo vltra primas literas nominis, & cognominis ſui C & R. quicquã addidit amplius ad nomen. Atqui hic Fricij laudator, Proſpiciēte illo, multo eſt timidiſſior, qui, Hieruſalem vt vidit, periit. Degeneres enim animos timor arguit. Nam hic ni nauici vir eſſet, putas illum tanta in re ceſſaturũ fuiſſe nomen? Sed ſi poeta peccat, cum probam orationem aſtingit

A ii impro

improbo, quomodo Fricius non reprehendendus, qui laudari se voluit a nebulone nescio quo, non tantum ille laudato, sed ne de nomine noto quidē viros qui de utroque nostrum ex tempore effutit, quicquid in buccā venit.

*Laudator Fricii
lædit Episcopum.*

Sed ne sit vlla in causa Fricii ratio: tua præstans Pontificalis autoritas, an non violatur ab hoc eodem laudatore planissimē? qui principio Friciani libri ad te præfatus, & me vobis Episcopis Varschauiæ adulatum esse: & vos Episcopos ferro, ac flammis sic enim scribit, dogmata Christi persequi cōtendit: Quod si illi vexare probris Episcopos apud te Episcopum licuit, numitidem tibi huic nebuloni, ad ordinis tui amplissimi dedecus, paciscentes aureis præbere licuerit, tuum sit iudicium, tua existimatio. Nolo rationem officii ab Episcopo reposcere: ab eo præsertim, qui bene subducta ratione, in vita semper vixit. Cæterum, ergo non sum eum honorem huic iorici habiturus, ut illius maledictis respondeam;

deam, ne vel pugnare cum ventis: vel
 cū spectris velitari videar. Itaq; hoc
 lumbrico, pede pulso, ad Fricii scriptū *Frictus ā-*
 venio. in quo significare ille multis lo *telatus O*
 cis videtur, se apud te habere ante me *richouio*
 parteis priores. Nam & gratiosi scri- *indigne,*
 bæ illi, querenti de me: apud te affue-
 rūt de familia tua: qui mihi adesse pro-
 hibiti nolebant: & maximam audien-
 tiam, id quod ex scripto Fricii appa-
 ret, sibi apud te faciebat disertī senis
 de me conquestio: quæ mihi patebat
 apud te minus, quod quidem videtur
 abs te rectē datum clienti, scultetōq;
 id autem est, fundo populo tuo. Sed
 tamen, si rem ad rationem reuoces,
 non propterea, quia populus fundus
 ille tuus est, gratiosus esse apud te po-
 tuit: neq; hac vna re, quia cliens tuus
 ille in ære tuo est, meam apud te grati-
 am anteuertere debuit. Nā Frictus,
 vel hoc vno infra me est, quod is nul-
 lam partem tuorum temporum vnq;
 attigit: semperq; pacis, & ocii tui co-
 mes; nuncq; periculi, neq; turbarum tu-
 arum

arum socius fuit. Ego contra, nullum
 periculum: nullum discrimen pro tua
 dignitate vnq̃ refugī. Cum enim eos
 dē tempore Episcopatus tibi, quo &
 vxor mihi, a Paulo iiii eriperet: scis,
 meministi enim: vt mei, meorumq̃ ob-
 blitus, fortunas meas in communio-
 nem tuorum temporū contuli. caput:
 dignitatēq̃ tuam, vxori, ac liberis
 meis antepokui: quæ tum stabant, ca-
 debantque simul Pauli iiii decreto.
 Quod si hæc apud ipsos fiscales Romę
 agerem, quibus me pro te obseceram:
 vel his ipsīs iudicibus obtinerem me:
 notum, Friciū autem, ignotum, in di-
 scrimine capitis tui, aduersariis tuis fu-
 isse. cui parum visum fuit: res meas
 pro te gestas, contra Paulum iiii, re-
 præhendere: nisi etiam verba ipsa
 scriptorum meorum contra Paulum
 iiii recitasset: quibus tute fateris fisca-
 lium Romanorum in te impetus re-
 pressos esse & retardatos. Quæ tamē
 ego tela, ex tuis pharetris, illi contra
 me suppeditari, doleo. Nam hæc, neq̃
 per se

per se scire neq; aliunde Fricius sumere potuisset. Sed hæc adhuc meę fidei erga te fors fuit: vt tam Polonica, quã Latina scripta mea, euolent facile ex armario tuo: & in manus hominum exeat: occasionemq; maleuolis meis dent, multa de me detrahendı. Verũ, hoc adhuc per commodẽ cadit: nihil istorum euenire, vt me illa scripsisse, et egisse, p te, tam necessario tuo tẽpore peniteat. Susceptũ enim mihi fuit in tuo discrimine: cõtra Principẽ illũ, quã par erat asperiores, patrociniũ veritatis, fidei, iusticię, pacis: quę in tua causa periclitabãt oĩa. vt paulopost siquidõ apparebit. Quo quidẽ tempore, lentus erat Fricius: ac penẽ frigidus, ad res tuas aduersas subleuãdas. qui etiam nunc ea ipsa pestifera ẽ scriptis meis mihi vult esse, quę, a nobis profecta, apud fiscaleis Romanos tibi fuerant olim salutaria. hic honos scilicet pro meritis habitus est nobis.

Sed tollantur de medio illę omnes ineptiæ. Dixi: scripsi: feci. vulgaria e.

A iiii nim

*Vchanici-
us disputa-
tionis Vol-
boriensis
testis*

nim hæc sunt: quæ in agendo, apud re-
os habent ponderis fortasse aliquid:
in cōmemorando, apud immemores
valent nihil. Quod ad propositū attis-
net, tuā fidē nūc ego imploro, te testē
in præsenti mea cum Fricio disceptati-
one mihi fidelm esse volo: qui nō au-
tor solum, verum etiā disceptator do-
mesticus, illius nostræ Volboriensis
disputationis, fuisti: vt non solum ora-
tione mea: sed multo magis testificati-
one tua, refellatur a nobis narratio
Fricii: hoc enim titulo eius liber est,
quæ niuiis conquestionibus est facta
mendosior, vt res, & veritas ipsa pro-
babit.

*Amicitia
nunquam
uiolatur
ab Oricho-
nio.*

Quare, fare: age Frici. prodi inquā
Frici: ac nos doce, quidnam in Epilo-
go scripti tui tumultuaris? quid insas-
nis? Deseruisti ius, amicitie inquis. no-
uum quoddam in me: & inusitatū cri-
mē. quod ego dissimularem, ni vir bo-
nus essem. Nam cum tu commemoras-
tione huius criminis miserabiliorem
epilogum dicas, demonstrandum est
paucis,

paucis: a me nihil esse in amicitia violatum: quæ mihi nunc tecum Piladea illa fuit: quæ in voluntatum, studiorum, sententiarum consensione consistit. Qui enim poterat esse vna in utroque nostrum voluntas actionum, in quibus non est eadem fides mentium? aut quomodo iisdem tenebamur studiis, cum tantopere, non consiliis solum, sed selectis etiam dissideamus? aut quomodo eadem sententia, vnum, quasi animum in nobis faciebat ex pluribus, quod quidem in amicitia præcipuum est, cum nunc de sententiis ipsis inter nos sit capitalis? Non fuit igitur iusta amicitia inter nos Frici, non fuit. familiaritas quædam fuit: nonnullis officiiis utrobique inter nos conciliata: quæ a me sanctissimè est culta quoad licuit: & quo ad fas fuit: Semper ego tuos Frici probavi mores: fidem dilexi: doctrinam suspexi: vitam amavi, nulla te laceravi iniuria, testor Iovem hospitalem ipsum, nunquam tentavi te leuiter, quo animo aliquid ferres: in

A v tua

tua moderatione, modestiâq; acquies-
Conclusio ui. Sed tu conclusiones iactas, & ostē-
nes in Fri tas in te a me editas. Primum, dico cō-
clum edit clusiones illas opinionum esse, non a-
te non aio miciciarum certamen: quo in certami-
lant ami- ne id agitur, vt verum, falso cōcedat:
fulam. non vt amicus, amico succumbat. De-
 inde, in his conclusionibus, ego dissen-
 tio ab amico Fricio non autem, vt ho-
 stem, Fricium conuincō. Postremo,
 demonstratione veri tuam beneuolē-
 tiam ad me amandum allicio: non au-
 tem illam vilo artificio pellicere in
 meas parteis studeo aliter cōtra te fa-
 miliarem meum, aliter vero cōtra ho-
 steis patrię belligerando. In causa ma-
 festatis, maxime in certamen venerā
 nuper apud Polonum Regem, cum
 Francisco Stancaro Mātuano: aduer-
 sus quē Chimera est nostra proxis-
 me edita, argumento nouo, atq; admi-
 rabili: in qua, cum illo hoste patrię
 nostrę, ante oculos Poloni Regis des-
 certavi, non, vt cum Antisophista ali-
 cui9 Gimnasii, sed vt cū perduelle Po-
 loniæ

Iohiæ Regni. quem etiam, non tam argumentis disputationū superare: quā perduellionis criminibus exterminare ex Polonia inimicissimē, & infestissimē contendebar: Erat enim Stācar eiūsmodi aduersarius mihi datus: qui euellere radices ex Polonia conaretur omnis Diuini, atq; humani iuris. quod illum licenter agere: vt funestū patriæ, ita indecorum nobis videbatur esse. Ergo pro patriā solus exarsi, in Stancarū incredibili dolore: nihilq; exaggerando crimen vt spero, pretermisi: quod ad tollendam ex Polonia illam pestem pertinebat. Contra autē ego nunc tecum, vt cum gentili, vt cū conciuē: deniq; vt cum familiari ciuilitate contendo, non de honore, neq; de vita: quæ salua vtriq; esse cupio. sed de opinione, & de sententia: in quo ipso vt vincat veritas, hoc est maxime optabile omnibus. Quam rationem disputandi, etiam inter amicissimos semper viguisse: testis est philosophorum ille Deus, Aristoteles: qui in primo libro

bro de vita, et de moribus, veri inquit
 rēdi studiū, anteponit Platoni Magi
 stro. neq; enī tu patriā cōmunē nul
 lā vis esse: neq; legē ex ea tollis: neq; re
 gem eius spernis: quod Stancar facit,
 sed imprudētia lapsus, peregrina quæ
 dam sequeris: eāq; ab Ecclesia Chris
 sti aliena. quę ego in te insector, & ex
 agito, non vt in hoste patriæ, nimis
 fero, & immani: sed vt in aduersario
 Ecclesiæ, minus cauto, ac prouido: q
 deposita, & abiecta publica Ecclesiæ
 opinione, parum diligenter quod opti
 mum sit, ex hereticorum comentis eli
 git, quod qui facit, hæreticus a Græ
 cis, elector a Latinis dicitur, quod ta
 men nomen, infamiæ subiectum: non
 tibi per me illatum, sed vltro abs te as
 scitum est, qui generalibus sententiis
 repudiatis, quæ bases Ecclesiæ Chris
 ti sunt, singulares sententias tibi asci
 scis: quæ ante, & retrò falsæ, impiæ,
 sacrilegæ, perniciosæ, & functæ sunt,
 vt mox apparebit.

I A M illud, parumne tibi ipsum *Fricius*
 per se hæreticivale? ad cognomen: quod *sua culpa*
 in hoc ipso scripto, quod contra me con- *uocatur*
 uasasti, Helueticum dogma tueri, sic *hæreticus*
 enim scribis, & in Ecclesiis reforma-
 tis viuere te profiteris. quid quæso his,
 & aliis sententiis, quas in fra exponā,
 promereris aliud: quod hæretici nomen?
 parteis enim in Ecclesia facis! & quas
 libet eligis, & assumis tibi: Quid enim
 est Heluetia separati sumpta? quod pars
 a suo auulsa vniuerso? Quid vero Ec-
 clesiæ reformatæ aliud sūt? quod mulieres
 fornicariæ quædam, omnibus stupris,
 corruptelis, adulteriis, incestis denique
 a Sathana viciatæ: quibus qui se se in-
 quinarunt non sequuntur agnū illum im-
 maculatum, qui in vna domo, ab vni-
 uersa multitudine filiorum Israel, iugī
 sacrificio immolatur: quæ sanē domus,
 est vna sancta, Catholica & Aposto-
 lica Ecclesia. vna inquam, quia in ea
 credentium cor est vnum: & anima v-
 na: & labiū vnum, & sermo vnus. San-
 cta, quia non habet maculam, neque rus-
 gam

gam erroris vllam: Catholica, quia generaliter vniuersales sententias. & vniuersales regiones habitabiles possidet: Apostolica, quia viuít, vigetq; Apostolicis traditionibus scriptis, & nō scriptis: In super habet Romæ Apostolum Petrum, harum traditionum curatorem: & suæ communionis auctorem aspectabilem: qui curator eius rei est, vt hæc ipsa Ecclesia semper sit vna, sancta, Catholica, et Apostolica. At tu, cum non Catholicū, sed Helueticum sequaris dogma, & te non in vna sancta Catholica Ecclesia: in reformatis Ecclesiis apertè confitearis viuere, quid aliud agis q̃ parteis facis, & quasuis eligis: & Ecclesias reformatas, hoc est ipsissimas hereseis sequaris? Quæ Ecclesiæ reformatæ, nisi erroris vicio variarentur, nunquam reformatæ dicerentur. nunc cum reformatantur, erroris condemnantur, summa cum execratione eorum omnium, qui eas affectantur. Quos vníuersos, hæreticos, hoc est electores appellat.

pellat vna, sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia: quæ nunquam ita labitur, vt fulcienda: nunquam deprauatur, vt corrigenda: nunquam deformatur, vt reformanda, vlllo humano ingenio esse videatur. Quis est enim tam oblitus sui, qui Ecclesiam Dei viuam, columnam, & firmanentum veritatis, fulcire, corrigere, reformare, se velle dicat: nisi forte sit is: cui cordi Helueticum tecum quoq; vnâ sit dogma. semper enim suo statu manet Ecclesia Christi. cæteræ autem Ecclesiæ, quas tu reformatas appellas: labuntur, fluunt, nec diutius esse vno, & eodem statu possunt. quas quoniam te sequi profiteris, satis doces, te partes sequi, Ecclesiæ Christi aduersas. vnde debis tum errori tuo refers nomen: vt propterea hæreticus, hoc est, elector impius vocêre: Non igitur ego te hæretici nomine infamem reddidi: sed inductio animi tui: atq; volûtas praua, atq; peruersa. quæ te præcipitem eo amicitia impulsit, vt in reformatis Ecclesiis lapidem,

STANIS. ORICHO.

lapidem, serpentem, scorpionem ab
Helueticorum veneficis accipere ma-
lueris: quam in Ecclesia Catholica, a le-
su Christi vicario, panem, piscem, atq[ue]
ouum: vt ita fame enectus, dentes, las-
pide conteras: serpente venenum obi-
bas: scorpio, vero ictus pereas, aduer-
sus cuius ictum, vñum tibi adhuc re-
stat remedium: si videlicet, scorpionum
contusum, obtritumq[ue] e vestigio adhi-
beas vulneri. Nam scorpius, vt viuus,
ictum necat: ita obtritus, morsum is-
ipse suum sanat, quod si cessaueris, ac-
ctum est: ilicet: periisti. Quamobrem,
desine, meq[ue], teq[ue] querelis exanimare
tuis, o Frici, ipsu[m] te accusa: qui ex Ec-
clesia Catholica, in reformatas Eccle-
sias precipitem te dedisti: in quibus si-
dem amisti: & ex perfidia Helueti-
ca, qua nunc exultas, & immodera-
te tu te iactas: heretici nomen inuenis-
sti. vt admodum scitum in te quoq[ue] il-
lud Homerici Iouis videatur esse car-
men.

ὦ πόποι οἷόν μ' ἔην θεοῦς βροτοὶ καὶ τίωωτο

ἐξ ἡμεῶν γὰρ φασι καὶ ἐμμένει οἷός ἐστι καὶ αὐτοὶ modo De-
 σφίσι μὲν ἁπασθαλίῃσι μὲν ὑπερμολογῶν ἀλλὰ γὰρ (Τὶ οὗτοι homines
 ἔχουσιν. causantur

ERGO sua cuiusque conscientia sceles Ex nobis
 rum, & fraudum suarum quoniam pœ- enim aiunt
 na est, accusandus non sum, si tu, qui o mala esse.
 lim in Ecclesia Christi Catholicus ap- hi uero in
 pellabare: nuuc in Ecclesiis reforma- pſi
 tis, sponte tua hæreticus vocere. Ha- Suis scele-
 bes de iure amicitiae læso, nunc audi, ribus præ-
 ut ego in Ecclesia Catholica, quam tu ter fatum
 funditus amisisti: atque in ipso Papatu, mala &
 quæ prodidisti, grauiter, constantèrque dolores
 uiuam, id enim erat ex tribus propo- habent.
 sitis partibus alterum.

Sed antequam id, quod proposui demō-
 stro: ostendendum prius est, quid vo-
 cis sit Papatus ipse. ne allucinati in
 verbo a re quoque ipsa aberremus. Ac Papatus
 mihi quidem altius Ecclesiæ statum quid esse
 perspicienti, gens, atque natio hæc Chri-
 stiana omnis, videtur esse cætus quis-
 dam amplissimus, dissipatorum homi-
 num, in societatem uitæ beatæ, vno
 Deo, vna fide, uno baptismo conuoca-

tus: & communione religionis, atq; sacramentorum vinculo inter se conuictus. Qui, quoniam ex diuersis locis ad vnā societatem vitæ beatæ diuinitus est euocatus, Ecclesiæ nomine Græcis est appellatus. Quod sanè verbum ita multitudinis est, vt sunt illa populus, turba, concio, plebs: & quæ sunt eiusdem modi cetera. vt enim hæc vno & altero homine non constant sed multitudinis indigent, sic Ecclesia vna gente, atq; natione non expletur sed per vniuersitatem generis humani, longè, latèq; diffusa peruagatur: vniuersamq; basim, vt ita dicam, orbis terrarum amplectitur. quod fore celestis ille Pater Filio suo in Psalmo permittit. Postula inquit, à me & dabo tibi gentes: hereditatem tuam & possessionem tuam, terminos terræ. Hæc Ecclesia, appellata est a Dauide ciuitas Dei: de qua multa, immo vero oracula gloriosa dicta sunt à Prophetis: Apostolis: Euangelistis: & à pastoribus atq; Doctoribus antiquis. Sed ne in-

*Ecclesia
est ciuitas
apostolica.*

nita persequamur, illa est magnifica,
& gloriosa ostentatio huius ciuitatis:
fines videlicet eius, atq; leges. hæc e-
nim duo amplitudinem ciuitatum fa-
ciunt: sine quibus gloriosum in ciuita-
tibus nihil est. Nam, neq; in angustis fi-
nibus, ciuitatis gloria intus includit̃:
neq; hæceadem sine legibus in ciuita-
te alitur, ac sustentatur. Porro leges
nihil valent ipse per se, ni accesserit
Magistratus: qui præsit præscribatq;
recta, & vtilia, & coniuncta cum legi-
bus. ob quam sanè rationem, tanta est
inter legem, & Magistratum coniu-
ctio: vt quidam præclare dixerit: Ma-
gistratum, legem esse loquentem. legē
autem, mutum esse Magistratū. Quæ
in ratione ciuili, hæc tria reciproca in-
ter sunt: Cetus, Lex, Magistratus, qui
à Græcis λειτούργος dicitur, quasi cura-
tor publicorum munerum. quicquid
autem horum trium ciuili rationi de-
fuerit, ciuitas non erit: sed erit turba
quædam, et colluies hominū, ad vim
& ad facinus, cædēmq; collectorum.

Quamobrem, cum Ecclesia Catholica, atque hæc ipsa Ciuitas Dei, Iesu Christi penè structa manibus, perfecta sit, atq; suis partibus absoluta, necessario est latissima finibus: amplissima legibus: sanctissima Magistratibus. latitudinem enim possessionum suarum, quatuor mundi plagis definit: & quod bene constitutam ciuitatem decet, legibus & moribus ita legibus, & moribus ita regitur, vt in ea sit, & νόμος, id est scripta lex: & βίος, id est traditio. quæ est in more ciuitatis positæ. Atq; harum legum, atq; morum suorum ciuiliū habet hæc eadem ciuitas administratos, non alium de quam ab huius ciuitatis Architecto Christo Iesu profectos. si quidem, eiūsdē est autoritatis iura, Magistratūsq; legere, sanctūmq; senatū, cuius est urbem statuere, ac fundamenta ciuitatum locare. Igitur, cū Christus Deus, & Dominus noster, supra firmam, excelsamq; petram ædificauerit Ecclesiam suam, ciuitatēq; hanc sanctam

sanctam Hierusalem, supra eminentē
 posuerit montem, idem Magistratus
 huic ciuitati debitos dedit: totāq; ci-
 uitatem ordinibus certis descripsit. a
 lios enim illi dedit Apostolos, alios
 Prophetas, alios Euangelistas: alios
 pastores, atq; Doctores. quæ tamen
 omnino frequentia, multitudōq; Ma-
 gistratum, in hac ciuitate Dei, ad v-
 num aliquod principium referatur ne-
 cesse est. Nam multitudinis, in vnam
 vitæ societatem collectæ, & numero-
 rum eadem est ratio. vt enim numeri:
 nisi ab vno fluant: & ad vnum redeāt.
 dispereunt vniuersi. ita quoq; multitu-
 do, nisi ex aliquo pendeat vno princi-
 pe, dilabitur facilē, atque dissipatur.
 Quocirca, vt cætus ciuium in ciuitate
 Dei stabilis esset, vniuersum ciuitatis
 multitudinem, Magistratūsq; omnes,
 vno capite aspectabili Christus Iesus
 astringit: Nam pastores, ad Euange-
 listas: illos, ad Prophetas: istos ad A-
 postolos: hos vero, ad ipsum principē
 huius ordinis Petrum retulit. atq; sub

*Ois mul-
 tudo ad
 unū alliga-
 tur princi-
 pem.*

STANISL. ORICHO.

ipſius curationem, diſpenſationemq̃
ſubiunxit: Atq̃ huic principi Petro,
in Cæſarea claues cœleſtis regni pro
miſit. qui quidem myſterio non vacat
locus. nam Cæſareæ nomine, iam tū
vrbs Roma principi Petro æterna de
ſtinabatur ſedes. quæ verè ſola Cæſa
rea eſt: cæterarum vrbium omnium
cum ſit regaliffima. cuius etiam rega
le ciuitatis genus, eſt veterum Regū
atq̃ Cæſarum Romanorum domus.
ſedeas tamen claues, in partibus Cæ
ſareæ Petro promiſſas, cœlos aſcen
ſurus, eidem demum tradidit, hoc edi
cto: Petre pſce agnos meos. plus iis
omnibus quos hic corā adefſe vides.
Pſce itaq̃ tu: cæteri autem agni mei
omnes, abs te Petro paſcuntor. vt his
verbis vtrobicq̃, & imperii, & obedi
entia conſtet ratio. Cum enim ποιμα
ναι pſcendi apud Græcos verbū, ad
edictum adiunctā habeat pœnam, vt
id vel in primis commonet explicatio
vocabuli, ac nominis: Profecto, ouium
obedientia pari pœna, erga hunc pa
ſtorem

Obediētia
erga pa
ſtores.

storem sancitur. Nam si anima pastoris debetur pro anima ouis, Ezechie le teste: quomodo ouis contra hunc pastorem contumax, siue singularis insolentiae, superbiae, contumaciae. poenas non sustinebit? praesertim cum auctoritatem pastoricam a Christo domino audiat illo sanciri: Qui vos spernit me spernit &c. Atqui Frici, hic prosyllogismus vti spero, valebit nobis, quo ego te reformatasque tuas Ecclesias, qui à Romano Petro disseditis, infra iugulabo. Sed tamen Ecclesia Catholica, nunc eadem est, ut olim fuerat, legibus, atque Magistratibus descripta. *Ecclesia*
 Non enim bigamus, sed vnius uxoris *semper u-*
 vir Christus Mediator noster est: *nō nā fuit est*
 aliam Ecclesiam habuit Tyberio imperante, quam nunc habet Ferdinando regnante. mutata quidem sunt in Ecclesia Magistratum nomina: sed illorum auctoritas eadem remansit. Apostoli enim ideo patres dicebantur, quia fuerant propagatores Euangelii primi, in quorum locum, quoniam

successerunt Episcopi, appellati sunt
 filii qui tamē ipsi, constituti sunt prin-
 cipes super omnem terram, multo me-
 liori ordine, atq; modo, quam illorū
 constituti fuerant patres. Nihil enim
 simul & viret, & floret semper: ætas,
 succedit ætati. &, vt Aristotelis ver-
 bis vtar, quanto posteriores, tātō ho-
 mines sunt doctiores. semper enim æ-
 tas & dies aliquid afferunt noui. Nā
 illud, quod sub Christo domino, et sub
 illius Apostolis impositum, & acerb-
 um fuit, id postea, vulgato per orbē
 terrarum Christi Euangelio, extulit
 se aliquando: atq; suam maturitatem
 consecutum, quam vim haberet, ostē-
 dit: Etenim nec in Iudea docens, pro-
 uincias vllas Christus fecerat: nec Pa-
 ulus postea, præter circumcissionem,
 & præputiū, alias diœceses nouerat.
 ita ex paruis negociis, magnarum sē-
 per momenta ducuntur rerum: confu-
 sãq; atq; effecta, præcurrunt distina-
 ctis, atq; præfectis, Christus enim do-
 minus Apostolis multo; discrimina do-
 das o-

tendas omnes gentes cū attribuisset, ordine tamen ab illis vt fieret potestatem penes Ecclesiam suā esse voluit: Ita quōq; illa Paulina prouinciarum particio, in circumcisionem, & præputium, initio nascentis Euangelii, peropportuna fuit. facta est enim Iudaico instituto: qui in Iudea sola verum Deum & sciri, & coli gloriabantur: ob eamq; rem cæteras omnes gentes, quæ vt Deum, ita circumcisionem ignorabant, per summam contemptionem, præputium appellabant. Hanc rationem Paulus secutus, præputiū se Apostolum prædicabat esse: quod eas gentes doceret Christum: quibus nihil cum Iudeis commune esset. At postea quam gentes quōq; ipsæ, per communem fidem, in ciuitatem Dei essent ita receptæ: vt nihil illis ad coalescendū in vnum populum cum Iudeis præputiū obstaret nomen: vno Deo, vna fide, vno baptismo obliterata est illa vetūs Paulina particio: vt amplius Apostolicæ prouinciæ, neq; ex circunci-

R v

sione

sione, neq; ex præputio: sed ex vniuersitate Christianorum censerentur: cū illa nomina, Circumcisio, & Præputium, sedicionis plena, luce illata Euangelii, ex ciuitate Dei Apostolorum penē manibus euellerentur: Sola autem Ecclesia Catholica ex Iudeis, & ex gentibus, vna quasi ciuitas quædā Iesu Christi, in cūcto terrarum orbe potiretur rerum.

Patriarchales sedes quas tuor. CVM qua veteres, patres illi, ab Apostolis profecti: eam habuerunt rationem, vt propter tot gentium cōmodum, quæ in potestatē, ditionēq; Christi venerant, in principibus totius orbis ciuitatibus, principes sedes, quas propter autoritatem Apostolicam vocauerunt: collocarēt. vt in quibus vrbibus antea fuerant imperiosorum populorum domicilia, in eisdem quōq; principes patrum, quos Patriarchas Græco verbo appellarunt: summum ius in Ecclesia Dei tenerent. vt essent summi, & certi patres, per certas prouincias dispositi, ad quos, & Archie

Archiepiscopi de maioribus rebus
referrent: & quorum fidem Episcopi
ab Archiepiscopis oppressi implora-
rent. Itaq; cum quatuor essent in toto
orbe autoritate præstantes vrbes, vi-
delicet, Roma: Constantinopolis: A-
lexandria: Antiochia. in has veteres
illi, & Apostolicas sedes intulerunt:
& harum quatuor vrbium sedibus vni-
uersam Christi Ecclesiam adiunxe-
runt. Nam & Roma terrarum caput:
& Constantinopolis, iunior Roma:
& Alexandria, austrî decus: & Antio-
chia, arx oriētis à vetustissimis scrip-
toribus appellata fuit. Nam Hiero-
solimam illam veterem, fractam iam,
& dissipatam ciuitatem: angustio-
riorem maiores nostri arbitrabant esse, quā
quæ sedis Apostolicæ maiestatem &
plitudinēq; caperet. proinde illam
priuato Episcopatu insignem, Antio-
chenæ subiici volebant sedi. Huc acce-
dit, & illud cum Hierosolymorum ci-
uitas antiquitus habita fuerit figura-
rum loco, quæ Christo aduenienti ces-
serunt,

STANIS. ORICHO.

seruñt, vt vmbra soli: Hierosolymmā quoq; illam veterem, huic nouæ Hie-
rosolymæ, quę Ecclesia Catholica est,
concessisse certum est. Porro, cum de
iis sedibus, quas Apostolicas voca-
mus, agimus: quid quęso aliud facim⁹
quam ipsius Hierosolymæ, quæ mas-
ter est omnium nostrum, principes se-
des quærimus? quarum nullam illa ve-
rus Hierosolyma in exiguum reda-
cta vicum potest capere. Vt autem in
illas principes vrbes, quas supra po-
sui, maiores nostri Apostolicas sedes
diuiserint, ex patrum liquet decretis,
quæ ego ponam ordine.

DECRETVM CONCILII
NICAENI.

*Græcum contextum Conciliorum autor ipse as-
scripserat, quē nos imprimendo prætermisimus
quod Latine ab eodem autore rescriatur ne idē
bis repetendo cresceret sine opere precio uolu-
men.* .? .? .?

Vetera instituta maneant. Quæ in
Ægypto, & Libia & Pentapoli ges-
runtur. Alexandrinus Episcopus om-
nium hos

nium horum potestatem habeat, quā
doquidem et Romano Episcopo hoc
conuetum est. Similiter autem & apud
Antiochiā, cæterāq; prouinciā
as honor suus vnicuiq; seruetur Eccle
siæ, vniuersaliter autem manifestum
illud est, quod si quis præter senten
tiam Metropolitanī fuerit factus E
piscopus, hunc talem magna Syno
dus censuit non oportere esse Episco
pum.

*Dist. lxv
ca. Mosan
tiquus.*

Sed tamen hæ sedes, quarum hoc
Concilium sanctissimum, & omnium
grauissimum meminit: iam inde Apo
stolicis temporibus principes in Ec
clesia Christi vocabantur sedes. quod
quidem ex Græco huius Canonis ver
bo liquet. nam τὸ ἀρχαῖον Græcis est,
id, quod quāpiam in re prima ab ori
gine vetustissimum est. At cum hunc
Canonem à patribus Niceę editum es
se constet, Anno Christi Dei nostri
CCC. XXX. IX. quis negauerit, a
liquot seculis ante hunc Canonem, vr
bi Romæ, itēmq; Alexandriæ, atq;
Antio

*Sedes A
postolicæ
ab ipsis A
postolis
fundatæ.*

STANIS. ORICHO.

Antiochiæ amplissimos honores in Ecclesia Christi esse habitos? Nam et Simon Petrus, Antiochię docens, primam Ecclesię sedem interea loci posuerat: & Alexandriam, discipulum Marcum miserat. & Romam sanguine ipse suo, cum collega Paulo consecraret. vt dubium non sit, has semper in Ecclesia sedes existimatione, autoritatęq; prestitisse, quibus postea propter autoritatem noui Imperii Constantinopolitana sedes adiuncta fuerat quarta. Qua de re ponam Constantinopolitani primi, & Chalcedonensis Concilii decreta. quę Concilia tantę autoritatis in Ecclesia Catholica sunt: vt cum Nicæno, & Ephesino Concilio, quatuor Euangeliorum autoritatem adæquent. Sic ergo habet Constantinopolitani Concilii Canon.

Constantinopolitanus Episcopus habeat primaria honoris post Romanum Episcopū, propterea quod ipsa sit iunior Roma.

I Am in Chalcedoniensi Concilio,
non

non tantum locus Constantinopolitani Patriarchæ assignatur. verumetiā iurisdictione eius, quanta, & quam ampla sit, ex autoritate circumscribitur, hoc CANONE.

Vbiq; sanctorum Patrum regulas secuti, & eum, qui modo recitatus est, Canonem C. L. Deo dilectissimorum Episcoporum, collectorum temporū piæ memorię magni Theodosii Imperatoris, in Regia Constantinopoli iuniorē Roma cognoscentes, eadem & nos definimus, & decernimus de primatu sanctissimæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ iunioris Romæ: Etenim Throno senioris Romæ, propter imperium eius vrbis, patres merito attribuerunt primatum. & eodem proposito permoti, paria priuilegia assignauerunt iunioris Romæ, sacratissimo Throno. rationabiliter iudicantes, imperio, & senatu honoratam ciuitatem, & æqualibus fruente[m] priuilegiis cum seniore regia Roma, in Ecclesiasticis quoq; illam magnificari res

ri rebus, altera cum post illam sit. Quā obrem Ponticæ, Asianæ & traciæ diœcesis, Metropolitās solos atq; eos qui in barbaris sunt, Episcopos, prædictarum diœcesium ordinandos esse decernimus à prædicto sacratissimo Throno, Constantinopolitanę sacratissimę Ecclesię, videlicet, vt quilibet Metropolita, prædictarum diœcesiū, cum conprouincialibus Episcopis, ordinet prouinciales Episcopos, quem admodum sacris canonibus præcipitur. Ordinator autem quemadmodū dictum est, Metropolite diœcesium prædictarum, a Constantinopolitano Episcopo, suffragiis de more consonis existentibus, & ad illum delatis.

In horum Conciliorum vt antiquissimorum, ita sanctissimorum Canonibus tria notatu digna sunt: vnum est, Ecclesiam Christi, quam Paulus cum Petro & aliis Apostolis in circumcissionem, & præputium diuiserat, patrum grauissima autoritate, in Romanam, Constantinopolitanam, Alexādrinam

drinam: atq; Antiochenam sedem æqualiter diuidi. Alterum est, veteres patres non solum Petri & Pauli: vel etiam Marci, quasi præsultorum, in magnis ciuitatibus meritum: sed etiã maiestatem ipsarum vrbium in collocandis Apostolicis sedibus secutos fuisse. Tercium est, Episcopos, à Metropolitanis: Metropolitanos vero à suis Patriarchis renunciandos, ac iudicandos esse. Qua de tota Ecclesiæ ratione ab Anacleto Papa, qui Clemēti successit, disertē, copiosēque extat perscriptum: qui multis ætatibus Cōsilia OEcumenica antecessit.

ANACLETVS PAPA

Distinct. 99.

Prouincię (inquit) multo ante Christi aduentum tempore diuisæ, maxima ex parte sunt: & postea ab Apostolis, & à beatō Clemente prædecessore nostro ipsa diuisio est renouata: & in capite prouinciarum, vbi dudū primates erant legis seculi, ac primā iudiciaria potestas. &c.

C

Et in

Et infra, Ipsis quoque ciuitatibus vel locis, nostros Patriarchas vel primates, qui vnā formam tenent, licet diuersa sint nomina, leges diuinæ, & Ecclesiasticæ poni, & esse iusserunt: ad quas Episcopi si necesse fuerit: confugerent: eosque appellarent, & ipsi nomine primatum fruerentur. Reliquæ vero Metropolitanæ ciuitates, quæ minores iudices habebant, licet maiores ciuitatibus essent, haberent Metropolitanos suos, qui prædictis iuste obedirent primatibus, sicut in legibus seculi ordinatum erat. qui non primatum, sed Metropolitanorum nomine fruerentur.. Hæc ille.

Atqui in hac prouinciarum partitione, præter quatuor eximios in Ecclesia Christi, nullos alios Patriarchas principes esse, Africanum Concilium testatur infra scriptis verbis.

Nulli Archiepiscopi primates vocentur, nisi illi, qui primas sedes tenent quarum Episcopos Apostoli, eorumque successores regulariter Patriarchas,
vel

vel primates esse constituerunt.

Iam vero diuisas esse horum Patriarcharum, ratatq; semper fuisse in Ecclesia Christi eorum iurisdictiones, Concilium Constantinopolitanū primum, declarat dilucidē.

Extranei Episcopi exteras Ecclesias non inuadant: neq; eas confundāt sed præscripto Canonum, Alexandri & quidem Episcopus, res Aegypti solum administret. Orientis autem Episcopi, orientem tantum gubernēt seruatis priuilegiis Antiochenæ Ecclesiæ, iuxta Canones Nicænos.

Iam vero pro Patriarchali ratione, si iurisdictionem, non illam summam pastoriciam: quæ suo complexu vniuersam Ecclesiam Christi, quasi puncti instar continet, de qua dicemus posterius: sed hanc Patriarchalem, quā singuli in Patriarchatibus, exercent, consideres: eandem proportionem, comparationemq; habet ad suum Patriarchatum Constantinopolitanus, Alexandrinus, atq; Antiochenus Pa-

*Patriarchaleus
par est.*

triarcha, quam habet Romanus ab occidentis sui Patriarchatum. Nam vthic ordinat omnem occidentis statum, pallium cum Metropolitanis suis communicans: sic illi tres, Metropolitanos habent suos: per quos provincias suas administrant. At qui pro hac ratione, apud Ecclesiam Christi per æqua proportionē ius Patriarchi cum inter hos quatuor par esse Pelagius Papa tradit.

Nullus Patriarcharum vniuersitatis vocabulo vnquam vtatur. quia si summus Patriarcha vniuersalis dicitur: Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed absit hoc à fidelibus. hoc si bi velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum suorum imminuere, ex quantulacūmq; parte videatur. Quapropter charitas vestra neminē vnquam, etiam suis in Epistolis, vniuersalem nominet: ne sibi debitū subtrahat, cum alteri honorem infert in debitum. Hæc Pelagius.

GREGORIUS EVLOGIO
Patriarchæ Alexandrino.

Ecce in præfatione Epistolæ, quæ ad me ipsum, qui prohibui, direxistis, superbæ appellationis verbum, vniuersalem me Papam dicens, imprimere curastis: quod peto mihi dulcissima sanctitas vestra ultra non faciat, quia vobis subtrahitur, quod alteri plusq̃ ratio exigit præbetur, &c. Et infra, Si enim me vniuersalem Papam vestra sanctitas dicit: negat se hoc esse, quod me facit vniuersum. Sed abest hoc, recedant verba, quæ veritatē inflant, & charitatem vulnerant.

Præclara, & digna veterum Pontificum mansuetudine sententia, quæ & antiquorum Paparum æquitatem: & moderationem, & recentium quorūdam diritatem, atq; immanitatē perspicue declarat. Fuerunt enim in vrbe Roma Papæ, qui commune Patriarcharum vexarunt omni scelere: iūsc̃q; publicum Patriarcharum quod erat,

*Papæ quā
dā equali
tatem pa-
triarchalē
tollunt*

STANIS. O RICHIO.

*Papa qui-
dam æqua-
litate Pa-
triarcha-
lem uolun-
t.* omne id ad uuum commodum, fastum
que conuerterunt. Qua sane ambitio-
ne, ut illi veritatem Patriarchalem in-
flauerint: & charitatē vulnerauerint,
tot incommoda, atq; dissidia, quibus
assiduē affligitur Ecclesia Christi, tes-
tantur. Sed erit fortasse huic conque-
stioni aptior quidā locus. Igitur nos
tātis autoritatib⁹ adducti, sic æquato
honore has Patriarchales sedes in re-
gno Dei venerētur, ut quisquis has sedes
vnā, & alterā, omni suo flagitio la-
cilegiōq; violauerit, atq; earum ius,
& officium imminuerit, & ab illis se-
cesserit, illum in hostium Christi nu-
mero habeamus. Hęc est enim illa Ca-
tholica Christi Ecclesia, quam Sym-
bolo profitemur Christiano: quæ in-
tra hos Patriarchas, tanquam parie-
tes quatuor inclusa, domicilium sum-
mo Deo præbet: & in quadro posita,
portis distincta quatuor, noſtes, atq;
dies humano, vndiq; patet generi. ut
his patentibus portis, filii Dei, in qua-
tuor cœli plagas dispersi, confluant in

vnam, sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam: in qua summus ille sacerdos Christus Iesus, assidue surgens, lingua atq; ritu vario sacerdotil sui, munera, semper habet in prout Apostolos, & discipulos suos, quorum ministeriis, tanquam pluuiis salutaribus, Ecclesiam suam irrigat, auget, fecundat. Hæc nos de Ecclesia Christi sentire par est, o omniū hæresi infatuata Frici: hæc etiam de illius vniuersitate nos tenere, credere, ac docere fas est. Illas vero Helueticas tuas, multis modis deprehensas imposturas, constanter repudiare, & fortiter ius est: quibus Ecclesia Christi, regnum autem Dei oppidò in augustum cogitur ita, vt iam vobis Heluetiis, extra Tygurim, & Geneuam, Ecclesia Catholica, vbi pedem ponat in suo, nihil vspiam habere videatur loci.

Quod quoniam falsum, & contrariū Symbolo Christiano est, ideo has fabulas, ne Homero quidem ipso Medicus fidius dignas, missas faciamus: &

STANIS. ORICHO.

Ecclesiam Catholicam, toto terarum orbe latè, longeq; diffusam, quatuor Patriarchatibus maxime insignem, agnoscamus: in qua, vt cum Deo secundum spem vocationis nostræ dignè habulemus. Cognitis Patriarchis, atque comparatis inter se, Patriarcharum caput restat vt cognoscamus; & cum sibi subiecto corpore illud comparemus: quandoquidem hæc regula Ecclesiæ Christi est: vt supra est demonstratum: omnem Christianam multitudinem, vt vno constet in cætu, certo principio, & quasi capite necessario astringendam esse. aliter enim Concilia, & cætus hominum, quamuis iure sociati, dilabuntur.

Habemus Apostolos. id autem est Patriarchas, quasi columnas quatuor, in quorum innixa humeris coheret Ecclesia Christi. post hos proximo loco Prophetæ, id autem est Metropolitani tum Euangelistæ, id est Episcopi. postremo Pastores, et Doctores, id est presbyteri ordine consequuntur,

tur. ita vt ex Paulina descriptiōe nullus ordo, neq; Magistratus, ne nunc quidem absit ab Ecclesia Christi. vt autem hæc multitudo omnis vno asstringatur societatis capite, amplius differendum est: vnde liquido apparebit, illum ipsum Petrum, quem verticem, atq; os Apostolorum, cæterorū q; ministrorum Ecclesiæ Chrysostomus appellat, cum omni vi, potestate q; sua etiam nunc in Ecclesia viuere. Itaq; qui Petri pastoriciū inter Patriarchas teneret locum, magna fuit priscis etiam temporibus in Ecclesia dubitatio. nec sine magnis motibus, inter veteres patres agitata. Nam qui penēs urbem Romam priscum imperii nomen manere volebant: Petri pastorum in vrbe Roma, tanquam in arce omnium gentium communi: collocabant. Qui verò imperium cum Constantino Imperatore Constantinopolim transferebant: in eam quoq; urbem sedem Petri pastoriciam inferebant. Ita Græci recenti, Latini ve-

Petrus
Romanus

STANIS. ORICHO.

teri imperio pastoratū sibi afferebāt
 nec vlla alia causa, quam contentione
 ipsarum vrbiū inter ipsas, hæc diu
 dicata controuersia est, quod tam Ni
 cæni, Constantinopolitanique, quam
 Chalcedonenſis Concilii auctoritatis
 bus supra est demonstratum. in quib⁹
 vrbi Romę, princeps Ecclesię sedes
 est attributa, ita tamen, vt id patrum
 placito potius, quam vllō Dei expres
 so mandato factum esse videatur. Et
 enim cum patres amplissimi illi, Apo
 stoli inquam ipsi, qui enim poterant a
 liis summo pastori Petro certum vite
 domiciliū quererent, ad quem vni
 uersitas gentium, atq; nationum om
 nium pariter, æqualitérq; pertineret,
 urbem Romam Petro pastori potissi
 mum delegerunt: vnde, tanq̃ ex spes
 cula, gentibus fidei, ac salutis lumen
 Petrus assidue pferret. quod ea vrbs
 & nomine imperiū esset in orbe terra
 rū celebratissima: & loco ipsa ad res
 gerendas oportunissima. vltra hæc e
 tiam ad hunc probandum locum, ma
 gnam

ignam vim, magnam religionem maioribus nostris affererebat interea loci Simonis Petri, pro Christo fusus sanguis. Neque vero sedem Pastoriciam primam, ex autoritate, verbi Romae ita *vbi Petrus* attributam esse arbitremur, vte a si in *transibit* aliam ciuitatem translata forte fuerit *Roma.* omnem vim, potestatemque sitam sit amissura. Neque enim pastorum Petri idem esse existimemus, quod Delphicum oraculum: aut Amphirai, Hammonisque antrum apud gentes impias olim fuit. Nam Delphos quidem, non aliam ob rem honorauit fama Graeciae, nisi quod illa Pithia, quae furiosa loco, responsa Delphis dabat, alio translata, absque tripode frigatebat usitata. Nec enim alibi, quam Delphis praeter tripoda, Delius ille ardebat furor. Idem de Amphirai Hammonisque cortina sentiendum est: vnde auulserunt ignarae mentes, pristino furore carebant, ut idem de vrbe Roma sentiamus esse, inibi tantum pascendi vim, quae ad salutem ovium Christi in animos illabere

illaberetur paſtorum: & nuſq̃ præter
 ea alibi gentium, quod credere, ac tes-
 nere, hominum eſt, immenſam pote-
 ſtatem Dei, anguſtis finibus, circum-
 ſcribentium. Quapropter, impuros
 quosdam homines, auctoreſq̃ futiles,
 vt homines mente captos, repudiem⁹
 qui ita Petri ſedem, veluti poſſeſſionē
 quandam, Romanæ vrbi adiurant: vt
 ſi hæc ſedes alio emigret ex vrbe, ac
 domicilium commutet: mox periclitē-
 tur omnia Petri iura: nihil valeant il-
 lius clauē: ſoluendiq̃, atq̃ ligandi po-
 teſtas euaneſcat. poſtremo ipſum pa-
 ſcendi Petri munus cum veſtigio ob-
 ſoleſcat. At quoniam, non locus Pe-
 tro: ſed Paſtor Petrus loco illi auctori-
 tatem tribuit, illud poſitum ſit: Cum
 Petri paſtoris nomen vniuerſitatis ſit
 Romanumq̃ imperium ad prædicati-
 onem Euangelii diuinitus delectum ā-
 biat: vniuerſum, vbiq̃ terrarum
 paſtor Petrus pedē intulerit: ibidē
 Romam eſſe cum omnibus iuribus,
 atq̃ priuilegiis paſtoriciæ ſedis, quæ
 presbi

πρωτοβέτα Græci appellant:

Antiquitus certē quidem, maiores nostri pastorem Petri in vrbe Roma ad eum finem locabant: vt in principe omnium gentium vrbe, esset vnus ille: & Cephas, & Petrus dux Domini gregis: pastor ouium Christi: ac Iesu Christi vicarius, cuius autoritate Ecclesia Christi vniuersa, in officio contineretur, quem ducem sequeretur: qui etiam quæstiones legis, patrū in conuentu ratas faceret, denique, qui Ecclesiam sectis dilabi non sineret. Quæ res tantum apud maiores nostros valebat, vt magna illa, atque mirifica Synodus Nicæna, Arriū ter hæreticū, propterea condemnauerit, quod is a Syluestro Romano Petro de sacratissimæ trinitatis natura dissenserit. in Ephesino quoque Concilio, Aegyptiorū Episcopi impietatis condemnantur, quod Leonis, Romani Petri autoritatem, de incarnato verbo ad condemnationem Nestorii non fuerant secuti. Prætereo alios, Romanos Petros, quorū

STANIS. ORICHO.

Officium
Petri.

quorum in condemnandis hæreticis
princeps extitit autoritas. unde liquet,
Romani Petri, pastoris autem summi
illas fuisse præcipuas partes, Concili-
um Pontificum cogere, & illi præide-
re. causas Episcoporum cognoscere,
& illas in integrum restituere. ordinē
inter Ecclesiæ ministros præstare, &
illos in officio, vel locordes excitare:
vel proteruos coercere. & breuiter,
huic soli Romano Petro, pro Christi
præcepto ex autoritate prima ab ori-
gine Ecclesiæ datum est: ut is in vigili-
a Ecclesiæ Catholicæ positus, vnus vi-
gilaret pro omnibus: siue Concilium
res posceret: siue iudicium Episcopos-
rum Ecclesiæ flagitaret. siue quid ordi-
nandum inter ministros Ecclesiæ for-
ret. prora: atq; puppis, deniq; & cū
cuncti Ecclesiæ hic Petrus Romanus,
Ecclesiæ Dei, tam secundis, quam ad-
uersis in rebus fuit est eritq; semper,
vel concidat omne cælum totusq; in
hæreticos sceleratas, & impios illaba-
tur orbis, in pauidum hunc tamen Pe-

trum

trum fuerint ruinae. Ac de Concilio quidem cogendo, vel hæc sola testat̃ res, eius habendi summam potestatē esse penes ipsum hunc Romanum Petrum, quod tot regum, atq; imperatorum, populorūmq; omnibus votis concilium tot seculis expetentiū, frustra adhuc in eo cogendo, hoc solo inuito elaborauerit industria. vnde aperte liquet, in domo Dei Romanum Petrum præcipuum procuratorem esse: & penē dominum, ac iuris Iesu Christi vicarium, cū illi inuitissimo in Ecclesia, vi extorqueri e manibus nihil possit. Cæterum in iudicandis Episcopis, summum ius penes Romanum Petrū esse, vetustissimi Sardicensis Concilii infrascriptus testatur Canon.

Osius Episcopus dixit, Placet si q̃s Episcopus accusatus fuerit, & Episcopi prouinciales gradu illū mouerint, & ille appellando confugerit ad beatissimum Romanæ Ecclesiæ Episcopum, si illum audire voluerit, & istū esse, duxerit, in integrum quæstionem

hem illius restituere, vicinis dignabitur scribere Episcopis: vt illi diligenter: & exacte scrutentur singula & iuxta veritatis fide, de causa decernant.

Neque tamen eam iurisdictionem in Episcopos, tanquam dictator, aut *αὐτοκράτωρ* exlex quispiam Romanus Pontifex exercebat: vt ille seuerus Episcoporum iudex, alios in se iudices seueros esse nollet. Sed cum ille singulorum priuatim iudex esset: iudicari tamen publice, nisi ab vniuersis in Ecclesia non poterat. Nam & Damasus de adulterio accusatus, publice causam apud patres dixit: & Sixtus iii delatus a Basilio, in Episcoporum iudicio absolutus fuit. Et Ioanes xiii propter immanitatem, & sacrilega facinora, patrum autoritate Pontificatu pulsus, a gubernaculis Ecclesie fuerat remotus. Longum est, & non necessarium aliorum Pontificum exemplis vti: quibus constat, Romanos Pontifices ita iudicasse alios Episcopos, vt ipsi quoque aliorum Episcoporum iudicio inuicem essent subiecti.

Quæ

Quæ in Ecclesia Christi incolumis dū
 staret disciplina, iure tū ipsius Eccle-
 siæ autoritas grauis habet: iure etiam
 apud omnes gentes peræquæ illius flo-
 rebat nomen: cum Patriarchæ qua-
 tuor vni ē sinu suo diuinitus delecto,
 ita in communi officio parerent: vt vs-
 bicūmq; hic vnus terrarum esset, ibi
 esset omne Ecclesia: præsidium, vel pos-
 tius ipsa Ecclesia in qua eandem pote-
 statē in vnum exercerēt vniuersi: quā
 ille in eorū singulos exerceret vnus.
 qui propter eximiā præstantiam, Pa-
 pa, id est, pater patrum appellabatur,
 qui solus ita subiiceretur Ecclesiæ vni-
 uersitati: vt vniuersis tamen in Eccle-
 sia imperaret, quæ parendi, atque im-
 perandi par, atq; mutua ratio, quam-
 diu vsque quaque in Ecclesia Christi
 valuit, Ecclesia ipsa vt erat, ita dice-
 batur: vna. nō erat alia, neq; hæc Or-
 thodoxa, illa vero schismatica voca-
 batur. sed cum re ipsa, tum omnium e-
 xistimatione vna cum esset, Catholi-
 co nomine erat insignis, in qua Deus,

*Ecclesia
unde una.*

et Dominus noster Christus Iesus, solus iuminus pontifex, solus vniuersalis habebatur Episcopus. sub quo Pontifice magno, atq; sacerdote summo fuerant diuisa ritu vario Ecclesiæ munera: in Patriarchas, Metropolitans, Episcopos, atq; presbiteros: qui gradatim Apostolorum, Prophetarum, Euangelistarum, Pastorum, atq; Doctorum in Ecclesia Christi teneret locum. Qui vt, pro salute Ecclesiæ communi, pro eo, ac deberent excubaret, neue quid cessarent, hic illis a Christo, datus fuerat Petrus, qui Romæ, & Apostolus, & Pastor esset. Apostolus inquam, quia suę sedis Apostolicę in vrbe Roma antistes erat. Pastor, quia ad eum ordinis, atq; iurisdictionis Ecclesiasticę summa pertinebat. At nunc conuersa hæc ratio omnis est. Nam nunc quidem decretales Pontificiæ, Patriarcharum cõmune quod erat, id per vim, & scelus auertit in urbem Romam, ad Patriarchi vnum, quo fit, vt irati, Græci Alexan-

*Causa
Schismatis.*

drini

drini Antiocheniq; Romanum Papā
non iam pastorem, sed crudelem quē
dam tyrannum esse autument qui iu-
ra neget sibi esse nata: & nihil non ar-
roget armis: hominūmq; callidorum
commentis. Itaq; iummo cum Eccle-
sia detrimento: dum par refertur pas-
ri, cum Patriarchico iure, ius quoq;
pastoricium evanescit. nam, vt apud
Romanos, viluit autoritas: ita apud
reliquos Patriarchas, propemodum
iā summi pastoris euauit maiestas.
Ex qua illorum mutua contemptiōe,
altercationēq; inter ipsos, extitit dissi-
dium illud quasi linguæ, & cordis. vt
cum corde credamus, Ecclesiam Cas-
tholicam quatuor Patriarchatibus,
tanq; quibusdam columnis nixam esse
se, lingua tamen profiteamur præter
Romanum, tres reliquos Patriarcha-
tus latissimos, amplissimōsq; ob schi-
sma spretos, & pullos ex Christi Ec-
clesia esse, tantumq; ambitio, indigna
sacerdotibus Christi ad errorem val-
uit, vt veniētes à Grecis, ad Latinos,
ad illi

D il

quasi

Reba
 ptizatio
 Græcorū
 quasi baptisati non essent, ab integro
 baptisentur. aliter ne honore quidem
 sepulturæ illos intra Ecclesiam suam
 dignantur Latini. Idemq; sæpe vlti ve
 nit apud Græcos ipsis etiam Latinis:
 sed neq; in Ecclesiam tantum commu
 nem incommodū hoc, detrimentūq;
 redundat: verum etiam in ipsas ciui
 tates, atq; gentium respublicas. Que
 re enim Moschouitarum tyrannum,
 quæ nam illi sint cum Polonorum re
 gno bellorum causæ: non aliud respō
 debit opinor: nisi quod Poloniā, Schi
 smatico subiectam Papæ, Moschouic
 Catholicæ anteponi fas non esse: Idē
 dicet Valachia, Dacia, olim dicta: idē
 quoq; vicina huic Tracia responde
 bit. Sed quid ego extrarias gentes cō
 memoro? quasi intus nobis domi de
 sint exempla. In Roxolania enim vi
 uimus cum Græcis, atq; Armeniis cō
 trouersi: & quasi distemus plurimum
 alteri in alterius professionem insul
 tamus vehementius. vt hoc dissidio,
 atq; dissensione illa scisio tunicæ incō
 sutilis

futilis Christi, à cohorte prætoría sub
 cruce olim attentata, nunc demum in
 Ecclesiám ab istis nostratibus Patri-
 archis videatur esse transacta, vt ea
 tunica quæ sorte ad vnum quondam i-
 deo peruenerat: vt omnes pariter te-
 geret: nunc nudatis partem maximã
 sociis: vix iam illius vnus principis
 verenda contegat. vt iam formidanda
 sit, ne ex dissidio optimatiũ Ec-
 clesiæ, hæc Christi curta, mutilatãq;
 tunica, nisi Tridenti nunc laxetur, ne
 ad vnum illum principem deniq; te-
 gendum, tuendũq; parum ipsa per
 se sufficiat: qui pro socio damnari ma-
 luit: quam æqua parte de comuni di-
 iudacando esse contentus. Sed tamen
 ego hoc loco scire ex iis velim: qui ad
 vnum in Ecclesia defferũt omnia, qui
 nam putent Concilium OEcumenicũ
 Tridenti nunc haberi? si vt schismatici
 ci absunt ab illo iudices OEcumenici
 illi reliqui tres, sine quorum scriptio-
 nibus in Conciliis OEcumenicis ra-
 tum nihil est, more maiorum. An ego

Conciliũ
 OEcume-
 nicũ quid
 nam est.

STANISL. ORICHO.

OEcumenicum id esse deputetur quod
occidens, abscq; oriente, meridie, atq;
Septentrione voluerit, iusserit, ac p
lege pertulerit solus: profectò tam
hoc mihi OEcumenicum erit: quam
est Ecclesia OEcumenica, pars terra
rum orbis, soli occidenti subiecta. Ac
prisca quidem Concilia ideo OEcum
enica dicebantur, quia illis præside
bant Romanus, Constantinopolita
nus, Alexandrinus, atq; Antiochëus
Patriarchæ, iudices videlicet atq; sub
scriptores OEcumenici, qui sunt com
munes Ecclesiæ Catholicæ longè, la
tèq; per omnes regiones habitabiles
diffusæ, custodes, atq; præsides. Nec
verò alia causa est, cur Gangrense,
Laodicense, Mileuitanum, & eiusdē
generis alia Concilia OEcumenica
non dicuntur esse, nisi quod in iis
neq; quæstiones ferè semper propo
nebantur OEcumenicæ: neq; etiam iu
dices illi quatuor interfuerunt OEcum
enici. Contra verò Nicænum, Con
stantinopolitanum, Ephesinum, atq;
Chalcedon

Chalcedonense Conciliū, vti, reuera fuerūt, ita dicuntur esse OEcumēnica Concilia. habebant enim & quæstiōes & iudices, et subscriptores OEcumēnicos: propter quorum suā auctoritatem, tam dissentire nobis ab illis Conciliis non licet: quam ab Euāgelio dissentire licet nemini. Qua de tota re vt me expediam paucis, ex Conciliorum OEcumēnicorum prologo libuit ad verbum hæc ponere.

Sciendum est, quia & reliquæ Synodi, quas recensuimus pariter, cum his OEcumēnicis ab Ecclesia recipiuntur: & omnia ab his definita, pro Apostolicis legibus Ecclesia censet. OEcumēnicæ autem ideo appellatæ sunt hæ solæ quinque Synodi. quia iussu imperatorum, Patriarchæ ex cuncto Romano imperio, fuerant conuocati: et per se ipsi affuerunt: aut locum tenentes suos miserunt: & quod, in qualibet harum quinque Synodorum, de fide agitabatur quæstio, ac suffragiū, & definitio decreti prolata fuit.

D iiii

Cum

Tridentia-
num Con-
cilium.

Cum igitur Concilium OEcumenicum aliter non constet: nisi quæstione, iudiciis, atq; decretis OEcumenicis: quæso, obtestorq; hoc in loco Tridentinos patres, prouideant, ne quæ exceptio hæreticis ab illis detur, aduersus illorum conuentum. versantur nunc Tridenti quæstiones, quas nemo negauerit OEcumenicas esse: pertinent enim ad Ecclesiæ Catholicæ statum, vt sunt de Pontificali autoritate: de Sacrificio: de Cæna: de Sacramentorum numero de Fide: de Operibus. & breuiter, nihil prisce fidei ac religionis antiquæ est, de quo hoc tempore hæreticorum culpa non ambigatur Tridenti. ita vt etiam Sacratissima Trinitas ipsa, post Arriū maximum hæreticum illum, nunc de nouo ab istis magistris autoribusque Heluetiis in dubium, incertūq; reuocetur. Sed ad has quæstiones utiq; OEcumenicas diiudicandas: quos tãdem alios OEcumenicos adhibebimus iudices, si illi tres reliqui, vt Schismatici

sinaticā Concilio abfuerint Patriarchæ: Nam si quis dicat, Pium iiii Papam Romanum iudicem, & subscrip^{Pontifex}torē eius Concilii, etiā si reliqui ab^{Romanus}fuerint, ipsum per se futurū, id quidē^{idolatria} nihil est. Romanus enim Papā (ō rē^{reus,} indignam) citatur nūc ab istis idololatriæ reus. causāq; de maiestate dicit Qui ergo conuenit vt idem sit in eodē crimine, & iudex, & reus? Quod si autem quis ipsam occidentis Ecclesiam in Papam det iudicem, ne id quidē aliquid est. Tota enim rea ab hereticis citatur Latīna Ecclesia, vsq; adeo, vt tu etiam Andrea Frici Volboarii, apud Iacobum Vchaniciū, dum cōtendimus, Papam manicis post terga reuinctum, compedibūsq; cōstrictum: coram regibus, ac tetrarchis, populisq; cum sua cohorte Pontificali impura, sic enī dicebas, ad causam dicendam, vt furem, & latronē, ex ergastulo representandum esse in Concilio Tridentino cēsuēris, neque cōmittendum, ythomo peccati, hostis

D v autē

STANIS. ORICHO.

*Iusta Hæ-
reticorū
condem-
natio.*

autē Christi, ius in reges, atque prin-
cipes, Christianosque populos, reus i-
ple maximorum criminum cū sit, ius
Tridenti dicat. Hæc tua tum fuit, tes-
tor Vchanicium ipsum, Frici oratio
speciosa verbis: impia sententiis. sed
hoc videro posterius. Cæterum os il-
lud diaboli filius sceleratus, Achilles
autem tuus, Ioannes Calvinus, nunc
libro edito, Concilium Trideutinum
Cōciliabulū ppter ea vocat: quod ne
q; fas, neq; ius esset: vt is iudex in reū
sedeat, qui grauissimis criminibus ab-
reus ipse supponitur reus? Quamobrē
vt integro iudicio, sine exceptione,
hæretici condemnentur à vobis o san-
ctissimi patres Tridentini, vos enim
appello, qui in illam ciuitatem summi
pastoris vocatu conuenistis: detis o-
peram, vt reliqui Patriarchæ OEcu-
menici in vestro cætu adsint, qui vo-
biscum vna ex autoritate cognoscāt:
num in missa sacrificium corporis, &
sanguinis dñi p viuis et defūctis, mini-
sterio Pii iiii offerri idololatriæ sit cri-
men:

mē. Quod vbi fuerit factū nihil ad ex-
 cipiēdū cōtra vestrā auctoritatē reliq̃
 ē istis loci. Obmutescet os blasphemū,
 sceleratorum istorum clamoribus e-
 tiam ipsius orbis terrarum aut fran-
 gentur, aut profligabuntur filii augu-
 ratricis, isti qui nunc orientis fide, à
 qua sunt alienissimi, contra vestram
 Latinam Ecclesiam dum pugnāt, cir-
 cumveniunt imperitos. nullus iam ī-
 stis nebulonibus tergiuersandi super
 fuerit locus: si quatuor Patriarchæ,
 hoc est, orbis imple terrarū: Tridēti cō-
 paruerint, quali Dii quidam quatuor
 in vestro cātu. Quod quidem spero
 confore. vidimus enim nuper Leopo-
 li in Roxolania Galatiæ Archiepi-
 scopum, Constantinopolitani Patri-
 arche τοποτηρητήν Tridentum, cū sum-
 ma potestate designatum: qui ē Leo-
 poli Vilnam ad regem Polonum fle-
 xerat iter: oratum regem, ne Maie-
 stas sua Roxolaniā hæreticorum te-
 chnis ab ea fide pateretur abduci:
quam constanter Constantinopolitas
na sedes

*Tridentis
 ni concilij
 auctoritas
 summa.*

na sedes cum Romana sede profite-
retur vnanimis. Berardus etiam Bon-
ioanes vir clarissimus idēq; Legas-
tus in Sarmatia Apostolicus, in Var-
schauiensī Synodo, apud Polonicos
patres nuper confirmauit: Alexan-
drinum atq; Antiochenum Patriar-
cham à Pio iiii Tridentum ad Conci-
lium euocari: Quod si sit: periistis, in-
teriistis occidistis, o vos scelerati sa-
cramentarii ad vnū omnes: & vt quō-
dam per Moſen vento vrente, & ab
occidente vehementissimo flante, lo-
custæ A Egyptiæ præcipitatae erant
in altum: sic vos sceleratos & impios
hæreticos Pii iiii congregata cum lo-
ciis præstantissima autoritas, præci-
pites in abyſſum ab occidentali Eccle-
sia primo quoq; tempore dabit.

Sed ego dum Petrum Romanum,
Petriq; locios glorifico, longius oras-
tione, quam par fuit, prouectus sum.
Redeo itaq; ad illud, quod de pasto-
re summo institueram dicere. eo vide-
licet gradu honoris, & potestatis illū
esse

Petrus ca-
put in Ec-
clesia
Christi.

esse in Ecclesia Christi, vt etiam si patriarcharum, aut deniq; sacerdotum omnium superstes sit nemo, hoc vno tamen saluo & incolumi Petro, salua & incolumis sit Ecclesia Christi. hoc vero sublato de medio, Ecclesia restet nulla, carebit enim aspectabili, & principio, vnde p̄deat: & capite quo astricta in cætu permaneat. Hic enim suo ministerio cum sociis nobis, cælũ Deũmq; conciliat: hic terras regit: hic Ecclesiam colligit: hic oues Christi pascit: legem exponit: Euangeliũ tradit: patrum decreta custodit: temporibus mysteria diuidit: seriem Ecclesiæ ostendit: vtq; noua, veteribus succedant, definit. postremò, quid sacrum, quid prophanum sit in Ecclesia præscribit, demenstrat. Iam vero in tanta scriptorũ, opinionũq; turba, quam quæso pietatem haberemus, sine hoc præmonstratore, atq; magistro? An in repub: Platonis erit alius Petri quis, qui opiniones hominum, quasi principis cibos, expēdat, nenoxie pro salutari testibus Ecclesiæ.

bus in ciuitatem inferantur: in Ecclesia Christi erit nemo, qui fallacias hæreticas, a Catholica veritate possit ex autoritate secernere: Et verò tanto magis is erit in Ecclesia opinionū, quasi, prægustator quidam vnus, quāto hæretes venenis vt oculteriores, ita sunt nocentiores. Ac mea quidem sententia, si quis hunc Pastorem & illius munus aspiciat, vel ob id maxime illū diuinitus datum esse Ecclesiæ dicet, ne Ecclesia Christi illo custode, et p̄fide dissiparetur sectis. Quā enim causam aliam possumus asserre, cur in omnium temporum, seculorūq; memoria, vna tantum Ecclesia Christi semper fuerit, nunq̄ duæ, nec plures: nisi quia vnus aliquis semper in Ecclesia fuit, humanarum opinionum moderator, atq; cēsor, cum quo eiusdem rationis, atq; pietatis collecti homines, Ecclesiam reddebant vnā. Nam & prima hominum progenies, Abel & Caim, sub primo parente, eodēq; sacerdote Adamo fuit: a quo de sacrificio cō-

eio cum dissensisset Caïn cedēq; abelis
 ppter ea fecisset, ex illa Ecclesia quæ
 tū erat, in perpetuū ab Adamo patre
 exterminat9 fuit. Sic Noe, alter huma
 ni generis parēs, Ecclesiæ cōmunionē
 tēbat in arca, quā cū diuidere Chā co
 naret, decreto patris, fratrib9 addict9
 pperuo fuit. Quid ego nūc patres vete
 res illos, Abrahamum, Isaac atq; Ia
 cob commemorem? qui proteruos li
 beros etiam ipsi suos eiciebant ex fa
 milia: ne reliquis domesticis ad com
 munionem Ecclesię tuendam illorum
 obstaret contagio. Iam Moses, dux,
 atq; liberator dilecti populi, quid, &
 in A Egypto contra Magos, & in de
 serto contra impios, non fecit: ne illa
 Israelis ad pietatem cum Mose con
 sentiens multitudo, prauis impiorum
 opinionibus scinderetur in parteis.
 Sed ne multus in exemplis sim: ad no
 uam legem veniam, cui vetus, vt um
 bra soli, concessit. Quis quæso aduen
 tus ad nos Christi alius finis fuit: nisi *Christus*
 vt is adueniens, filios Dei dispersos, *cur uenit*
 in vnum

STANIS. ORICHO.

in vnum colligeret: & illos erroribus
 liberaret: quod etiā est gloriosissimē
 & magnificentissimē ab illo factum.
 nam ipse & in Iudea, per se: & extra
 Iudeam, per Apostolos suos ex mul-
 tis dispersis Dei filiis, vnā, sanctā,
 Catholicā, & Apostolicā Ecclesi-
 am fecit, cui vltra Euangelium, spiri-
 tum etiam sanctum interpretem Euā-
 gelii dedit: pastoremq; insuper vnum
 illi imposuit: qui & communitatem
 Ecclesiæ præstaret: & hereseis ab Ec-
 clesiā prohiberet. Ergo vna, & eadē
 Ecclesia sub Christo, eiusque vicario
 nunc est: quæ sub Adamo illo primo,
 quæ sub Patriarchis, quæ sub Mose,
 quæ sub Prophetis fuit. quod nos
 soli Deo referamus acceptum, qui v-
 nius alicuius prouidentia, prima ab
 origine, per varios casus, per tot dis-
 crimina rerum Ecclesiam suam ad
 nos vsq; propagauit.

Atqui nos hic pastor, quo de agi-
 mus certos facit, vt sciamus, vbi gen-
 tium sumus: & quam Ecclesiam habe-
 amus.

amus. Nam vt ille in locū Christi suc-^{Petrus}
 cessit ita Christum Mosi, & Prophe^{Romanus}
 tis successisse, idē nobis ostendit. quod^{ueteris}
 qui negat, pœna, non causa est a no-^{Ecclesia}
 bis retellendus: Quod si quis hoc pa-^{coniunctio}
 store, ac vicario Christi remoto, alios^{nem cum}
 pastores sibi quærat: is nunq̃ coniu-^{noua ostē}
 ctionem Ecclesiæ illius veteris, cum^{dit.}
 hac noua intelliget. cum perfidia cæ-
 cus, quo sursum, aut deorsum eat non
 intelligat: nec habeat, qui illum ad ma-
 iores deducat, parenteisc̃ illi suos ex-
 tento quasi, digito, ostēdat. Et vt hoc
 cuiusmodi sit intelligatur, producam
 pro exemplo Machometē. Dicat mihi
 hi qui vult, ex illo infelici populo, quā
 tandem Ecclesiam habeāt Turcæ, nu-
 perrimā se habere, dubio, pcul, respō-
 debunt. nec vltra Machometen illam
 proferri posse putabunt. nihil illi de
 successionē præiulum: nihil de coniun-
 ctione Ecclesiarum: nihil de comun-
 nitate earum dicēt. tantummodo pro-
 pretea venisse Machometen contē-
 dent: vt ille Euangelio sumnam ma-
 E num

num imponeret. Qua de re planus ille
 improbissimus in alcorano suo admo-
 dum mentitur. Sed quibusnam anti-
 stitibus Machometes in superstitione
 illa successerit, aut quos eiusdē sectæ
 præfultures ante se habuerit, vt per
 illos ad ipsum Adamum ascēdat, hoc
 ex illo infelici populo dicet nemo. sa-
 tis enim Turcis est, Machometen ex
 Arriana fraude, et ex Nestoriāo mē-
 dacio sectæ ipsorum extitisse autorē.
 Sed quid ego de Machomete plura
 disputo? cū isti nostri noui, recentēsq;
Euangelici Euangelici, malunt enim hoc nomi-
ci Christū ne, quam Christiano dici: nequeant
ignorant. dicere, sublato Papa, quisnam, vt lo-
 ānes Iudæis olim, sic illis cum digito,
 demonstrabit Christum, à quo enim
 illi illud audient Ecce agnus Dei? si
 hic de medio sublatus fuerit pastor,
 profectò, nisi successionē certus demō-
 strator accesserit, Christus ipse vene-
 rit, nec ne venerit, incertū, dubiūmq;
 erit. At dicent fortasse scripturam es-
 se, quæ id demonstrat primū ab illis
 quæ

Quæram qui nam sciant illam scripturam veram esse quæ tota in atramento est fixa. Nã si illa carebit teste qui sciri poterit illam digito Dei esse conscriptam. At hoc loco, itidem vt Volborii, exclamabit credo Fricius, Ecclesiãq; citabit scripturæ testẽ: quæ propter certissimam fidem, omnibus horis, in oculis, auribus, complexuq; suo scripturam tenet. Dii approbent Frici, quandoquidem viui huc peruenimus ambo. Ecclesiæ fidẽ imploras, adiuuo te: Ego quoq; idem dico. sed tamẽ illud abs te quæro, qui scias Ecclesiam cuius testimonio scripturam veram esse defendis, vnã, & certã esse, ne si alia Ecclesia, vt Machometis, v: g: producatũr cõtra te, addubites vtri habeas fidem? expecto quid hic respondeas Frici: aut quomodo vnũs autoritate Ecclesiæ pugnabis contra Machometen, nisi vnum aliũ quem esse principem in Ecclesia concesseris, à quo illa Ecclesia dicatur vana, cuius testimonio scripturam de-

Christo domino verā esse deffendis.

*Successio
Episcopo-
rum.*

Ergo hic pastor, qui communitatē Ecclesiæ præstat idem & Ecclesiam, quæ sit, nobis demonstrat: & scripturam veram esse probat: & qua via, quibūque gradibus ad ipsum Christū perueniendum sit, demonstrat. Neque vero ille sola scriptura connixus ascēdet ad Christum dominum, sed iunctione ipse suam etiam proferet: & à quo, per quōque ille profectus hunc in locum venerit, ostendet. Dicit enim hic Pius iiii quo Pontifice hæc scripsimus, se in pastore successisse Paulo hunc Marcello istum Iulio illum Paulo iiii, eum vero Clementi, Clementem, Adriano, Adrianum Leoni. Et ne multus, & insolens sim, per consequentes sursum versus Pontifices, quasi per dispositos gradus, hic Pius iiii ad ipsum Christum summum Pontificem ascendet. Quod si tu hanc pastorum successionē ex Ecclesia sustuleris, nec ipsi Ecclesiæ vllum locū relinquas, & scripturam dubiam, & fabulā

fabulis non dissimilē facias. quod non solum scelerato Machometo, vt iam ostendi, sed etiam ipsis nostri temporis hæreticis apertē contigit. qui cum pastorem Ecclesię abiurassent, successionem quoq; pastorum vna abiurant. vnde illis necesse fuit, cum Eccle *Heritici* siam veram amisissent, falsam Ecclesi *cum pasto* am colere: & pro vero, atq; germano *re Eccle* Ecclesię Dei sensu, fabulas sequi *Oui siam amia* dianis fabulis nō dissimileis. Quomodo *serunt.* enim fabula Lycaonis, quem indignatus Iupiter, lupi induerat in formam, vera non erit, si illa rebaptisandi ratio apud Anabaptistas vera est: quæ Antigone, negabitur in ciconiam mutata fuisse Iunonis iracundia, si baiuli, atque zonarii apud Luteros nos mutantur in sacerdotes imperite plebis manu? Iam quo pacto verum non erit, frustra dilectam, moribūdo Iphi, Anaxareten conuersam esse in saxum, si illa verba morituri pro nobis Christi, HOC EST CORPVS MEVM, apud Zuinglium in cæna nō cor

E iiii pus,

STANIS. ORICHO.

pus, pro nobis traditum: sed panem
monstrant ex forno petatum? Denique
ne omnes hereticorum fabulosos pro
feram, si Luterus, Zuinglius, Calui-
nus, Bucerus, Bulingerus, Brencius,
Lismaninus, Stancarus: ac simioli no-
strates etiam illi, Crouicii, atque Sce-
bresini, & his consimiles hæreticorū
antesignani, atque duces, Ecclesiæ ore
conuicti, & in cætu legitimorum Epi-
scoporum condemnati, sacerdotioque
priuati, neque hæretici, neque cæcorum
duces, sed sunt veri Iesu Christi serui,
atque ministri, vulgari ac populari cre-
ati manu, cur ego non putem Tiresiā
à Iunone oculis captum, à Ioue augu-
rem fuisse factum. profectò, hoc illud
est à Paulo prædictum tempus, quo
futurum aiebat diuinus ille vir, cum
homines sanam doctrinam non susti-
nentes, aureis auersuri erant à veritas-
te: & ad fabulas conuersuri: quæ fabu-
læ nusquam vberius, quam in Ecclesiæ
dissensioe, tanquam in nocte quadam
crescunt, idque iure ac merito. nam quæ
ordine,

ordine, & ratione vacant, ea inuenta
 & falsa, plenâq; erroris sunt ònia, qui
 enim ordo ibi esse potest, vbi prin-
 ceps ordinis adest nemo, à quo in cæ-
 tu ordo fluat: aut quæ ratio valet ibi,
 vbi multitudinis furiosa temeritas in
 ipsa sibi dux ad audaciam est: quod tū-
 fit in Ecclesia maximè, cum ille seruo-
 rum Dei seruus, aut officio suo ad ali-
 as res abutitur. aut quacūmq; tandē
 de causa contemnitur. Ergo si Ecclesi-
 am nosse, si in ea piē, et verè volumus *Petrus sū-*
 viuere, cum hoc vno duce, atq; magis *damentū*
 stro congregemus nos necesse est: cui *est pacis*
 ius præstantissimā auctoritatem, Chri *Charita-*
 stus Deus, & Dominus noster in Sis *tis, libera-*
 mone illo Galileo primitus nobis san *tatis.*
 xit: Petrumq; quasi Regem, Ecclesie
 fecit, tanta quidem cum potestate, vt
 sine hoc Petro, neq; pax, quam chari-
 tas parit: neq; libertas quæ pacis est
 comes, constare vllō modo in Eccle-
 sia potest, quam enim, quæso, pacem
 hoc Petro remoto speramus, aut quā
 libertatem absq; hoc autore optem⁹.

E iiii non

STANIS. ORICHO.

non habemus. ad hunc enim præcipu
o iure quodam illa in communitate di
cebantur, PACEM MEAM DO VO
BIS: PACEM MEAM RELINQVO
VOBIS. I, tu nūc, & eiice ex Ecclesia
Petrum, eiicies pariter ex illa & pa
cem. Nemo superfuerit alter, qui lege
tibi dicat illud, PAX VOBIS. per hūc
enim vnum largitur Deus, quod aliis
non negauit. cum enim homo nō pos
sit habere boni quicquam, nisi detur
illi desuper, hic princeps vtique Petrus
instrumentum apud Deum dandi est,
vnde bona in Ecclesia habemus cun
cta, quæ ad vitam piè degendam spe
ctant. quem qui ex Ecclesia eiicit, om
nia salutaria, humano generi, cum il
lo eiicit. sola autem pestifera relin
quit. quæ præter cætera sunt horribi
lia illa, furor, cæcitas, & amentia mē
tis. Neque vero argumentis velim cres
das meis tantum ō Frici quantum re
bus ipsis. Scitā ipse tuam sacramen
tariam. atque adeo ipsum te inspice, qd
est, quod tu exploratum de Catholice
fide

*Fricij he
resis nihil
explora
re habet.*

ea fide habeas? vniuersa (me hercule)
in parabolam conueria est Christianas
na religio tibi, ita vt libri de Ecclesia
ab te editi, nihil habeant, nisi acade-
micas quaestiones qualdam, quibus in
certa apud te de religione fiunt omnia
Nec mirum, perturbatione enim rati-
onis, atq; ordinis peccas, dum homo
laicus, ac nullo clericali honore insi-
gnitus, extra ordinem, grauissimas
Ecclesiae causas disceptas. quas tu haereti-
ci caecus non secus, quam vespertia-
lio solem, intueris. & quod pastore ca-
res, praeposterus ac deuius totis in li-
bris es: quos tu ad arbitrium multitu-
dinis imperitiae ideo conscripsisti, vt
viam demonstrares ignobili vulgo,
ad summi pastoris, ac religionis Ca-
tholicae despiciatum. Qui sane libri, si e-
Latino translatis in alienas linguas sunt,
vt tute gloriaris, ab haereticis aequali-
bus tuis id factum esse puto non autem
a Catholicis viris, apud quos illis li-
bris nihil detestabilius est, vt pote in
quibus id agit per te, vt nulla sit Ec-

E v cclua

STANISL: ORICHO.

Heretico
rum intē-
tio.

clesia princeps autoritas, quæ vestra
Frici furiosam temeritatem coerce-
at, quo minus in Ecclesiā Christi in-
cursetis: in quā nunc impunitate pro-
posita, insultatis vōo arbitrato, Sed
hoc adhuc abste arte tractatum est,
non prius enim dispergere gregem
Christi te posse sperasti, quam ore im-
pio ipsum percussisses pastorem, quo
stante intelligebas tibi ad nihilū om-
nia recidere. Sed hic tamen astus hæ-
reticis in promptu semper fuit vt pa-
store Petro de præsidio Ecclesiæ de-
iecto, nemo esset vnus, qui Ecclesiam
tranquillare posset, quod nunc aper-
te videmus fieri: Pastore enim Petro
de medio remoto, quā ipsum hoc o-
uile pace cassum vestris agitetur nūc
sectis, ac pateat lupis, longe me Her-
cule nocentioribus, quam omnes fue-
runt superiores, quis est, qui vt res po-
stulat, explicare queat? Nam superio-
rum ætatum omnes hæreses, quod ip-
sum non appetebant caput, neq; pa-
storem suo mouebant loco, magis ad
exerci

exercitationem spectabant Ecclesiæ, *Hæreses*
 quam ad illius euerfionē. Quid enim *moderna*
 Arrii tumultus nobis tantum pepere *nocentissi*
 runt mali: quid Macedonii: quid Eu *ma.*
 tichetis: quid Nestorii: quod illi bo
 no non sit à nobis postponendū, quod
 illis tumultibus de Trinitate profes
 ctas sentencias, absolutasq; habemus.
 quippe, quod filium, patri parē: quod
 spiritum, ab utrōq; procedentē: quod
 Christum verum Deum, & verū ho
 minem diua virgine esse natum, cum
 illis hæreticis belligerando comperi
 mus. Iam Donati secta, vnico baptis
 mo contenti vt essemus, nos docuit.
 Pelagius etiam nōne dissenties à no
 bis planū nobis fecit, sine gratia Dei
 præueniente, & sequente, nos pie nō
 posse viuere: Et ne omnia persequar
 illud dicam, & vere dicam, Quamdiu
 Pontifex Romanus integra existima
 tione fuit, & quamdiu is pastorum
 pro salute Ecclesiæ Christi inter ho
 mines gessit, tamdiu sectę omnes, quā
 uis asperæ, ac vehementes, plus boni
seme

STANIS. ORICHO,

semper, quam mali Ecclesiæ afferebant. Nam rebus salutaribus constitutis, errores, atq; sectæ illæ à Romanis Pontificibus conuictæ, atq; profligatæ, euanescebant ex Ecclesia Christi sua sponte. At nunc cum hæretici nō quoduis Ecclesiæ membrum, sed caput, id est pastorem ipsū petant: nihil boni ex contentione hac speramus necq; iam pro Ecclesia, sed de Ecclesia ipsa propemodum certamus. Quod dissidium tanto periculosius est, quāto sæpe hic pastor ciuilibus occupatus bellis, hostibus sui inuadendi apertum dat latus. Quod quidem acerbo illi Principi Paulo quarto obtigerat. qui cum de sua vigilia, atq; custodia pastoricia ambitione præceps decessisset: bella ex bellis quotidie se rebat: excindebat vrbes: atq; humanum genus omni cruciatu delebat: ob quam insatiabilem atque à tam sancto munere alienam crudelitatem suam, tanto in odio omnium mortaliū erat, vt iam non vna aliqua ciuitas,

tas, aut regio, sed integræ gentes, atq;
nationes legibus etiam latis, & rogâ
tis, decernerent: non solum illum: qui
de exitio Ecclesiæ, quam vastabat, tã
acerbè, tãmq; crudeliſ cogitarat: sed
ipsum Romanorum Pontificum no-
men ex ciuitatibus cum vestigio esse
tollendum. quod sanè incommodum
tantum & tam magnum est, vt nullo
commodo ex hac eadem contentiõne
sumpto, compensari posse videatur.
eiectione enim è nauì nauclero, quam
salutem speremus, in hoc omnibus tẽ-
pestatibus concitatissimo mari, non
habemus. profectò ipsa si cupiat salus
non poterat nos seruare: nisi Deus,
misertus nostri hũc Pium piissimum *Pius piissi-*
Ecclesiæ suæ Papam donasset: qui aſ- *mus.*
flictam, quassatãmq; Petri ratẽ Pauli
acerbitate, è naufragio illo maximo,
ac miserrimo, tot gentium, atq; natio-
nũ sustulit: in portũmq; reduxit. Quẽ
sanè optimum virum, atq; pastorem
sanctissimum, vt Deus opt. max. in
his tantis tempestatibus sedicionum,
& disa

& discordiarum, Ecclesiæ suæ seruet incolumem, omnes id velle, & optare debemus. utq; hoc nauclero navis illa Petri fluitans in alto, fortiter alie quando tandem portum occupet: & ne illam referant in mare Paulini fluctus, vota nuncupanda nobis Fructus sunt.

*Ob malos
pastores
non est de
serena Ec-
clesia.*

Sed quoniam ea conditione, atq; eo fato hæc navis nata est, ut magnis quotidie iactetur fluctibus, si quando in ea naui à nauclero contingat nos destitui, metu exanimati non prosumus in vndas ex naui hac cuius ea vis, & natura est, ut obruto interdum nauclero, ipsa tamen mergatur nunquam. quod apertè in illa naui Christus ostendit, quæ iactabatur quidem ventis mari in medio aduersis, non obreuebatur tamen fluctibus. Petrus vero eius navis nauclerus extra suam nauim, insanis illis tum penè obrutus erat aquis. Iactemur sanè quibusvis fluctibus cum naui hac, periclitemur naufragio etiā: tanta tamen fide, spēq; prædi-

præditi simus, ut si hominum adfuerit nobis nemo, tamen non deerit nauclerus ille, qui suam porrigit periclitantibus manum. & qui miseretur oruium suarum carentium pastore. Nec *Ecclesia* vero nouum, nec ante hunc diem *contingit* auditum crimen illud est, nauim hanc *esse absq;* absq; nauclero sæpe fluctibus periclitari solam. Nam muliere Pontifice, *pastore* biennium sine Petro pastore, tanquã *ad tēpus.* sine nauclero nauis Ecclesia Dei fuit, neq; enim mulier illa, sexum mentita, vlllo modo pastor fuerat. & tamẽ Ecclesia tum pastore Petro, quasi viro suo orba, Christo autore, atq; huius Ecclesię tutore, sponsq; à sociis Petri gubernata permansit integra. Quidẽ Liberii pontificis ad Arrianos defectio, non tum Ecclesiam pastore reddiderat cassam: & tamẽ in hoc tanto illius casu, & orbitate, summus Pontifex, Christus ei non defuit: sed mox illi in locum Liberii perfidi, Felicem fidum misit: ut in locum mulieris Benedictũ postea miserat. Prætermitto *alios*

alios Papas, quorum perfida mens,
 vita improba conuicta iæpe fuit. Sed
 tamen, vt maiores nostri ob pastorū
 perfidiam, ab ea Ecclesia non discede-
 bant: verum illius ritus, mores, sacra-
 menta, ceremonias, in illo discrimine,
 mirifica incredibilique Ecclesiæ cōsen-
 sione, tuebantur, quoad fuerat illis as-
 liter diuinitus prospectum: idem nos
 quoque ad eorum exemplū faciamus:
 neque propter sceleratos, & nefarios
 pastores, quos Deo irato nostro ins-
 terdum habemus, oculos ab Ecclesia
 Catholica vsquam deiciamus. Nam
 ne vsquam ab Hierosolymis, hoc est
 ab Ecclesia Catholica, discederemus,
 ore suo Christus ascensurus in cælū
 præcepit nobis. Tum etiam præsentibus
 ministris, Archiepiscopis inquā,
 Episcopis, & præbiteris orbitatem
 nostram contolemur: quibus auctori-
 bus, administrisque, sacra, atque instituta
 quæ à maioribus per manus accepimus
 tradita, tueamur contra hæreses
 præcipientes constanter, & fortiter. neque

que ob scelera paſtorum, aliam nobis
 Eccleſiam fabricemus præter eam, in
 quam ab initio dicati ſumus, neq; alia
 quæramus ſacramenta: neq; aliter il-
 la teneamus, quam quomodo illa pri-
 mitus accepimus, forma, atq; modo
 veteri. Miniſtros etiam Eccleſiæ eos *Miniſtri*
 veros eſſe agnoſcamus, quos legitis *Eccleſiæ.*
 ma manus impoſitiõe, ordinaria quo-
 tidie creat autoritas: non eos quos he-
 retica nobis obtrudit temeritas. q̃s
 nos vt deteſtabiles ſunt, ita ab Eccle-
 ſia Chriſti deteſtemur. Iſti enim ſunt,
 qui non intrant per oſtium, in ouium
 ouile: ſed aſcendunt aliunde, quibus oſ-
 tiarius non apperit. quin vero illos
 fures, et latrones eſſe decernit. Poſtre *Verbi in-*
 mo verbum illud Dei, quo ſolo viuunt *tellectus.*
 Eccleſia Chriſti, non hæreticorū po-
 ſtillis vicioſis: ſed veterum patrū tra-
 ditionibus, Conciliis, tractatibus, eo-
 rumq; comentariis explicatum, ex-
 planatūq; habeamus. qui in Eccle-
 ſiæ Catholicæ educati ſinu, illius do-
 ctrinam, quaſi cum lacte materno, cū

fixissent, quanto propius à prima illa Ecclesiæ aberrant origine, tãto certius mysteria nouerant Christiana. Quod si hac inductione animorum fuerimus: & cum tali sententia in gremio Ecclesiæ Catholicæ vixerimus, miserebitur nostri Christus Iesus, mittet in locum Iudæ Iscariotis, si quando ille nobis obrigerit, (atq; hoc quidem detestabile omen auerrat verus ille Iupiter) mittet inquam Mathiã iustum: & fidelem, cui suas attribuat oues, sanguine emptas suo.

Papæ extra Ecclesiam esse dico, Naclerus extra nauim suam, & nauis absque hoc nauclero fiat posse.

Quod sanè Sophistarum commentum multis argumentis & exemplis refellit res ipsa. Nam vt de Simone Petro prius ipso loquar, non is exciderat tum è nauis, salua tamen nauis, cum Nathan à domino fuerat appellatus? An ille non amiserat gubernaculum, nauimq; illo die, cum vilis mulier culete

stificas

stificatione adigeretur ad periuriū:
Sed fortasse, tum ille Simon tantum:
nondum verò Petrus, hoc est pastor
erat, Sed tñ memoria vetus, locūque
Romæ, Domine, quo vadis, dictus.
non ad hanc diem vsque testatur o-
lim Petrum Neronianos illos perhor-
rescentem fluctus, & nauim deseruiss-
se, & Roma profuisse: Quid ego nūc
huius successores commemorē? Mar-
cellinū idolatram? Honorium hæreti-
cum, in Concilio Constantinopolita-
no vj condemnatū? & Liberium Ar-
rianum, deiectum sede, et pulūm vr-
be: cuius supra mentionem feci. mit-
to alios. Iam vita ipsa perdita in supe-
rioribus multis, & in modernis Ro-
manis pontificibus profligata, non sa-
tis docet nullam fidem fuisse in Ro-
manis pontificibus quam plurimis:
ne fiat, vt in vno mortali homine nos-
bis vniuersis ita posita sint oīa, vt ad
illius mutationem, conuersionēque
mutari nos vniuersos, conuertique o-
porteat, vt si verbi gratia, Paulus iiii

cuius nomen mortui populus Romanus erasit, statuamque deiecit, & in Tyberim abiecit, omnemque memoriam nefarii hominis non modo ex memoria, sed etiam ex fastis euellendam curauit, hic inquam Ecclesie turbator, si cæde ciuium, miserarumque Christi ouium sanguine fidem ipse suam extinxerit, nos illico vna voce illud in Ecclesia conclamemus cunctis, *ὁ χεταί*. id est, periit, vel, actum est:

*Petri nūq̃
deficit si-
des quo-
modo.*

Sed dicet aliquis, quid ergo fiet illis sententiis? TV ES PETRVS, & item. EGO ROGAVI PRO TE, VT NON DEFICIAT FIDES TVA. Hęc verba si ad solum Simonem Petrum, & ad illius successores referas, aut si illa ad rem apponas, tam cum Petro ipso, quam cum aliis multis Petri successoribus pugnant. nam in plerisque illorum deficiebat fides vt iam est ostensum. Tum etiam Christus Petrū appellat, non Simonem illum solum; sed in Simone Petro Apostolos etiā omnes, qui vna mente, & vna sententia il-

cia illud per os vnus Petri Simonis
 erāt magnificē confessi, TV ES CHRI
 STVS FILIVS DEI VIVI: Et quia v
 na erat omnium fides, ideo merces q̄
 que omnium erat vna: quippe illa, vt
 totum collegium illud, Chorūque A
 postolicus à Domino in vno Simone
 nominaretur Petrus, ab soliditate (nī
 mirum) illius fidei, quam omnes vnū
 us Simonis ore erant confessi: supra
 quam fidem, in Petro præcipuē, de in
 de in cæteris Petri sociis habitantem
 vti supra petram solidam Christus Ie
 sus ædificauit Ecclesiam suam. Ergo
 illa verba Christi, promissionēque o
 nes, de nūquam intermoritura Eccle
 siæ vera fide, referenda sunt: non ad v
 nam aliquam singularem partem: sed
 ad ipsius Ecclesiæ corpus vniuersum
 in qua fides vera nunquam deficit, et
 tiam si millies mentiatur, & peieret a
 liquando Simon Petrus. supra enim
 est demonstratū, duas Petrum in Ec
 clesia sustinere personas, vnam pasto
 ris: Apostoli alteram. Apostoli offi
 cium

*Petrus du
 as person
 as sustine
 ret.*

STANIS. ORICHO.

clum est, doctrinam in Apostolatus
 præstare veram: pastoris vero est, les
 ge, atque iurisdictione cogere Apo
 stolos, ceterosque illis subiectos, res
 ctè, & ordine, eque repub: Christiana
 sua fungi munera. Quapropter, si
 Petrus Pastor aberrauerit, ab Eccle
 siaque recesserit, caput quidè, atque
 origo ipsius iurisdictionis supremæ,
 fortasse ab Ecclesia aliquantulum ab
 fuerit: Sed nihilominus reliquis Apo
 stolis curantibus, Ecclesiæ fides salua
 permanferit, quod sanè euidenter ap
 paruit, partim quando Christum ab
 iurauerat Simon Petrus: fratres iam
 tū suos confirmare iussus. partim ve
 ro quando sub domina meretrice Ec
 clesia Christi fuit: aut quando pasto
 res Arrianos habuit. idq; iure optio.
 alia enī est fidei: alia iurisdictionis rati
 o. nā fides alta spectat: & ad illa, tatu
 modo contuet, quæ Symbolo Christi
 āo sūt expressa. Iurisdictione vero, mo
 dū & rationē oīum, quæ fiūt, quæq; a
 gūt in vniuersa Ecclesia, respicit. Qua
 res

re, si castrū q̄ cesseret, aut parūper abiit
ab ecclesia ordinis. et iurisdictionis aīti
stes Petrus, cuius esse Deus putatur
periclitabitur fortasse Ecclesiæ ordo
ad tempus in turba, atque in confusi
one rerum omnium: non continuo ta
men euanescit ex Ecclesia fides illa,
quam magna constantia semel confes
sus est Simon Petrus. quæ etiam in Ba
bylone lucet, splendētque per se se: ne
que vlla vnquā humana perfidia ob
solescit. At quia, fidē Catholicam abs
que pastore summo fixam, immotam
que sedere, cum mors pontificum Ro
manorum docet: quo tempore in Ec
clesia reipsa Petrus pastor est nemo;
tum schisma illud quadrienne, quod
Sigismundo imperante Ecclesiam ha
buit, ad Martinum vsq; Pontificem
Petro pastore caruit: Neque ego hoc
dico, vt in perpetuum, tanq̄ capite
Ecclesia careat pastore: id enim Ec
clesia incolumi fieri nullo modo pos
test: vnde enim Apostoli, vnde Pro
phetæ, vnde Euangelistæ, vnde Pa
F iiii stores

STANIS. ORICH' O.

Petro sub stores, & Doctores, prouenieñt no
lato mi bis, si hic perpetuò ab Ecclesia abfue
nister in rit pastor: cuius omnis ratio sanctiss
Ecclesia me, & prouidentissimè eò est consti
natus est tuta, vt ex eo ministerium Ecclesiasti
nemo. cum pendeat ita, vt hoc amoto, fundi

tusq; iublato, minister in Ecclesia ritè
habeatur nullus: imo verò fides Ca
tholica absq; hoc vno, prorsus habea
tur nulla. carebit enim prædicatori
bus legitimis, qui nisi à Petro pastore
mitantur, aut cum illo dextra societa
tis coniugantur in veris prædicatori
bus non sint habendi. Illi ergo, si casu
abesse ab Ecclesia Petrum accidat,
consilio, & autoritate Ecclesiam ali
quandiu tutantur, conseruantq;, qui à
summo pastore, ante illius notabilem
defectionem, in partem sollicitudinis
vocantur: aliter enim pars nulli est in
munere isto. Quid enim aliud indicat
atque innuit nobis illud extra nauim
Simonis Petri naufragium, saluis in
nauì Petri sociis: nisi Ecclesiam, quali
nauim, in tam ærumnoso huius vitæ
salo,

Naufragi
um Petri.

falo, tenere interdum cursum suū, abſ-
 q̃ Petro Nauarcho, nō ab aliis vtiq̃,
 quā à Petri ſociis directā: qui non ad
 hereticorū ſophiſmata, quaſi ad par-
 uulam cynoſuram: ſed ad Catholi-
 corum dogmata, quaſi ad Helicen ple-
 niſſimis velis nauigāt ipſi per ſe, quo
 ad ex naufragio ſeruatus: et in nauim
 hoc eſt in Eccleſiam, à Chriſto domi-
 no reſtitutus fuerit Petrus. In hac igi *Fides Ori-*
 tur ego nauī cum Petro Petriq̃ ſocii *chouij.*
 ſis, ne inſanis huius vitæ aquis extra
 nauim obruar, permanebo. Frici: pro
 cuius nauis ratione, hos miniſtros ex
 go, tanq̃ nautas, cum Nauarcho Pe-
 tro veneror, qui à Chriſto profecti,
 continua ſerie, ſucceſſionēq̃ ſempiter-
 nis ſeculorum ætatibus ad nos vſq̃ pe-
 uenerunt: fidēmq̃ portentis, miracu-
 liſq̃ comprobata nobis tradiderūt
 cuius fidei non aliqua vnus gentis o-
 ra, parsue terrarum: ſed regio habita-
 bilis vniuerſa baſis eſt. Paſtorem etiā
 ſummum, & omnium excellentiſſimū
 quoad patribus aliter fuerit viſum,
 F v nuſquā

STANIS. ORICHO.

nusquam alibi gentium, quam Romę
requiram, venerabor, & colam. quis
si sede in illa probus fuerit, mirabor
in eo vitam: amplectar doctrinam: cō
tra vero in malo Petro, sequar ego
doctrinam negligam vero illius vitā
quod si neutrum in eo fuerit, ita auer
tam me ab illo, vt nusquam nisi in sis
num Ecclesię Catholicę me recipiā,
vt cum reliquis sociis Petri, à Petro
destitutis, me congregem: sacrificia:
preces: votāq; solennia inibi pro Pe
tro factururus. Atqui huius sententię
veteres patres non pœnitebat. qui in
summa nonnullorum pontificum per
fidia, vt iam est demonstratum, lese
cum reliquis Patriarchis, Metropo
litis, Episcopis, ad salutem Ecclesię
congregabant:

Orichoui
us in Pa.
patu cen
stans.

Horum ego exemplis atq; autori
tatibus adductus profiteor corā De
o, & sanctis Angelis eius, me credere
& ita traditum habere, in Ecclesia, Je
su Christi, summi sacerdotis, institua
to, Romanum Petrum, summum pas
storem.

storem Ecclesiæ esse datum: atq; diu-
 nitus ad id donatum, vt is esset vnus,
 qui Ecclesiæ vniuersæ moderetur ra-
 tionibus: quem Papam, id est patrem
 patrum, honoris causa vocamus. Nā
 Ecclesiam illius procurationi subie-
 ctam, vt Papatum vocemus, Luteri
 fecit secta, qui dum Papæ sanctissimo
 atq; maximo impium bellum fecit, ad
 obprobrium religionis Catholicæ, Ec-
 clesiam ipsam, cuius Papa aspectabi-
 le caput est: Papatum nomine nouo,
 & ante illum hæreticum inaudito, ap-
 pellauit. Homines vero Papæ subie-
 ctos, idem Papistas contumeliosissi-
 mē nominauit. Sed tamen ea fors Pa-
 pæ pastoris est, vt ne inimicissimus q;
 dem homo, cum cuperet, vllam con-
 tumeliam in Papam pastorem iacere
 potuerit: immo imprudens, et inuitus
 cum verborum contumeliis lacerare
 Papatum pergit. amplissimē, vti de-
 cuit, ipsum Papam laudat: Etenim si
 Papistæ impuri, & scelesti sunt: Papa
 certē, à quo dicuntur Papistæ, nomen
 sanctum,

*Papæ laus
 indelebili-
 lis.*

sanctum, religiosumque sit necesse est:
 ut enim Sophista, Grammatista, Bap-
 tista, Euangelista: & quaecumque alia
 eius generis sunt, affectarum, & in-
 choatarum rerum sunt nomina ita σό-
 φος, γραμματικός, βάπτος, ευαγγέλλος,
 profectarum, atque absolutarum rerū
 sunt vocabula. Nam & ευαγγέλλος bo-
 ni nuntii, eiusdemque perfecti nomen
 est: quo nomine magnus ille Iouis, &
 Deorum nuncius Mercurius, à Græ-
 cis honoratur. Et βάπτος, siue βάπτης
 apud Aristophanem Comicum tino-
 ctor egregius est. Ergo & Ioannes
 βαπτίστης, nequaquam autem βάπτης
 cum Christo collatus appellabitur,
 nec minima enim ex parte huius ba-
 ptisma, cum Christi baptismo confer-
 rendum est: & illi etiam, quatuor vi-
 ri pro ueritate satis: pro dignitate ve-
 ræ rei non satis, scripserunt. Nam &
 pontificii ministri, cur, ac iussi erant,
 vinctum non adduxissent Iesum, re-
 spondebant, nunquam sic locutus est
 homo, sicut hic homo. Ergo nunquam
 etiam

etiam sic scripsit homo, sicut hic locu-
tus est homo. Ob quem sanè in scriptu-
ra defectum, rectè illi quatuor viri E-
uangelistæ, Euangelii autem nullo
modo, sunt appellati. solus enim Chri-
stus εὐαγγέλιος ille magni consilii est,
à quo enarrata, nemo pro dignitate
vnquam enarrauerit, Pro qua sanè
ratione papista quoq; flagiciosum, ac
viciosum cum sit verbum, Papæ no-
men, vnde id ducitur sanctum, & reli-
giosum esse declarat. Quo nomine ap-
ud Iuuenalem in Satyra educator,
altorq; pueri infantis appellatur. alit-
enim pascendo humanum genus hic
Papæ: siue potius illius ministerio cū
cti diuinitus alimur, tam verbo quam
sacramento. In cuius Papæ papatu
confiteor vel intus ô Frici, papistarū
omnium, hoc hominū in papatu pra-
uorum, nequissimum papistam esse
me. Qui enim quæso aliter me tibi os-
tentem? aut venditem, in tanta infir-
mitate mentis, tantâq; imbecillitate
virium, tam grandi peccatorum op-
pressus

Orichont
us papista
nequam.

STANIS. ORICHO.

pressus pondere, quibus credior, atq;
 inquinatior me vno in papatu corā
 Deo est nemo: idq; adeo, vt etiam in
 illa multitudine honorum, Papæ alius
 norum, comparere præ pudore non
 audeam. togam enim ego illam purā,
 quam in baptismo à Papa sumpsi, mu-
 liebrem stolam (proh pudor) reddi-
 di, omni flagitio poilui: atq; omni des-
 decore stupro, & scelere maculaui.
 Nomen deinde apud illum professus
 & ad pugnam ab illo cōfirmatus, ex
 acie ignauus miles, abiecto scuto fugi
 quantum potui. Iam vitam datam ab
 illo mihi nouam, in veterem protinus
 conuersti vitam, vt fœdissimam, ita mi-
 ferrimam, & cum pecoribus commu-
 nem, ventri obediens vixi. alimentis
 etiam cœlestibus refectus, & recreas-
 tus, sub domino Sathana peccati stis-
 pendia merui. Denicq; vnguentis sua-
 uissimis, ab hoc vnguentario oblitus
 vt lutulentus sus in volutabris sordiū
 putui. Postremo vxore ab hoc patre
 mihi data, alienas turpis adulter ex-
 petiui.

petiti. Sed quid ego hos lapsus meos
erraticos, temerariosq, lachrimans
modo, commemoror? cuius illa singu-
lari insolentia, superbia, contumacia
contra Papam patrem inicio in Polo-
nia est perfectum, vt multi extarent
in Polonia sacramentarii Fricii, qui
maiestatem Papæ vexare, atq; ampli-
tudinem summi pastoris diripere cu-
piāt. Iis talibus, tantisq; viciis, pecca-
tisq; perfectis, & vltro à me prolatis,
quis est Frici qui in Papatu papistā
recuset dicere. omni honore, atq; or-
namento papatus cassum? An ego ti-
bi in tantis flagitiis prodigus filius es-
se non videor ille? qui cum meretrici-
bus consumpta substantia, ab hoc pa-
tre tradita, ad Papam rediens, & ad
pedes illius iacens, iure illud dicam.
O pater peccaui in cœlum, coram te.
Iam non sum dignus Papæ vocari fili-
us, modestus, & frugi. Papista enim
hoc est filius tuus, degener ego sum.
omnia enim quæ utilia, honesta, atq;
salutaria in papatu abs te acceperam
eatur.

ea turpiter, & nequiter prodegi, dissipati, & consumpti, vitam dum viuo aduersam tibi.

Fricij germana confessio.

Vtinam vero o Frici exemplum imitatus meum, tute aliquando colligeres, & execrandum, ac detestabile istud sacramentarium os pudoris, ac verecundiae digito compesceres, ut humilis, ac mitis ad Papam patrem in papatum, ex hac longinqua regione sacramentaria postliminio rediens, et ad pedes eius beatos proiectus, superplex illud tu quoque dicas. O pie pater, peccaui in coelum coram te, en fame connectus, ac siliquis pastus adolescens apud Helueticos, senex vix tandem aliquando ad te redeo, ut tuis saturer famelicus panibus. Iam ego illos Calvinos, Bulingeros, Brencios, Martyras, Vergerios, & caeteros lupo similis modi, in ouile tuum infestos, repudio: a quibus per summam fraudem, & maliciam, impulsus, deceptus, inductus, fidem, iusiurandumque in baptismo tibi datum, neglexi, in super, contra te

tra te vicarium Christi, & communē
omnium gentium patrem, leuauī cal-
caneum meū: tibiq; impiū bellum
feci: atq; ouile tuum, in quo eodem tē-
pore, & susceptus in lucem, & in tuū
gregem dicatus fui: hæreticorum cu-
niculis oppugnaui & omni scelere la-
ceraui: dum altum sapio: nec cum hu-
milibus in ouili tuo consentio. Tæde-
batenim me harum quotidianarum
sententiarum, quæ in vſu, vitæq; com-
muni gregis tui versantur. quod hæ-
paterent æque rudibus, ac doctis: qui-
bus, qui excellerēt, nullam iactatio-
nem haberent in populo. Itaq; com-
muni intelligentia ouilis tui, non con-
tentus, meam singularem, ac propriā
secutus sum qua excellerem in vulgo
ac leuiculus illo susuro delectarer,
prætereuntium: anicularum, Hic est
ille Fricius, religioni aduersus. quan-
doquidem non genus meum in Polo-
nia illustre, quod plebeium minorum
gentium fuit: non opes, quæ tenues,
& infirmæ sunt, non doctrina, quæ vl-
tra Gram

tra Grammaticam, atq; Rhetoricam
 nugacissimas arteis, tranſuerſum vn-
 guem non ferè in philoſophia proceſ-
 ſit. Poſtremo non gradus honoris Ec-
 cleſiaſtici ullus: qui infimus plebe in
 media laicalis fuit, me clarum, & ho-
 noratum virum in Polonia faciébāt.
 Iccirco, cum ad famam popularem a-
 liunde non daretur mihi aditus, male-
 ficio ad hanc affectabam viam. &
 quod Heroſtratum fecille acceperā
 qui vt cauſam celebritatis, & nomi-
 nis haberet, templum Dianæ Ephēſi-
 næ incenderat, idem mihi faciendum
 putabam: vt ex facinore nomen inue-
 nirem. & ne longius abirem ab Hero-
 ſtrato, cum Saxoniciſ, atq; Helueti-
 ciſ prædonibus illiſ, in tuam nauim, ô
 pie pater, impetū feci: phana diripuiſ
 ſacrificia ex iis extirpauī: ſacerdotiū
 tuum inde exterminaui: tum altaria
 deieci: poſtremo, templa ipſa fūditiſ
 euerſi. Nec eo fuerā contentuſ, quod
 præter ſpem ſucceſſerat facinuſ, verū
 etiam Cardiacuſ, ex inſolentia. & fre-
 neticuſ

Hereticus ex licentia factus, sum ausus
dicere ac scribere, & in vulgus spara-
gere, te pater constrictum loris, ac
manicis post terga reuinctum, cum
sociis tuis, Concilio esse repræsentan-
dum: in quo de te plebs, atq; turba sē-
tenciā esset latura. Hæc ego, tanquā
crapulam, quandam, crudam in te, &
in tuos socios impurissimis faucibus
euomui, cum alibi, tum vero apud
Episcopum tuum Iacobum Vcha-
nicum, dum Orichouio Volborii o-
re durissimo aduersor, inanissime lau-
dis elatus cupidine: quam ego nunc
coram te o pater, vt dedecus, & infā-
miam meam sempiternam, mei nomi-
nis, ac generis, conculco, protero: ex-
tinguo, deleo. ac me, ab istis Archipi-
ratis Helueticis, communibus hosti-
bus omnium, sub quorum signis præ-
do nefarius contra Ecclesiam pirati-
cam feceram, segrego: et in tuum sinū
ab integro confugio: & ad te postli-
minio perditus, & nequam filius re-
deo, vt in tuis bonis communibus ac-

quiescam, quæ ego infatuatus hæreticorum fallaciis, deserueram: singulæ illorum commenta dū sequor. Hæc confessio errati tui germana fuerit Frici, qua te vti tam cupio, quam me viuere. Habes sensum omnem de papatu meum, nunc crimina mihi abs te obiecta, tanquam huic sententiæ repugnantia, audi, quam dilucide refellam.

Papatum
Orichoui
us nunq̃
oppugna
nit.

Papatum à me sæpe oppugnatum esse scribis, principio abs te quæro, quodnam scriptum meum vnquam legeris, editum in papatum, hoc est in ipsam potestatem amplissimam, diuinitus in Simone Petro pontificibus Romanis commissam: profer vnum ex omnibus scriptum, vinces, sed non poteris, nam ipse tui librum à me annos ab hinc xvi editum in Luterum commemoras, in quo summa fide papatum defendo. Neq̃ vero hic solus liber testificatur, quanta fide Papatū semper coluerim: sed complures alii, vt Diatriba, vt libri pro baptismo. vt
Medi

Mediator, vt Varichauiensis actio, vt Confessio, vt proxima Chimæra. At Oratio tua (dices) cōtra cēlibatū, tū repudiū libri cum Papatu Pugnat maxime. Nunquā ego orationē illam vt ederetur Frici, cōtra cēlibatū, aut dax iuuēta scripserā, in qua, quāt⁹ sit feruor etatis, stupra, corruptele, adulteria, deniq; incesta, ineūtis etatis meæ insolentiū exaggerata, quam pudor meus postulabat, demonstrant: eōq; ipso vehementer ab editione abhorrebant. Sed tamen argumentum illud institutum fuit, quasi oratio à nobis haberetur Tridenti in Cōcilio, coa-cto Pauli iiii vocatu. Si ergo in Concilio apud Papam habetur illa oratio, cēlibatum falsum, & mendacem in oratione damnaui: eius autem iudiciū Papæ submissi: itaq; Papatum illa declamitando agnouit, vt nihil hic calūniæ restet tibi loci. At vrges adhuc, & instas, libri repudiū contra Papam abs te inquis sunt scripti. fateor, verū hi libri vulgo nec dum iactantur: sed

G iiii inter

STANIS. O R I C H O.

Inter paucos, quos tu nosti. planè se-
cretò narrantur. à quibus tu sumis,
quæ modo coicis in me probra. qui
quam decori suo defuerint: & vt cre-
diti tenuerint fidem, scriptum tuum te
statutur, quod nullum esset nisi hæc ab
illis habuisses cōtra me suppeditata.
Sed tamen, si ex secūdo repudii libro
promere tibi libuit, quæ contra Papa-
tum faciunt: cur primum librum ta-
ces, in quo Papatus sanctissimus esse
Magistratus à nobis demonstratur?
Et vt intelligas constantiam animi,
atq; iudicii mei. sic habeto. Cum in pri-
mo libro demonstrassem Papatum a-
plissimam esse potestatem: in secundo
libro ex altera parte posui insignes
abusus, cum papatu pugnantes. vt ex
contentione veri, vsus cum abusu per-
spici possit, quam esset Papatus ille, o-
lim Simoni Petro datus, amplexan-
dus: hic autē, qui hominum vicio nus-
per inoleuit: repudiandus. Quis enim
obsecro in Christi vicario ferat crue-
ta bella ciuilia, atq; horrenda illa im-
peria

Vicia in
Papa re-
prehendē-
da nō illig
officia.

peria in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos. tum nundinatores rerum sacrarum. Mitto alia Christianis auribus detestanda. quæ à me notata diligenter sunt in secundo libro. in quo illud præcipuum est, rem indignam esse illius mansuetissimi agni vicarium, de gladio mundanę potestatis, ad internicionem vsq;, certare cū regibus terræ. Non itaq; pugnantia loquor Frici si ea quæ pugnant cum sanctissimo Papæ magistratu stylo psequor summa ipsius Papatus salua. At scripsisti inquires in Paulum iiii a: *Paulus* *uij.* sperius, scripsi fateor, nefariam illius hominis crudelitatem persecutus, qui hominum cruciatibus, atq; cædibus vltimum suum spiritum exaturare nequibat, cuius etiam sceleratum nomē ex omni memoria vrbis po: Ro: vt supra dixi, propterea sustulit. Deniq; familiam illius monstri, funestam, ex vita communi, hic Pius iiii pie nuper exterminauit. Sed tamen dum homo improbus tollitur, dum infamia mor-

G iiii tuo.

STANIS. ORICHO.

tuo irrogatur, num etiam officiū, atq;
q̃ munus, quod is inter homines ge-
sit violatur: nihil minus. alia est enim
officiorum, alia viciorum ratio. Nun-
quam humanum scelus, in societatem
Diuini muneris admittitur. neq; hu-
mana culpa officium Diuinitus insti-
tutum contaminatur. vt tu perperam
intelligis. An ego Formosum
in Simonis Petri propterea negem
successisse vicem, quod is à Stephe-
no successore, atque æmulo exhus-
matus, & abscisis duobus dextræ di-
gitis, quibus sacerdotes in re Diuina
vtuntur, damnatus post mortem, vt
proditor: & in Tyberim, vt perduel-
lis, nouo, horrendoq; modo præcipi-
tatus fuit? Cuius tamē Stephani The-
odorus: ii: crudelitatem detestatus, a-
cta Formosi in integrum restituit: &
eius laudatores in precio habuit. quē
postea Theodorum Ioannes x subse-
cutus, Formosum in Diuos penē retu-
lit. At contra post hos fecit Sergius
iii, qui Stephani contra Formosum a-
cta com

*Vicia non
tollunt ex
Papa offi-
cium Pa-
pe.*

Ita comprobauit. Theodori aut atq;
Ioannis absolutionē irritauit. In hoc
tanto tamq; horrendo schiismate, atq;
Pontificalis maiestatis confusione,
quis negauerit nauiculam Petri flus
ctibus iactatā fuisse vehemētissimē:
nec tamē propterea eius naus naucle
ros: id quod erant fieri desiisse. Nam
fuerit sanē quantūuis sceleratus For
mosus, tamen is quoad in statione sua
& in communione Ecclesiæ manebat
sanctissimus officio, si non merito, suo
fuit: per quem itidem vt per Simonē
Petrum, Christus sacerdotii sui ad hu
manam salutem exequutus est mu
nus. nam, vt per canalem lapideum
transit aqua, ad areolas aromatum: et
æleemosyna per nequam seruū piē in
terdum transmittitur Pauperi, & es
grotus ab medico curatur sæpe infir
mo: ita per nequam legitimum tamen
ministrum, Diuinitus interdum, cre
atur, alitur, & confirmatur hominū
salus, in dato enim, non in dante utilis
tas accipiētis sita est. Quamobrē ma

STANIS. ORICHO.

nēat hoc iam Frīci quod mutari non
potest nēpe in homine potestate pon-
tificiali prædicto aliud esse officium a-
liud vero meritum. quæ ut utraq; in
pontifice concurrant, optabile est. sin-
minus ad officium diuinitus in ponti-
fice institutum reuertamur hic herea-
mus, hic habitemus, tanq̃ in nostro
nihil nos moueant merita aliena, ni-
hil fastus illi etiā pōtificaleis. quos tu
animo dum indulges tuo nimīū Rhe-
torice exageras. nihil hæc inquam ob-
sint nobis ad vitam piē degendā, quæ
vniuersa non ex merito hominū, sed
ex officio pontificum pendēt. Et quo-
niam ego officium Ecclesiasticum in
Pontificibus Romanis maximopere
deffendo, scelera autem illorum impu-
gno, non debeo tibi videri pugnantia
loqui, quandoquidem meritum cum
officio pontificio, non est idem.

Conclusio Atqui, pro hac ratione *Conclusio*
nes in Fri nes ego, pro maiestata, amplitudi-
nam edita neq; Papali contra te Volborii edide-
ta. tam. in quibus meriti Papalis vestigl-
um

um nullū est de officio mihi omnis te-
 cum fuit conclusionibus in illis sermo
 de quibus videtur esse iam dicendi lo-
 cus, si prius illud ex calunnia tua fri-
 gida, atq; ieiuna deiecerō. Reprehen-
 dis enim Conclusionum mearum ver-
 ba, ac ne syllabis quidem ipsis parcis,
 vt aliquid egisse videare, cum nihil
 prorsus agas. Nam experimentū ve-
 rorum sermonum esse vt concordent
 sensatis in vicio dictum hoc ponis, cū
 de intelligibilibus, sic enim scribis, in-
 ter nos sit sermo Quam tu hoc loco in-
 eptus sis Frici quæio ausculta paucis,
 rum etiam illius disputationis recor-
 dare, in qua tu apud Vchaniciū E-
 piscopum duo pugnantiā inter se ma-
 xima, ad raiū vsq; clamitans contra
 me, contendebas. te videlicet Christi-
 anum esse, & Papæ, Romano minime
 subesse. Tum ego contra hoc tuum re-
 pugnans, produxeram arietem illum
 ex Aueroë peripatetico, experimen-
 tum verorum esse, vt concordent sen-
 satis, ita enim barbare enunciauit sū-
 mus.

Frici
 eptus.

Orichou
 us barba
 rus.

*Regula
Topica.*

mus philosophus. Arabs ille, in Analyticorum libris. neq; ego tum laborabam Latinus esse, vt etiam ne nunc quidem laboro. Roxolanus sum Frici, ad Tyram, Dnestrum vocant accolæ: sub Carpato monte, media in Scythia ego habito: nō potuit ad nos hæc tua Attica eloquētia Carpathios penetrare sinus: atq; intima regna Rutenorum, & fontem superare Dnestri. Proinde satis habeas me abs te intelligi syllabatim, vtcumq;, hæc Attica vestra fundentem: quandoquidem integra periodo nō licet. Dico itaq;, vt me aliquando ex iis tuis tricis explicem, Quidquid est de quo ambigitur in genere, id in aliqua eius generis cōpareat specie, necesse est. agnoscis opinor regulam in secundo libro Topicorum ab Aristotele traditam. Quapropter, cum assero, sermones tuos, probi si sunt, congruere oportere cū sensatis, hoc est, cum rebus iis, quæ in moribus, vitaq; communi sunt: idem dico, ac si dicerem, Si Fricius animal rationale

rationale est, uiuat, sentiat, intelligat
necesse est, si nihil horum facit Frici-
us: animal rationale Fricius non est. I-
tidem dico, si Fricius Christianus est,
quem sese ille ore fert: demonstret id
se esse re ipsa: ostendat primo pastore
cui subest, doceat huius pastoris for-
mam: tum eius ordinem. Nā hæc tria
in rebus spectantur necessario primo
ut sit res deinde ut formam suam ha-
beat tum ordinem. Dicis Frici te ouē
esse Christi, age pastorem tuum digi-
to extento ostende, ad quem illud de
te quoque pertineat, PASCERE AGNOS-
MEOS. quem ubi commonstraueris,
proximum erit ostendere illius for-
mam, ex qua ille ad te quem pertineat
at solus. postremo, quo loco ille a no-
bis sit habendus, naturāne, an institu-
to Diuino: an ne humano. Animadu-
uertis Frici quam hæc sensata, hoc est
sub sensum cadentia, documento no-
bis fuerint, quam tu homo Christia-
nus es. nam si tu pastorem demonstra-
ueris nullum, certa forma præditum,
atque

*Triainre-
bus spe-
ctanda.*

atq; in ordine rerum inclusum, certū
 experimentum erit, Friciū Christi
 anum non esse: neq; ouē de ouili Chri
 sti, sed mancipium Sathanæ, ouem po
 diram, ac pesti futuræ deuotam illum
 esse. Habes de sensatis, Carpis etiam
 propositam conclusionibus uoculam
 illam QVOD: Hoc eodem pertinet
 nam non optime Latinè, fateor: sed ta
 men philosophorum more hoc início
 conclusionū sum vsus. Pleni sunt The
 ologorū libri huiusmodi uoculis. Ta
 le illud apud Magistrum sententiarū
 est. Quod boni angeli, à Deo sunt con
 firmati per gratiam. et c. Quod de ma
 ioribus, & minoribus quidam cecide
 runt, & c. Quod aliquando homo bon
 na voluntate, aliud vult quam Deus
 & alia modi istius sexcēta. Sed nimis
 multa de nugis, nunc conclusiones vi
 deamus ipsas: ita enim Latinis philo
 sophis dici placet *θεωρητικα* quas Cice
 ro modo proposita, modo infinitas
 quæstiones appellat. ex quibus liquis
 do apparebit, Friciū nihil minus,
 quam

QVOD
 uocula.

θεωρητικα

quam Christianū esse. nec Episcopali
 mensa: nec victu vulgi dignandum, nī
 si is errore deposito, cum Ecclesia Ca
 tholica redierit in gratiam quam vni
 uersam incredibiliter offendit.

Prima Conclusio.

Ordo Sacerdotalis est ordo Hierarchicus, à so
 lo CHRISTO administrum Ecclesiasticum
 institutus.

Hanc conclusionem dum tu exagi
 tas Frici, id agis, ut fundamenta ciui
 tatis Dei euerras. Nam si concedis ei
 se aliquam ciuitatem Dei, Magistratu
 tum recte, & ordinē in hac ipsa ciuita
 te Diuinitus institutum esse cōcedas
 necesse est, qui si in ciuitate nullus fue
 rit, ciuitas Dei nulla erit, quis enim di
 xerit ciuitatem absq; iure, atq; Magi
 stratu posse consistere. aut ergo ordi
 nem hunc Hierarchicum, hoc est sas
 crum Magistratum ab eodem Chris
 to, qui ciuitatem suam fundauit, insti
 tutum esse concedas: aut si hoc negas,
 causa non est, cur ciuitatem Dei vllā
 esse in vita dicas. quae de re supra à
 nobis

Magistra
 tum inci
 uitate esse
 essentiale
 est.

STANIS. ORICHŌ.
nobis est copiosē disputatum.

II.

Ordo prædictus, caractere insignis, solus habet potestatem, ligandi atq; soluendi.

Stylus Orichonij.

Hæc Conclusio ænigma est Fricio adeo vt se etiā intelligere neget, caractèr quidnam rei, verbicq; sit. tanta est eius sectæ cæcitas, vt etiam manifestò in lumine nihil videat. Itaque hoc caractere sacerdotali intermisso, in mei stylli caractèrem incurrit, quem meo sacerdotali caracteri anteponit. Ego vero remittò hoc Fricio, nunq; ita insaniam vt humana Diuinitis anteponam. nunquam ego scribendi caractere famam quæsiui: ac rebus magis, quam verbis studui. fierique, quam videri, & doctior, & melior semper curauī. Quod si pro eo, ac volui assecutus non sum, id ingenii tarditati, ac rerum ipsarum obscuritati tribuebatur, non autem meæ voluntati, quæ maior in rebus inquirendis viribus suis fuit. Sed quid attinet de nobis: de rebus ipsis propositis agamus.

mus. Negas vlllo charactere sacerdos
 tes insignitos esse, ergo negas plebem
 in ministerio Ecclesiastico differre à
 sacerdote, negas igitur alios præposi-
 tos, alios subiectos in Ecclesia Chri-
 sti esse. Nam nisi character, hoc est si *Characte*
 gnum, siue forma, siue differentia, in- *re differt*
 signita, atq; impressa in sacerdotibus *sacerdos à*
 aliqua fuerit, quæ ostendat, & pate- *plebe,*
 faciat nobis in Ecclesia alios esse pa-
 stores: alios vero oues, discrimen in-
 ter homines in Ecclesia nullū fuerit,
 ōnes enim erunt pariter, equalitèrq;
 pastores: omnes doctores, id autem
 est, neq; pastor: neq; doctor: in Eccle-
 sia hominum erit nemo, quem enim
 quis pascat, aut doceat, à quo doceas-
 tur, pascaturq; vicissim? At cum rela- *Relatiuo*
 tiuorum ea sit vis, & natura, vt cum *rum natu*
 in illis duo reciproca sint necessari- *84,*
 o, nuncq; tamen idem sit vnum, quod
 est alterum ad idem collatum, vt pa-
 ter, & filius: ita sunt relatiua, vt nun-
 quam sit, patri si comparet filius iu,
 quod suus est pater, neq; contra. ita
 H quod

*Chara-
cter sacer
dotalis qd
est.*

quoq; pastor, & ouis, Magister, & discipulus, reciproca cum sint, nunquā tamen inter se ita commeant, vt idem secundum eundem modum, ad idem collatum, vnum sit, quod est alterum, id quod etiam doctrina traditur puerili. Sed queris, quidnam iste character sit: dico non multum dissimile illi esse quod inest in homine baptisato: in quo post baptismum, imprimitur Christiani hominis signum, atq; nota qua is differt ab homine nō baptisato vt enim baptisatus à nō baptisato differt impresso signo, atq; insignita nota, quam accepit per lauacrum regenerationis: ita quoq; in sacerdotibus ritē creatis per ordinis sacramentum imprimitur character, hoc est forma siue nota, in qua clauēs illæ spirituales, in Petro huic ordini attributæ continentur. quarum vna est scientia discernendi, inter lepram, & non lepram. Altera autem est potestas leprosos ligandi, atque eosdem à lepra soluendi. quam Christus in Simone Petro

Petro sacerdotibus promissam, exci-
 ratus ab inferis omnibus Apostolis
 exhibuit, Sicut inquit misit me pater,
 & ego mitto vos. Accipite spiritum
 sanctum, quorum remiseritis peccata
 remittuntur eis. & quorum retinueri-
 tis, retenta sunt. Hic Spiritus sanctus,
 ut quaedam forma imprimitur, in sa-
 cerdotio, ut hac praedicti sacerdotes,
 non solum differant à popularibus
 suis: verum etiam iudicent, ligent,
 atque solvant suos populares. At
 qui spiritus sanctus hic datus Apo-
 stolis, quid aliud est, quam chara-
 cter, hoc est forma, & ut ita dicam,
 signaculum quoddam, quo insig-
 ni sunt à Christo sacerdotes, ad exer-
 cendum suum sacerdotale munus, i-
 ta, ut eo signaculo sacerdotes cassi,
 sacerdotio funditus careant. Neque ve-
 ro est, quod hic tuos quantumvis do-
 ctissimos laicos obtrudas, in sacerdo-
 tale munus. habeant sane illi omnium
 rerum diuinarum, atque humanarum
 scientiam, tamen non protinus illa sci-

*Laici quā-
 tumvis do-
 ctissimi
 sint carēt
 tamen clau-
 tibus.*

H ii entia

STANIS. ORICHŌ.

entia, illorum clauis erit, ad claudendum, aperiendumq; apta. opus enim est vt ratio, atq; potestas ad illam scientiam accedat, quæ tota per impositionem manuum præsbyterii tribuitur ordinato. Doctissimus si quidem apuero Paulus Apostolus fuit: & tamen is, cum post suam conuersionem priuatim disputando refutaret Iudæos, non prius ad prædicandum gentibus Euangelium cū clauibus missus, ab Apostolis fuit: quam præmandato Spiritus sancti, cū Barnaba collega, per impositionem characterem hūc (de quo loquor) signaculum veteres appellarūt patres, rei bene gerendæ, ab Apostolis accepisset. Cuius rei quanta vis esset, idem Paulus docet Timotheū. Noli inquit negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi, per Prophetiā cum impositione manuum præsbyterii: Itēq; illud, Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ in te est, per impositionem manuum mearum. Hanc gratiam Fricti characteris

acterem, id est, formam, appellauit ~~et~~ ^{et} ~~cr~~ ^{cr} ~~sacer~~ ^{sacer}
 Ecclesiæ Catholicæ vñs. quæ gratia ~~dot~~ ^{do} ~~tal~~ ^{ta} ~~is~~ ⁱ ~~n~~ ⁿ
 Dei, vbi non est, ibi peccatorum ~~re~~ ^{est}, ibi ~~pec~~ ^{pec}
 missio est nulla: sed ira Dei manet ~~su~~ ^{catorum}
 per eos omnes, qui huic siue gratiæ, si ~~re~~ ^{missio}
 ue characteri, siue signaculo non sunt ~~nulla est.~~
 subiecti: Mors depascit eos: in interis
 oribus volutantur illi tenebris: mox
 exteriores tenebras æternum sensuri.
 carent prædicatoribus: carent legiti
 mis pastoribus. quomodo enim audie
 ent, sine prædicante? quomodo vero
 prædicabunt, nisi mittantur? Iam ne
 sentis? vt extra hanc gratiam Dei, fu
 ribus, atq; latronibus proposita est
 vita tua, miserrime Frici: vtq; in Syna
 goga Sathanæ ætatem agas, vt iram
 Dei in hoc conuentu malignantiũ ex
 periaris. Deniq; vt te ad vltima sup
 plicia reseruas, horrendæ impietatis
 tuæ, nisi retrocedis, æternas penas in
 Gehenna daturus: vbi vermis tuus
 non moritur: neq; ignis vnquam ex
 tinguitur.

III.

H

iii

Hic

STANIS. ORICHO.

Hic ordo solus iudicat in iudicio lepræ, atq;
sanguinis uniuersum laicalem statum. nullo au-
tem modo ab illo iudicatur, quia primam sedem
nemo iudicat.

Veritas huius conclusionis vim ha-
bet ex conclusione superiore, si enim
sacerdotem soli sacerdotes ritè iudicant, si ligant,
non iudi- si soluant, subiectas sibi plebes: quos
cat sed iu- modo ab eisdem inuicem iudicabunt
dicatur tur, soluentur, ligabuntur, ad quos il-
ab illo. lud dictum est. Qui vos audit, me au-
dit: qui vos spernit, me spernit. Et itè
illud. Data est mihi omnis potestas in
cælo, & in terra: euntes ergo docete
omnes gentes, baptisantes eos in no-
mine patris & c. Denicq; illud. Sicut
misit me viuens pater, & ego mitto
vos: Quo ergo modo missus fuit Chri-
stus à patre, eodem missi sunt sacerdo-
tes à Christo, in quib; semper inhabi-
rans salutem nostram operatur Chri-
stus. qui ergo modus missi ad nos fuit
Christi, idem missorum quoq; sacer-
dotum ad nos à Christo modus est.
vt enim ad nos missus Christus sal-
uat, &

uat, & iudicat mundum. ita sacerdotes quoq; Euangelio, et salutaribus sacramentis, saluant Christi fideles: iudicant autem mundi huius infideles. Leuiticum genus cum summa iudicaria potestate in synagoga illa fuit, cuius supremos iudices iudicabat nemo. Ecclesia Christi, omnibus partibus Synagoga perfectior, nullum ius, nullum Magistratum, postremo, nullum senatum habebit, cuius autoritate, decretisq; nitatur: longè abest hic horror ab Ecclesia Christi, totus debet Frici vestris partibus, in quibus certi est nihil non doctor, cum docendo: nō iudex, cum iudicando. postremo, nō saluator, cum saluando vllō habetur discrimine. vt aliud non sit Synagoga vestra infelix, quam cætus filiorum Chore, quos ob consimilem blasphemiam, quod ii Dathano, & Abirone ducibus se Mosi, atq; Arontis sacerdotibus adæquabant, viuos deuorauit terra. Horum impiorū fata te, tuamq; congregationem sacrilegam inueniunt.

Synagoga Fricij
qualis.

H iiii nent,

STANIS. ORICHO.

nēnt: nisi resipiscis non est enim mur-
mur vestrum contra sacerdotes do-
mini, mihi credite: sed contra ipsum
met dominum. Sed sequamur cæte-
ra: IIII.

*Iste ordo in Concilio legitimè congregato nō
errat, neq; errare potest.*

*In Triden-
tino Con-
cilio Spiri-
tus sãctus
loquitur.*

Hanc Conclusionem tu impugnas,
commemorandis nonnullis provinci-
alibus synodis, quas aberrasse à vero
autumas, primum dico, mihi in con-
clusionē de Concilio OEcumenico te
cum rem esse. quod Pontificis Roma-
ni vocatu legitimè congregatum, vbi
fuerit, ibi Spiritum sanctum esse præ-
sentem iuxta promissionem illam, Ec-
ce ego vobiscum sum omnibus die-
bus vsq; ad consumationem seculi. Ita
que in hac communione sacerdotum
Dei Spiritum sanctum assero idem lo-
qui nunc Tridenti, variis linguis: vt o-
lim loquebatur in Apostolis Hieros-
solimæ Pentecostis die. Nam in huius
modi conuentu adsunt Patriarchæ,
Archiepiscopi, Episcopi, ex omni na-
tione,

tione, quæ sub cœlo est: quorum vox
 vna, vnius Spiritus sancti vox est. &
 quorū consensus, fulmen est illud hor
 rificum, quod vestra impia, atq; sacri
 lega assidue territat, cruentat, atq; la
 cerat corda. Quod autem ad prouin^{Synodi}
 ciales synodos attinet, dico nullas esse prouinci^{as}
 se, quæ legitimo Metropolitano præ^{leis.}
 sidente in Catholicorum Episcoporū
 cātu, errare potuerit. Proinde Syno
 dos Vienenſes tum nostram Gnesnē
 sem, quam indignè, ne dicam impiè er
 roris insimules, quiuis facile sua spon
 te intelligit. Nam neq; in prouinciis
 quæstiones agitantur ŌEcumenicæ,
 quæ ad statum totius Ecclesiæ perti
 nent: & quorum cognitio, & determi
 natio conciliorum ŌEcumenicorum
 est. Res autem in Synodis prouinciali
 bus maximam partem tractant, quæ
 pro ratione, et locorum, et temporū,
 et hominum integra pietate, & religi
 one, illo, vel alio modo mutantur: ab
 rogantur: aut etiam ab integro insti
 tuuntur. Quod si autem aliqua syno^{Synodi hæ}
 di aber^{reticorū.}

*Concilia
non errāt*

Caiphas.

di aberrauerunt à fide, vt Armenſis
olim vt veſtræ Zuinglianę atq; Lute
ranæ, ibi legitimum Metropolitanū,
qui dextras ſocietatis cum Romano
Petro coniūctas haberet, certum eſt
adfuſſe neminem. Quare neq; Syno
di: neq; Concilia: neq; cętus Epiſcopo
rum, iure ſub vno Petro paſtore ſoci
atorum, ſed conuentus furum, atq; cō
cilia latronum ſunt exiſtimanda illa
Luterana veſtra conuenticula. Quā
obrem cętus legitimus, præſidente Pe
tro paſtore, aut Metropolitanō huius
Petri ſocio, nunquam errant neq; er
rare poſſunt. Nam ſi non cor, tamen
labia illius ſummi ſacerdotis cūſtodi
unt ſcientiam, ex cuius ore, exquiren
da eſt à nobis lex, Malachia teſte.
quæ labia, inquam, ſacerdotis, huius,
atq; illius os, quanta ſcientia, virtus
tęq; polleāt. Caiphas nos docuit, qui
impius, atq; ſacrilegus ipſe cum eſſet,
nihilominus verum illud, ore veridis
co enunciauit. Expedit vobis, vt vno
homo moriatur pro populo, non di

xit expedit nobis neq; enim expedie
bat scelerato illi, æternum iam damna
nato: mors Christi sed dixit vobis ex
pedit, aliis vtique, non mihi, ita in hoc
Pontifice cor impurum, ac perfidum
os autem syncerum, ac fidum fuit.
Sed nimis multa de Concilio, nunc vi
deamus reliqua.

V.

Hic ordo Hostiam offert suo ministerio pro
peccatis nostris, id est uerum corpus & uerum
sanguinem. non in signo tantum, sed etiam signa
to.

Hanc tu Conclusionem Frici cum
vestigio ex Ecclesia exterminas, idq;
iurè, ac meritò: cum enim in tua spelū
ca latronum, nullum habeas legitimū
sacerdotem, qui Dei, & hominum se
quester sit: qui inter Deum, & huma
nam naturam cōstet medius, qui Spi
ritum sanctum inuocet, qui his ver
bis Hoc est corpus meum, Hic est sa
guis meus, legitimè in sacrificio utra
que, restat, vt ibi sacerdos quoq; ritè
creatus restet nemo, neq; ministeriū
recon

*Heretico
rū cœna.*

STANIS. ORICHO.

reconciliationis super sit vllum, quo
peccata vestra expientur, vt propter
ea de illa sacrata supramæ noctis coe
na, restet amplius vobis nihil, præter
panem, vinum, noctem, ludam, Dias
bolum, atq; funem illū, quo vos illas
queatos Sathan, oborta gula, in pro
ditoris Iudæ abripiat sedem, atq; re
gionem: At audi vt hæc Conclusio no
stra missa sit, ex ipsius Ecclesiæ Ca
tholicæ ore. Audiat hereticus Chris
stomum, aureum flumen sapientiæ
Dei, his verbis fundentem. Cum autē
sacerdos & Spiritum sanctum inuo
cauerit, sacrificiūmq; illud horrore,
ac reuerentia plenissimum perfecerit
communi omnium domino manibus
assidue pertractato, quæro ex te quo
to illum in ordine collocabimus? per
id tempus, & Angeli sacerdoti assis
dent? & cœlestium potestatum ordo
vniuersus clamores excitat? & locus
altari vicinus, in illius honorem, qui i
molatur, Angelorum choris plenus
est. Et paulo ante illud apud eundem
est;

Lib. 6. de
sacerdotio

Sacrificiū
Missæ.

est. Sacerdos pro vniuerso terrarum
 orbe legatus intercedit, deprecator
 que apud Deum est. vt hominum om
 nium, non viuentium modo sed etiam
 mortuorum peccatis propitijs fiat.
 Erubescat igitur, cum Archisynago
 go suo Caluino Heluetio, Fricius Po
 lonus, & omnis hinc actutum hæreti
 cus fugiat pallidus, hoc Ecclesiæ toni
 tru, iactūq; fulminis eius exterritus,
 cum veri sacrificij illato lumine, Hel
 ueticam cœnam, ab ipsa veritate ma
 nifestè deprehensam, conuictam, atq; *Helueticâ*
 sacrilegij damnatam esse videat. quâ *cœna.*
 vtriq; cœnam, Frici vestram, circum
 sedet infinita vis innumerabilium Di
 abolorum. in qua perfidorum hære
 ticorum manu, sub panis atq; vini spe
 cie diabolus assiduè pertractatur. atq;
 in ora hominum peccatorum legi
 onarius Sathan infunditur. quo poti
 ac pransi Calvinistæ vos, strepitus,
 fremitus, clamores, tonitruūq; in ho
 minum vitam excitatis, ac furiata mē
 te, cœlum, terræ miscētis; leges mū
 tatis;

tatis: Magistratus temnitis: templa tueritis: memoriam beneficiorū Christi ex omni vita nostra euellitis: & omnia ad illam desolationē Danielis reducitis, quæ non est alia, præter hanc cœnam Helueticam vestram Spiritu Dei cassam. spiritu autem maligno foetam. Sed restat vltima conclusio.

VI.

In hoc ordine, Romanus Petrus, id autem est Pius quartus. uicarius est CHRISTI: successor Simonis Petri: pastor pastorum: ac solus regni cœlorum clauiger: primatum in Ecclesia tenens: plenitudinem potestatis habens, cui obedi-
re est de necessitate salutis.

Huic Conclusioni satisfactum a nobis esse arbitror, supra, cum de Papatu ageremus, ibi enim copiosè demonstratum est, Romanum Petrum vicarium esse Iesu Christi: successorem Simonis Petri: pastorem pastorum: ac clauigerum cœlestis regni. primatum in Ecclesia tenentem. plenitudinem potestatis, hoc est, summam procuratorem Ecclesiæ habentem. vt illi propter

prerea obediendum sit ab omnibus,
 sub grauissima culpæ pœna: Itaq; ite-
 randum nihil videtur hoc loco. Cæte-
 rum calumnię & inuidię in quam nos
 homo popularis rapis, reipondendū
 est. Sic enim argumentaris, Si obedi-
 endum est Romano Petro, ergo Ori-
 choui^{Orichoui} impius quia Romano Petro
 aduersus vxorē sacerdos duxit. De^{uxor non}
 inde idem Orichoui^{aduersa} in hæreticos à
 Romano Petro est relatus, non igit^{tur Papa}
 is obedit Romano Petro: ac propter
 ea vt impius, de salute periclitatur.
 Hæc sunt tua contra me argumenta
 Frici, quibus tu inconstantiam, muta-
 bilitatēq; mentis in me arguis. Sed
 animaduerte, vt aqua quod aiunt, cō-
 tra me hæreas. Nam quantum ad vx-
 xorem attinet sic habeto. Ego præ-
 scripto Canonum sacerdotio prius
 deposito, sacerdos vxorem cum dus-
 xi, nihil contra Romanum Petrum
 commisi, qui cūstos primarius Cano-
 num est. Præterea à sententia excom-
 municationis, qua eram à Ioanne Es-
 piscopo

STANIS. ORICHŌ.

*Orichoui
us relatus
in hæreti-
cos.*

 piscopo Præmissiensi, ob hanc eandē
 vxorem ex Ecclesia pulsus, à Legato
 Romani Petri absolutus cum sim, ni-
 hil feci contra illum: aliter enim pro-
 ximè in Varschauiensi Synodo ab il-
 lius legato absolutus non essem. Pos-
 tremo cum Concilii Tridentini, cui-
 us hic Petrus caput est: de omni vita
 atq; doctrina mea sententiam expe-
 cto, non debeo tibi à Romano Petro
 videri esse alienus. Habes de vxore
 nunc de hæresi accipe. Fateor me nō
 nullo meo merito a Paulo iiii relatū
 fuisse in Cathalogum Frici vestrum.
 scripseram enim multa: feceram plus
 rima aduersus Ecclesiam Dei, quæ
 nunc lachrimis deleo, ac publicis cō-
 fessionibus corrigo, atq; sano. Cuius
 enim illud immanitatis fuerat: me pri-
 uatæ libidinis causa, legitimum Epis-
 scopum, armatum persequi: atq; in ip-
 sos regni Poloniæ Pontifices: eque-
 strem ordinem incitare: an hæc non
 fuerant notatione censoria digna: Ita-
 que in illa ipsa Chimæra, quam nup-
 contra

contra vestram vniuersam manum,
in Maiestatis Regiæ nomen edidi, apud
Tridentinos Patres, conuersis
studiis, agnosco, ac defleo multos, va-
rioseq; adolescentiæ meæ lapsus, neque
hanc mutationem Consilii inconstan-
tiam duco esse, qua corrigitur, quod
peccatum a nobis est. immo, contra,
grauis, constantisque viri officium es-
se puto, vbi is aberrauerit imprudēs,
in viam quamprimum redire. neque
errore manifesto, atque deprehenso
duci se pati velle, quod quidam facit.

Sed tu occasionem ex conclusio-
ne nr̃a naçt9, in summā inuidiā addu-
cis me, & pontificem, dum quidem i-
ta contendis. Si Orichoui Petrus hic
tuus plenitudinem potestatis habet;
ergo supra omnes mundanas potesta-
tes est. ad hunc imperia: ad hunc re-
gna regum: imperiosorūmq; populo-
rum attinēt vniuersa. Dare igitur, &
adimere hic tuus Petrus regnum, cui
vult, potest. Sentio Frici quam tu
rem agas, imperitorum hominum

Papa su-
pra ōns
est.

STANIS. ORICHO.

tumusculos aucuparis: ac ventulos
 concionum colligis, vt mihi inuidiam
 ex ea sententia facias apud Zuinglia
 nos tuos. Sed vide, quam ego gregali
 um tuorum offensionem fugiam, quā
 tum potero illud voce contendam, vt
 hoc omnes homines, ex omni popu-
 lo, tribu, atq; lingua exaudiant. Au-
 dite hęc omnes qui timetis Deum au-
 ribus percipite omnes qui habitatis
 orbem. Hoc loco Deus opt: max: Pe-
 trum, siue tu mauis dici, Papam Ro-
 manum, in hominum vita esse, voluit
 vt gens, & regnum, quæ illi non serui-
 erint pereant. Hic ordo rerum diuini
 tus institutus est, vt, nisi hoc capite, a-
 liter non constet in terris regni Chri-
 sti corpus: nullūmq; habeat vinculū,
 quo astricta vita communis ad vnum
 principium, tanquam ad caput suum,
 aspectabile referatur. Hic tu vocife-
 rabere, ac popularium contra me im-
 plorabis fidem, qui imperium Roma-
 num, deniq; Poloniam ipsam, vni sa-
 crificulo Romano seruire, vt seruam
 addictam

Regna Pa-
 pa adime-
 re potest
 Regibus.

addictam, velim, sed animaduerte, vt
inuidiam verbi vitem. Dico seruire
Poloniam Romano Papæ, idem esse,
quod regem Polonum in Polonia be
neregnare. Dixit non inepta quidā,
serui legum omnes ideo sumus, vt li
beri esse possimus. Quare, qui Rex
Papæ seruit, legi Dei, ac Dei ordina
tioni seruit, dū ei se subiicit, qui vnus
omnibus reliquis Magistratibus præ
positus est diuinitus, vt rectè, atq; or
dinè, eque repub: Magistratus suos
cuncti gerant, a quo etiam propterea
insignia honoris sui reges capiunt, ab
hoc enim inaugurantur, ab hoc vngū
tur; ab hoc sceptro decorantur, atque
gladio ex altari sumpto armantur, po
stremitate in throno regio ab hoc eodem
collocantur. Et quamuis a populari
bus suis deligantur reges, tamen non
prius vim regiæ potestatis, numenq;
M. habent, neq; prius reges vocantur
quam potestatem, atq; nomen regiū
de Petri manibus, sociorumq; eius ha
buerint acceptum. Quid igitur mirū,
I ii si idem

si idem Petrus, qui habet dandi, adi-
mendi quoque regni habeat potestatem.
Samuel sacerdos iussu Dei, Saulo re-
gnum Israelis dederat, quod ipsum
postea, imperanti iniuste, eidem ade-
merat et in Dauidem trastrulerat. No-
lo post Christum natum commemorare
exempla imperatorum, atque Regum,
quibus a Romano Petro iniuste reg-
nantibus, ex autoritate sunt impe-
ria abrogata. Notiora enim hæc sunt,
quam ut sint commemoranda, de quibus
in Chimæra copiosissimè, ac ves-

Tria in rissimè disseruimus. Quamobrè si tu
hominum Frici non populari leuitate, sed iustis
vita Ma- ponderibus pōtificialem potestatem,
xima sunt cum regali examines, depræhēdes
facile hæc tria in hominum vita Ma-
ximamirabiliter esse inter se propor-
tione prioris, atque posteroris copu-
lata. Altare, sacerdotem, atque regē
Si enim altare euertas, sacerdotem e
vestigio eiicias: etenim cui ministret
is, non habebit. Si autem sacerdotem
tollas, regem nullum relinquas. care-
bit enim

bit enim Samuele, a quo facultatem regnandi accipiat. Et breuiter sic habeto, vt sacerdos ab altari auersus, perdit sacerdotium: ita rex auersus a sacerdote, perdit regnum. quod aperte Sauli regis exemplo nobis demonstratur; vt sacerdos summus propterea antelatus esse videatur regi, ne regna in Ecclesia Christi posita, Tyrannorum libidini subiicerentur. ne hi prohibente nullo ad libidinem suam hominum vexarent vitam, Quapropter diuina prouidentia, ita Petrum Romanum regibus, vt ventis Aelum imposuit, qui fadere certo dominus esset in Ecclesia, & moderator omnium rerum Christianarum. vt idem Petrus, qualis quisque rex in regnando esset, quid agat, quid in se admittat, qua mente, qua pietate religiones colat, prouideat. Ac Paulus quidem ille sapientissimus Architectus modum in hunc, bene constitutum regnum Christianum gradatim describit. Mulieris inquit caput viri caput Ecclesia: Ecclesiae Christus.

Sacerdos
autor regis

Regnum
Christi

Christi autem Deus. Si ergo caput cuiuslibet viri, Ecclesia est, Petrus certe Romano, sub capite inuisibili Christo, visibile caput vult Ecclesiæ, ita cuiuslibet viri degētis in Ecclesia est, siue ille vir priuatus: siue Magistratus fuerit. ita, vt quilibet in Christi Ecclesia steterit, cadatque huius ministri summi iudicio aliter communio, vitæque societatis constare in Christiano regno nullo modo potest. Quod quidem in Chimæra latissimè demonstratum a nobis est, inde petes, si leuitatis, prauitatisque sacramentariæ tædet.

*Causæ disputatio =
nis orichonio cum
Ericio*

Sed tamen ex his Conclusionibus aperte palamque liquet, quod iam iniuriam mihi tecum V Volborii disputandi fuerit, eo enim iam venio, in quam disputationem, cum authore optimo viro, & eodem sanctissimo Episcopo delaberemur, meministi opinor quā nihil tam sanctum moribus, tamque probatū religionibus antiquis in Ecclesia Catholica fuerit in quod non irruerit Helueticus furor tuus. Ac veniam

heram quidē ego ē VVarschavia res-
diens VVolbodium officii causa co-
mitatus Iacobum Vchanium partim
vt morem gererem Episcopo inuitan-
ti: partim verò vt interea loci Berar-
dum Bonioanem, Legatum Aposto-
licum, aduentantem expectarem: qui
per oppidum illud Cracouiam habe-
bat iter. quo cum mihi de diplomate
absolutionis nonnihil superaret rei la-
taque nō disputationis causa, sed par-
tim officii: partim autem negotii gra-
tia oppido in illo substiteram. Sed in-
terea cum legati aduentus in expecta-
tione esset, Iacobus Vchanicius, pro-
ponendis quæstionibus, arbitris pri-
mo remotis, pellexit nos in certamen.
deinde etiam ad mēsam in corona as-
ferebantur quæstiunculæ, illa mensa
dignæ. Quo quidam tempore, non id
abste agebatur, testor vtrunque ca-
put, vt sermonis nostri iniciū esset
quæstio, exitus verò ecclesiæ Catho-
licæ assētio. Sed vt dogmata Ecclesiæ
funditus disputando euerteres. Nam

STANIS. ORICHO.

& vniuersitatem generis humani, in
 quatuor patriarchales sedes descrip-
 ta, Idololatria contaminatam esse di-
 xisti: & sacrificia Ecclesiæ irriski: &
 sacerdotium illius contempsisti. Item
 que ieiunia, orationes, eleemosinas:
 denique, vniuersum Ecclesiæ militan-
 tis statum omnibus verborum contu-
 meliis vixauisti, raptauisti, lacerauis-
 sti. insuper illo conclusisti declamati-
 onem illam tuam, Sacrosanctum Iesu
 Christi Corpus, a legitimo ministro
 rite consecratum non corpus sed esse
 frustum panis fetidi ante oculos Dei.
 Quæ dum tu grauibz oculis, ac flus-
 entibus buccis apud Episcopum decla-
 mitares, extitit tum officiū meum ne-
 cessario in te replendo: ac me tibi pro
 ea Ecclesia præsentis animo obieci, in
 qua, Dei beneficio, relatus sum in ter
 Dei filios, particeps omnium timens-
 tium Deum factus: & custodientium:
 mandata eius. Nam si matrem meam,
 quæ hoc peccati corpus gemit: pro-
 bris me audiente vexasset, quis me fer-
 ret,

ret, & non potius auferri iuberet, si in
 præsenti parentis meæ dedecore ob-
 mutescerem, quo tandem supplicio vi-
 derer esse dignus, si in Ecclesiam, diles-
 ctam Christi sponsam, alteram autem
 matrem meam, quæ vitalē vitam hāc
 meam genuit, te degenerem, & abor-
 tium filiū illa conuiciorum plaustra
 paterer in ferre: profecto, non. solum
 extinctor: verumetiam proditor fidei
 in baptismo a me datæ fuisse viderer,
 si te illam Helueticam crapulam inha-
 lare Ecclesiæ Christi passus fuissē im-
 pune. Nulla igitur causa harum, quas
 tu comētus es, me ad resistendū tibi im-
 pulit. Nunquā ego ex te Frici disputādo
 volui crescere: vt tu insimulas. minor,
 & infirmior es, quā vt connixus in te quod
 ex te crescat. Neque opes sacerdotū ex
 te deuicto quærebam, contentus patri-
 monio, quod pro re nostra, sat lautum,
 suis copiis sustentat me, & familiam.
 Nec etiam legitimationes liberorum
 illis Conclusionibus, a Papa eblandies-
 bar vllas, vt tu admodū mentiris. Fas

*Ingenue-
 tas libro-
 rum orie-
 chonij*

I V enim

enim mihi sit pro ingenuitate meorū
hoc vti contra te verbo. Nouit Frici
Polonia. quo genere progeneratam, &
quibus moribus præditā, deniq; qua
pudicitia florentem ego duxerim vxo
rem. Cuius integerrimæ feminæ, ea di
gnitas, etiam apud aduersarios, fuit,
vt tot in consistoriis causa hac vxoria
agitata, nemo Episcoporum neq; Ar
chiepiscoporum, neq; iudicium fuerit,
non solum in Polonia, verum etiam in
vrbe Roma repertus: qui vxorē meam
aliter scripto, dictoue appellaret, quā
sanctitas Matronarum postulat, Tu
primus inuentus es, qui ore durissimo,
legitimationis inuidia, domum meam
lacerare velles: quo sanē in loco, si mo
destiæ obliuisci vellem, iusto sacrā
mento tecum contenderem, procreas
tionem tuam senilem, atq; capularem,
legitimationis indigere. quando quis
dem senum filii, promissionis filii sunt.
qualis fuit filius Isaac, Abrahamæ suo pa
tri. vt ergo credi possit, id tuum esse,
quod ex te nonagenario natus est, le
giti.

gitimatione vtare, si tibi est cordi. Nā
ego iusto ætatis tempore, vt pote quas
dragenarius, cum vxorem duxerim,
natura teste, vxoris autem fide, tum
Synodali absolutione, facile compro-
bo, meum id esse, quic quid natum iu-
sto matrimonio ex me est.

Non igit iustæ causæ inimiciarum
mihi tecum susceptarum abs te colliguntur
o Frici: non æmulatio laudis: non spes
utilitatis: non legitimaciones a genere
meo alienæ, me in te VVoborū acuebant.
sed magnus, & incredibilis dolor, quem ex
tua blasphemia capiebam. Tibi Christus hic
in terris nobiscum præsens versari non videtur.
Abs te humanitas Christi, cælo seclusa
a sua diuinitate: in terris esse creditur.
Abs te sacrificium cum sacerdotio exterminatur.
Apud te Conciliorum *Blasphemia*
OEumenicorum nulla fides. tibi nulla *Frict*
la est princeps autoritas: sedes patris
archalis nulla: obedientia, excommunicatio,
edictum, atq; Ecclesiæ interdictum, hominum
videntur tibi esse *menta*

meſta: & delirantium inſomnia. Omnes aut, proau, patres noſtri ſinguli, et vniuerſi, ex Papatu hinc in ſcleratorum ſedem, atq; regionē te iudice ſunt profecti: quæ horrenda in Chriſtianū genus vniuerſum maledicta, & planē Thyſtea in Eccleſiā Chriſti execratio, vel ex infantium in geniis elicere voces & quærelas in te potuiſſet. Itaq; fateor me, vt Dauidem, cum Goliatho, tecum, qui exprobras caſtris Dei uiuentis, VVolbori ne duellum quidē recuſaturū fuiſſe: quo alterutrius ſanguine eliceretur vera illa fides, in qua fundata eſt Eccleſia Chriſti. tantuma beſt vt has verborum pugnas ſubterfugiam, in quibus quam mihi ceſſeris, aliorum eſto iudiciū.

Fricius in Atqui hic dolor meus tanto acerbior eſt, quantō tu in Episcopali fundo
Episcopi cibo Eccleſiæ paſtus, atq; illius alimēto
inueno diſtensus, audientibus Episcopis o
ius episc rem indignam, ore iſto ſacramentario
forum in Eccleſiam Chriſti ex halas aſpere,
 & ferociter, & impune, has immanes,
 & im

& importunas blasphemias, quod nun-
 quam faceres, nisi te id facere paterē-
 tur isti aduocati, scilicet, Ecclesiæ, e quā
 tu sinu propemodum hauris hæc
 probra, atq; maledicta quib; scelerate
 vexas sponsam Christi, quā ornamen-
 tis omnibus honoris: monumentis glo-
 riæ: laudis insignibus: & dicendo, &
 scribendo, & disputando, Spolias, atq;
 nudas. Quid enim Ecclesiæ relinquis
 salui, sublata ex ea præsentia Christi? *Fricius ra-*
 quam alto cludis cælo. Iam dum omne *uertit Eco-*
 is dignitatis, atq; x honoris clericalis *clesiam*
 gradus ex Ecclesia tollis, dum ciuitas
 tis Dei amplissimum principem, Ro-
 manom Pontificem, de gradu suo deis-
 cis, quantam perturbationem vitæ, &
 quam magnam confusionem rerum in
 Ecclesiam inducas non sentis. Quid e-
 him tam peruersum, præposterū, ue-
 cogitari poterit, quam te autore fue-
 rit ciuitas illa sancta, quam in sapien-
 tia sua Deus fundauit in seculari cuius
 modus, vis, ratioq; omnis in ordinis cō-
 seruatione maximè cernitur. Sed tu, ve-
 ubi

STANIS. ORICHO.

*Præcibus sa-
cramenta
spernit*

*Doctrina
Orichouij
qualis*

tibi vñdiquē constes, ex cluso ab Eccle-
sia Christo, euerso etiā ex ea ordine
in sacramenta postremo ipsa, quæ sunt,
tanquam fidei nostræ notæ, impetum
facis: ac ludibrio, & despectui tibi esse
ducis. Namq; tibi baptisumus, ludus est:
pænitiētia, iocus: Missa, spectum: Cæ-
na, temetum. Confirmatio, Ironia: Vñ-
ctio, insania. Hæc tu omnis Christianæ
pietatis hostis detonabas VVolborii,
atq; in cælum ponebas os tuum, & cū
cetera Ecclesiæ Catholicæ exordia, quæ
si Penelopes telam, retexebas ad filiū,
Quo quidem tempore ego te tumultu
autem, & in sanctos Dei in sanum, insa-
nientem, iusto dolore incensus, cū præ-
senti Ecclesiæ fide: tum vero autorita-
tibus patrum ita repressi, vt tibi fracto
& debilitato odio circumstantis coro-
næ, necesse fuerit ab Episcopali mensa
propemodum fugere. ita te eiiciebat
tum præcipitem, ex Episcopali cænæ
culo, doctrina illa mea, quæ tibi nunc
ludibrio est. quæ non est mea, sed Eccle-
siæ Christi, quam ego ex libris non dis-
dici;

dicti: sed fide Christo data in baptismo,
per manus traditam à maioribus meis
accepti, qua tu spreta, repudiataque,
tanquam ex syngrapha, nouus scilicet
Theologus, ex reformatis Ecclesiis
productus, conditiones nobis propo-
nis, theologicæ doctrinæ nempe vt is,
qui doctrinæ laudem in Theologia pe-
tit, acumen primo habeat: deinde arte
valeat: postremo exercitatione excel-
lat. quæ cum Orichouio absint, longe
is distat à doctis. At Frici, vt sistu
hoc sciens, Orichouius ne sibi quidem
ipse videtur doctus esse: quamuis ille à
puero optimis præceptoribus, incre-
dibili studio, diu multumquæ in opti-
marum artiũ disciplinis in Polonia præ-
mū: deinde in Germania: postremo in
Italia fuerit versatus. qui etiam nunc
in antiquissima, nobilissimaq; philoso-
phia, quasi in aliquo peropportuno di-
uersorio, ita requiescit, vt extra hoc
studium nulla alia habeat oblectamen-
ta: nec solatia iam constantis ætatis
suæ. Sed fac harum rerum, atq; artium
omnium

*Credo pl⁹
nalet quā
scio.*

omnium expertē, atq; rudem esse me,
 quas tu, vt videris, attigisti nunquam:
 nos frustra sæpe conati sumus. etiam
 ne propterea illud nostrum vvlgare
 Credo, quod omne vestrū exuperat
 scio, nisi a philosophia adiutum: nil
 ipsum per se ad bene, beateq; viuē
 dum valebit: vt hoc freti, cognoscas
 mus verum Deum, & quem ille misit
 Iesum Christum. vt hac via sola, in ve
 ritatē scientiamq; rerum penetremus.
 Cum enim ea, quæ creduntur potiora
 longe, antiquioraq; sint rebus iis om
 nibus, quæ sciuntur, fides quoq; quam
 ipsum parit, Credo, potior longe ipsa
 scientia est, neq; enim ex scientia fides,
 sed ex fide nascitur scientia. discentem
 enim oportet primum credere: deinde
 scire. Qua de re Aristoteles in primo
 libro posteriorum Analyticorum gra
 uis autor est. in quam sententiam Eſa
 ias quoq; illa cecinit diuinitus, Nisi Cre
 dideritis non intelligitis At cum tan
 ta vis huius istius Credo in Deum est,
 vt omne philosophorum superet acu
 men.

Men, quid dubitas secundum hanc vo-
 cem, quam primam in Baptismo, va-
 giens in cunis misi, si non philosophū:
 at certē Christianum doctum dicere
 me: docibilem utiq; Dei: Ut prophetæ
 utar verbo: Credidi enim in Baptis-
 mo semel Deo, propter qd etiam nūc
 loquor contra vos hæreticos confis-
 denter, pro Christo: qui factus est nos-
 bis sapientia a Deo, & iusticia, & san-
 ctificatio, & redemptio. qui ante ve-
 stros oculos proscriptus est, & in or-
 dinem redactus, atq; infra patrem a
 vobis positus: iterum est in vobis cru-
 cifixus cuius vos sponsam constupras-
 stis, præcepta eius, & mandata, & ce-
 rimonia, legesq; omnes spreuistis: re-
 iecistis, repudiastis, nomen deniq; eius
 Christi amisiistis, ac pro Christianis,
 Evangelicos vos dici maluistis. Quo
 nomine ego te in iudicium voco ad tri-
 bunal quoduis legitimū iudicis: ac tibi
 scribo iam nunc dicā: ac te maiestatis
 dei acerso: quam tu imminuisti, dum
 homo laicus, atque vnus de turba aus-

K

sus es

Mysteria fus es attrectare superna mysteria, quæ
fidei solis si illa ita paterent tibi, ut tibi patet,
nota sunt Tytire tu patule, recubās sub tegmī-
sacerdoti nefagi. Quæ mysteria inquam, Chris-
bus tus Regū rex, solis sacerdotibus vo-
 luit esse nota. Atqui ego hanc tibi li-
 tem intendo sine cauillo, atque sophis-
 mate vlllo. sed sola Dei fretus lege: cuius
 ius finis est Charitas. quam qui tenet,
 rerum omnium scientiam habet. quæ
Charitas extra communionem sactorum nulla
est his est. in qua quæ manet, particeps est om-
 nium eius cōmunionis bonorum. Itaque
 quæ quamdiu ego in hac ipsa sactorum
 cōmunionē permaneo, tamdiu in do-
 mino gloriabor, me doctissimum sa-
 pientissimum, atque optimum virum
 esse non utique mea propria bonitas
 te, sapiētia, doctrina sed Ecclesiæ sã-
 ctæ. quæ est lucerna quædam diuini
 tus accensa in vniuersitate generis hu-
 mani, ut luceat æqualiter omnibus, qui
 in ea viuunt vnanimes. Quapropter
 illæ conditiones docti viri, quas tu mi-
 hi præscribis, multis modis irriden-
 dæ sunt.

dæ sunt. neque enim in condicionibus
 illis charitatem addis, sine qua stulta
 sunt, iacentque, ac frigent omnia in
 doctrina, quātumuis licet excellentis:
 Quamobrem, mirum non est, si te su- *Fricius sa*
 perbuin, & arrogantē, ac singularia *perbus re*
 sequentem: communia autem reiici- *natur*
 entem, illis communibus sententiis,
 tanquam ex armentario commu-
 nitatis Ecclesiasticæ depromptis tum
 VVolborii perpulerim et in latebras
 rusticanas coniecerim: vnde tu, tanq̃
 Lūbricus, non prius in lucem, conspe-
 ctumque prodisti, quam pro Eccle-
 sia Christi iustus noster in te deferbu-
 isset dolor. Nolo commemorare or-
 dinem rei gestæ satis est id mihi quod
 tu vltro ea de re in narratione tua cō-
 memoras. Curaui certē, vt ea luce pas-
 lam ex autoritate contra te a me ede-
 rentur, quæ priuatim in atrio apud
 Episcopum fuerant inter nos agita-
 ta, vt cum tu non compareres, vel ial-
 tem per in dices, speculatoresq̃ tuos,
 qui tum me speculabantur, certior fie-
 res, te

STANIS. ORICHO.

Andreas
Mogilnic
ca officia

res, te a me in ius ad Archiepiscopum
Louicium vocari: Sed cum tu non re-
sponderes ad nomen, ego de te illa tro-
phæa Curia Episcopali in media
VVlborii, in Roxolaniâ ad meos re-
diens, constituta reliqui. Nam quod
tu Andrea[m] Mogilnicam, VVolbo-
riensem Officialem bonum, atque do-
ctum virum acculas, qui illas me Con-
clusiones omnibus templis oppidi cõ-
tra te proponere passus est, quod is
non summo iuri dicundo, nec causis
querelisque de hæreticis noscendi:
sed de decumis, atq; matrimoniis diu
dicandis Archiepiscopalis VVol-
borii curator esset. hoc nihil est: Tas
met si enim officialis ille summum ius
non dicit in reos: neque præhendit:
neque in vincla ducit: ius tamen vocã-
di, & diem dicendi ad Archiepisco-
pum habet. vt tibi iure tergiuerlandi,
nullus superfuerit locus. præsertim
cum tu te in narratione dicas, Stanis-
slauum Dambrouium Ioannis Prære-
bii Cancellarium, Louicio VVolbo-
rium

Stanislaus
Dambroui-
us.

rium nobis interuenisse, cum summa iuris dicundi in diæceli Archiepiscopali potestate: qui admissionem illam officialis edendarum contra te Conclusionum, adueniens ratam fecit. Nihil ergo ab officiali illo peccatum est, ex postulatione tua tã acerba dignũ. fecit enim is, quod illum facere, & per legem: & per morem licitum fuit.

SED nec illud quoque in narratione tua silentio est prætereundum, qd quæstiones fidei ad scholarum Gymnasia, potius, quam ad Episcoporum iudicia deferri censes oportere. quis quæso, hoc vnquam tibi dederit Frici, Gymnasiis commissum esse iudicium lepræ, & non solis iacerdotibus, Levitici generis, ad quos, Christus ipse mittit diiudicandos a se mundatos a lepra. An ego te paralyticum, ac funditus hæresi leprosum, alicuius Gymnasilii Sophistæ obtulerim poti⁹ diiudicandũ, num recipiari castris, an abiciari extra castra Dei ob leprã, an ne legitimo Archiepiscopo, qui habet

Quæstiones fidei ad Episcopos spectant.

K iij

diuinitus.

STANIS. ORICHO.

*Sacramē-
tarie se-
ctæ Ca-
put.*

diuinitus sibi attributam, & scientiā
diuindicādi inter leprā:& non lepram,
& potestatem recipiendi in castra,&
inde eiiciendi leprosos? Sed tu dum
iurisdictionem Pontificalem spernis,
a qua herere in tua ruina maais, quā
Petraē adherescere, vt salus fias. Itaq;
quæris omnes e potestate Episcopali
elabendi vias: vt illud tuum teneas:
quod sectæ vestrę sacramentarie ca-
put est. totum hoc videlicet Pontifi-
ciale munus, e mentitā rem esse ac lu-
dicrum pene puerile. veluti cum quis
commentatur mimos: vel agit Tra-
gediam, suscipit tuam personam diuis-
tis: aut Atrei, cum nihil ille sit minus.
Quapropter pro hac sententia impia,
atque sacrilega, fers mihi iudices An-
tistophistas alicuius Gymnasi potius,
in quorum diatriba liberius mecum
rixere: quam legitimum Episcoporū
iudicium agnoscas, in quo tu te corri-
gas:& ibi habites: atque vna mecum
hæreas. Neq; vero mirum est, si ludis-
brio, despiciatuiq; sunt tibi Episcopi.

Ex

Ex Episcopis enim prodiisti, ab iis enim ortus, & in Ecclesiā Christi principio dicatus fuisti, omnium comunodorum Christianæ communionis factus per hos particeps. sed non eras ex Episcopis: carebas enim ea fide, quæ fuerant præditi Episcopi illi creatores tui, de quorum tu manibus fidem Catholicam, dum accipiebas, simulate, fictæq; Christo nomen ideo dabas: quo tectius postea, occasione oblata, bellum Ecclesiæ Christi faceres. verū tamen cum in specie fictæ simulationis vera pietas diu latere non posset: hanc tibi iusti Dei ira mentem iniecit ut eos Episcopos lacefferes, a quibus generatus es: ipseq; te hac via potissimum indicares, qui, qualisq; esses, nescire, hostis fratrum tuorum, ex eodem spiritu, & aqua vna tecum procreatorum, vexatorq; patrum: de quorum delapsus sinu, in interiores tenebras abiisti præcept: ubi odio proximi extinguitur lumen animi, & ingenii tui, ut nescias in omni ratione pietatis,

Frīcius
nunquam
habebat
aeterā fē
dem.

STANIS. ORICHO.

vnde eas, & quorsum tendas: sed ita
 palpites, crassis animi tui in tenebris,
 vt palpitare solet cæcus in meridie.
 An tu nisi absq; lumine mentis amēs
 esses, iactares te in narratione tua &
 his equitares contra me equuleis. Ori
 chouius iurgans mecum dixit: Diui
 nitatē in Christo humanitati *ὁμοούσιον*
 id autem est, consubstantialē esse.
 Idemq; perseuerabat, Christum vnū
 quoddam subiectum esse, quorum v:
 trūq; cum alienum sit à Christiana
 doctrina: liquet Orichouiū indoctū
 esse. His tum mendaciunculis disputati
 onem illam aspergis Frici: vt cæcus
 furens, non videns quale sit id, quod
 tibi in manum venit. Ego humanitas
 tem in Christo diuinitati consubstans
 tialē esse dixi; aut contra illud elo
 gium, quo assidue celebrantur aures
 nostræ, vnquam disputans tecum sensi
 NAM SICVT ANIMA RATIONA
 lis & caro vnus est homo: ita Deus, &
 homo vnus est Christus. Nouimus q̃p
 pe, idque ex uberibus Ecclesiæ ma
 tris

Frici, Ca
 lūniatur
 orichouiū

eris nostræ a pueris, hausimus, vt anima, & caro distinctarum naturarum sunt nomina: ita diuinitatē q̄q̄, atq̄ humanitatem in Christo distinctas esse naturas. & vt homo ὑποσῶν, id est naturæ subsistentis, ex anima, rationali, & carne nomen est ita Christus quoq̄ personæ, siue naturæ, ex Deo, & homine subsistentis nomen est: qui Christus totus est Deus: sed non totū, non enim solum Deus est: sed & homo est etiam totus homo: sed non totum est homo: quia est etiam Deus. ita enī & sentire, & loqui de Christo domino veteres docuerunt nos patres, totum enim ad naturam refertur: totus autē ad ὑποσῶν personæ, sicut aliud, & aliquid ad naturam: aliū vero, & aliquis ad personam referuntur. Non igitur in Christo humanitas cum diuinitate ὁμοούσιον, id est consubstantialis. & vnius est naturæ quod sensit Eutyches quē execratur pia fides. Verum, distinctæ sunt hæ duæ in Christo naturæ, ita tamen, vt ambæ mirabili

Totus & totū differunt.

Aliud aliū quid aliū aliquis

suo ad communionem concursu vna
 Christi personam perficiant, atq; ab-
 soluant. O si tu alius esses, quam ego.
 te magnifice pro hac tā frigida, tamq;
 ieiuna calūnia hoc loco tractare pos-
 sem. Sed reprima me, ac tuæ proues-
 ctæ, & decrepitæ parcam ætati. quæ
 facile memoria labitur. Porro alterū
 illud commentum tuum de subiecto
 ego ipso nomine quasi pugione iugis
 labo. ais enim me dixisse Christū esse
 subiectum, quid tu postea. hoc enim
 modo, inquis, in prædicamentum sub-
 stantiæ includetur Christus, acciden-
 tibus substrato, quos tu hic ludos q̄so
 præbes nobis Frici: nullum ne subie-
 ctū aliud dici meministi: nisi hoc præ-
 dicamentale accidentibus substratū
 ubi est acumen tuum. Quid: subiectū
 in propositione, quod prædicato subii-
 citur, non tibi videtur subiectum re-
 ctē dici: tamen si accidentibus subster-
 natur nullis?

*Subiecti
 Nomen.*

IAM materia prima in physicis, nū-
 ne appellatur subiectum ideo, quia
 subiicitur

Libiciti formæ: deniq; mutatio apud
 Aristotelem in quinto Physicorum,
 non dicitur fieri de subiecto, in subie-
 ctum? postremo, genus ipsum scibile,
 iam enim ita loquamur, cuiusq; artis,
 atq; disciplinæ, de quo propriæ passio-
 nes demonstrantur, nō subiecti appella-
 tur nomine? profecto, venis Frici in
 obliuionem artium, ne dicam, desipis
 senectute, hallucinaris enim in verbo:
 & æquiucum nomen, perinde ac si
 vniuocum esset, accipis errore pene-
 puerili, ergo disputans, ac te insectans
 quæsiui ex te num illud ipsum disputa-
 tionis nostræ subiectum, quod de vres-
 ro virginali prodiit, & quod subiectū
 fuit sensibus ita vnum esset, vt nusquā *Questio*
 diuinitas eius sine humanitate, neque *de Existē*
 humanitas sine diuinitate esse putes *tia per son*
 tur: neq; vspiam harum naturarum al- *nali Chri*
 tera reperiatur solitaria, absq; natura *sti.*
 altera. respondisti ad hæc, diuinitatē
 Christi alicubi esse posse solitariam,
 absq; eius humanitate: cum humani-
 tas Christi certo includatur loco. di-
 uinitas

unitas vero uacua, ac libera omni loco est. At ego inquam Frici, si, verbi gratia, hic in Ecclesia diuinitas Christi est: humanitas. verò illius hic non est, erunt duæ in Christo naturæ, nō solum ratione: sed etiā subiecto inter se distinctæ & ita diuisæ erit Christus, neq; idem erit Mariæ filius, qui est & Dei filius quod Nestorianum dogma est. quo loco tu quidem clamitabas ad rauium, id quod etiam vltro narrando repetis: facinus indignum videri, vt diuinitatem, ita humanitatem Christi subiectum dici, atq; prædicamentum locari. in quo quicquid est, caducum, atq; mortale est. Respōdī te imprudētia labi, qui non animatus subiectum etiam a philosophis dici omne id, de quo in tractando, differendū ē fit sermo. vt in Theologia subiectum est, Deus trinus, & vnus. quod subiectum, quamuis transcēdat omnia prædicamenta, quæ rerum mutabilium & mortalium sunt: tamen quoniam omnis theologiæ ratio circa illud versatur,

*Quæres
in prædica
mentis sūt*

fatur, ideo subiecti nomine appellatur.
 Quæ cum ita sint, idem dico nunc scri-
 bens aduersum te quod olim dixeram,
 iurgans tecum. Deum, & dominum
 nostrum Iesum Christum, si is alicubi
 sit Deus, vbi non sit homo, non esse
 illum ex Deo, & homine ita vnũ subie-
 cto, vt homo ex anima rationali, &
 cerne vnum subiecto est. idemq; afir-
 mo, si humanitas Christi præsens hic
 nobiscum, pariter cū diuinitate Chri-
 sti non est: in Christo naturas non rã-
 tum ratione, sed etiam subiecto esse
 diuisas: neq; Christum esse Deum, sed
 Deum esse cum Christo, quod Nicod-
 demus putabat. neq; virginem matrẽ
 θεοτοκον, id est Dei param, sed Christi
 param, quod Nestorius autor tuus
 volebat dici. Deinde ne illud quidem
 animaduertis, quam ipse te tuo gladio
 iugules. Cum enim Christũ certo cæli
 loco circũscribis, quomodo effugies
 illum scopulum, quin dicas Christum
 in prædicamento vbi collocari, in quo
 cum non includatur Deus verbũ Chri-
 stum

Fricius
 Nestorianus.

Christus
non illi in
predicti
meum lo
ci.

sine Deo verbo in prædicamēto inclū
di confiteare necesse est. & ita Chri
stum diuidi. At cum verbum caro ita
sit factum, vt quod semel assūpsit, nūq̃
amittat, neque deserat, Deus verbum
cum non sit in prædicamento vbi, nec
caro illius est in prædicamento loci.
hoc est non clauditur aliquo loco, tri
bus dimētionibus descripto. Cū ergo
verbum caro factum loco capiatur
nullo, nec vspiā, tāquā in loco sit, vbiq̃
sit necesse ē. quādo quidē illud nusquā
vt in loco, est. Sed fac Christum certo
circumscribi loco, quæ absōna, at quæ
absurda consequantur vide. si enim
Christus in loco est, mouetur: si moue
tur, tempore mensuratur: si mensura
tur tempore, necessario corrūpitur.
hæc enim natura consequuntur sese
ordine, locus, motus, tempus, corrup
tio. At in clamabis philosophiā esse
hanc: & grandem quidem Frici. verū
id tua, non mea fit culpa: qui consuetu
dine sensuum deceptus, a quibus exor
itur philosophia, vt meum, ac tuum,

Ita Christi Dei nostri loco circumscri-
 bis corpus. cū nihil liceat minus. ideo *Chrīus sua*
 enim supra omnes cælos humana, cō- *pra cēs*
 iūcta diuinæ, cōsedit natura, vt nullis *cælos as*
 rerum terminis circumscribatur, ac si *scendit,*
 niaf. Sed tu errare pergis, & ais cor-
 pus intelligi sine loco non potest, quid
 tum postea? Etenim si intelligi corpus
 sine loco non potest, num etiam eise
 sine loco nullum corpus potest: sunt
 enim compluria quæ non intelligun-
 tur, & tamen sunt, Atqui ego fateor *Quibus*
 his formis, atq; corporibus sicut om- *rebus op*
 nibus rebus, quæ sub aspectum veni- *est loco.*
 unt, loco, tanquam sede, opus esse: sed
 idem tamen confirmo (salua Ecclesiæ
 fide) Christum, qui via, veritas, & vi-
 ra, hoc est vltimus bonorum omnium
 finis est, extra dexteram Dei patris,
 nullam aliam habere sedem: neque lo- *Dextera*
 cū. quæ dextera vniuersum Ecclesiæ *dei.*
 triumphantis atq; militantis corpus
 continet, quo in corpore Christus: &
 sacerdos, & rex est quem ne loco cir-
 cumscribamus vlllo, vetat pia fides. lo-
 cus *Locus.*

STANIS. ORICHO.

us enim est vltima superficies rei cō
tinentis locatum, ad quem mouetur,
& in quo conquiescit res, ob similitu
dinem quam habet cum loco. Quam
obrem Christus dominus, si loco con
tineretur vlllo, non esset & & ō. hoc
est principium, & finis rerum omnīū.
quandoquidē vltior illo ad huc res
staret locus, qui locus finis est quidā
rerum ad se motarum. in quem si exce
dens terris penetrauit Christus, acq
scit in illo, vt in fine suo: nec ille vltimo
finis est rerum, cum habeat ex trins
cus alium ābientē se finem, quod ex
crandum populo Christiano, & dete
stabile est.

SED quid ago aut quid argutiis, &
acumine Aristotelis scrutor diuina
mysteria, oblitus fidei, sacramenta
philosophicis argumentis esse libera.
cessant enim argumēta, vbi fides quæ
ritur. Dicimus ergo Christum Iesum,
nusquam esse Deum, quin ibidem sit
homo: contra vero nusquam esse ho
minem, quin ibidem sit Deus, quāuis
non

Nusquam
humani
tas siue di
uinitas e
contra in
Christo,

non ubiq; sit efficax. ubiq; tamen est
 præsens, qui omnia, infera, media su-
 pera transgressus, deuicto Sathana,
 atq; morte, in dextera Dei patris sui
 hoc est in ciuitate Dei conleuit, quæ
 omnes sanctos Dei Angelos, atq; ho-
 mines triumphantes in cælo, ac milia-
 tantes in carne, suo amplectitur sinu,
 inter quos milites inquam suos in ci-
 uitate sua Christus habitans, in vni-
 uersorū animos influit, per verbum:
 in os autem eorum, per sacramentum
 corporis, & sanguinis sui, corā ipse
 præsens illahitur. Hanc tu fidem Car-
 tholicam effulis inferorū portis, cum
 vehemētissime V Volborii oppugna-
 res Frici, deīne conqueri, te ab hac
 eadem Catholica fide, quæ terribilis
 est, vt castrorum acies ordinata fras-
 ctum, repultum, prostratumq; iacere.
 Sed dum tu te abiectum errigere, &
 afflictū recreare conaris illam speras
 tibi auram posse afflari, in hoc crimi-
 ne, si me subterfugisse conspectū, cons-
 gressumq; tuū nec vocatū ab Episcopo

L

adelle

Orichoud
 us detre-
 at Com-
 munem
 mensam
 cū fricio

adesse prandio postridie voluisse cri-
 minarere, vtrūq; confiteor factū idq;
 iure ac merito. Quid enim ego in tuū
 congressum, colloquiūq; venirem,
 cui A V E dicere vetuit Apostoli-
 ca vox: cuius, oēs, quibus Christus
 est cordi aditū, sermonē, congressū fu-
 gere meritissimō, pro tua execranda,
 detestabiliq; blasphemia, debemus
 presertim cum a me testificata pridie
 tua fuga esset, tot testib; præsentibus:
 qui in arena mecum vna tuū præs-
 labantur reditum vsq; ad vesp̄eram.
 Itaq; contentus opimis spoliis pridie
 de te partis, te exanguē, & confectum
 flocci feci, cum te e gurgustio nescio
 quo, repente in curiam Episcopalem
 proriperes postridie. At denūciabat
 tibi inquis Episcopus per familiarem
 suum valentinum Borencium, velle
 aliquid coram Fricium in Orichouū
 præsente dicere, denunciabat fateor:
 sed mihi audire non expediebat neq;
 omnino fas erat, homini a me verba
 fieri mortuo. Quem enim neq; admo-
 nitio-

Fricius
 absurre-
 tus.

ritione leni: neq; obiurgatione acris:
neq; contentione atroci sanare pote-
ram, quorsum tandem, aut cur hære-
ticum desperatum vexarē verbis ina-
nibus, quem post vnā, & alterā admo-
nitionē deuitare iubet Paulus? quod
is iam subuersus esset, & a seipso des-
peratus, & relictus. Itaq; quamuis
magnopere euocarer ab Episcopo ad
tuum Frici colloquium, tamen nō ve-
ni, ne acta agere, & decantaram fabu-
lam recantare viderer ineptē. Et cū
congressum aspernarer tuū, nec men-
sam, ad quā postremo vocabar, apud
Episcopum volebam mihi tecum esse
communem. meminērā enim vetuisse
Paulum cum hominibus blasphemis
communiter cibum sumere: Quare
responderam Borencio, per quem vo-
cabar, me non venturum priusquam
tu atrio excederes, quod vereretur, ne
vna ruina oppressus, ego tecum inte-
rirem: moneriq; me dixi Ioannis exē-
plo, qui propter metum ruinarum, e
baluceis repente proruperat, ad quas

STANIS. ORICHO.

Contium
Episcopa
le.

lautum venerat, Hebionem in iis lau-
uantē forte conspicatus: Cæterum
nihil actum fuit prius, quam vt & tu
excederes, & abires iussus ex atrio.
& ego ab Episcopo intro aduocarer
pransum: Quo cum venissem, offendi
Episcopum stipatum gregibus sacer-
dotum, & aliorum equestris ordinis:
mensis iam epulis extructis: maxima
illa quadragesimali celebritate pal-
marum. huc me introgressum, hila-
re sanē accepit Episcopus: ac leniter
arridens. inquit, P A Rce puer bello,
lauaq; manus, & cæna. deinde, lautū
prendit dextra: & in accubatione, ad
leuā, ponē se locat. Nam, ad dextram
Stanillaū Dambrouiū, Ioannis Præ-
rembii Archiepiscopi Cancellarium:
infra hunc, Martinum Galciniū: am-
bos senes ætatibus, & in Ecclesiastico
munere, honoratos viros: collocaue-
rat. Dein, Andream Mogilnicā offi-
cialem: rum reliquos sacerdotes. post
hos accubuerant, ordinis qui fuerant
equestris Opipare paratum erat con-
uiuium.

enitium, moderatum, & honestū nulla
in eo symphonia canebar: minutis etiā
ministrabatur: poculis, atq; rorātibus
miscabantur sermones varii, & eru-
diti, ac conuiuiō digni. aderat etiā
iocatio, non illa temulenta, quæ ipsa
sibi in potando obstrepit: sed hæc vr-
bana, multo sale condita: quæ turpia
ridet, non turpiter. agitata enim est
præter cætera, in accubatione illa e-
pulari, auricularis confessio. cuius so-
lenne præsens tum referebat dies, cū
quidem mirū sibi videri quidam di-
ceret, cur confessor adulter, adulterū
non rideret confitentem. Tum etiam
narrabatur festiue, vt confessor qui-
dam in Masouia, quendam, confiten-
tem stuprum, quod cum concubina
eiusdem confessoris fecerat: nec pro
tam incesto stupro decem feriarum
quartarum in pane, & aqua ieiunanda
penitentiā accipientē, fuisse tamdiu
verberauerit, adiutore spurio suo,
quousq; confitens semiuivus excla-
masset, O propter Deū domine Ple-
bane:

STANIS. ORICHO.

bane: iam parcite, ieiunabo Hic hilar
 animo, & prompto ad iocandum Epi
 scopus ad me conuersus, quid: Frici
 us inquit tuus Orichoui, si ad te con
 fessum veniret, quo tandem accipere
 tur ille ab te modo si pænitere nollet
 Hoc eodem, inquam, quo accepit hic
 Plebanus riualem suum: in quo fuste,
 concubinæ suæ castigauit stuprum:
 vellem vero quamplures huius instar
 esse inter vos Piebānos. qui sponsæ
 Christi per vim oblatum stuprum,
 istorum morte expiarent: qui hæresi,
 tanquam incæsto flagitio, & stupro,
 poluerūt cæremonias ac leges, Ecclē
 siæ, Christi sponsæ. qui, si vos viri esse
 tis, non verbis essent, & disputatione
 philosophorum: sed carcere, ac vinctis
 Episcoporum castigandi. Nunc
 autem cum omnis animaduersione, & ca
 stigatio vestra conquiescit, non solum
 foris: sed etiam in luce, atq; in oculis
 vestris hæretici liberrimè peccant.
 quidni peccarent autem? qui non mo
 dopænam nullam suo dignam scelere
 suscipiunt,

*Hæresis
 Episcopopo
 rum Cul
 pa urget.*

discipiunt, sed in vestro habitant complexu, atq; sinu: vestris fundis pascuntur: vestris beneficiis fruuntur: vestris amicitiiis delectantur. liberas omnium voluntates rerum apud vos habent. vestrae semper illis patent fores: hiant domus: imminet sinus: horum ianitores vestri, atq; cubicularii sunt familiares: hos extra ordinem vocat: & ad vos introducunt. Catholicos autem homines a vobis excludunt: cum iis vos secreta misertis colloquia: comunicata habetis consilia: agitatis conuiuia scripta, atq; eorum dicta vobis sunt sibyllae folia. Contra, vero odistis Catholicorum hominum disciplinam: despicitis eorum simplicitatem: antiquum in iis morem contemnitis: ingenium deniq; illorum depræssum, extinctumq; esse cupitis. id nisi ita esset, nunquam hæretici ante Catholicas haberent apud vos partes priores. Nunc vero cum vestrae illis, vti iam dixi, patent domus, Cubicula fundi, quis dubitauerit istos a vobis recipi, ac pro a

L iiii micia

STANIS. ORICHO.

*Hæreses
Episcopo
vñ pana.*

miciis duci, nos autē reici, & tāquam
alienos excludi: vnde, mirandum nō
est, si corroboratur hæreticorum au-
dacia. & si hæreses, indulgentia Epi-
scoporum auctæ: in Polonia creuerūt
sed tamē illa pana iusta est vestri pec-
cati, quod hæreses vos Episcopos so-
los iniquo, infestoq; animo intuentur,
de perniciē vestra & de exicio ordi-
nis vestri cogitant: vestrū caput, cer-
uices, iugulū, latera ardentissimo stu-
dio, petūt. Quid enim quælo aliud hæ-
relis, sibi vult, nisi vt Episcopo iubla-
to, Ecclesia dissipetur sectis. Etenim
hæresis nihil habet propositum, nisi
solitudinem, ac væstitutem rerum cō-
munium. percussio enim pastore, oues
gregis dispergi, hodie decantari, ab
hoc ipso Stanislao Dābrouio, VVol-
borensi præposito, ad sepulchrum
palmare audiūmus, solenni ritu. Pro-
inde, quicumq; Episcoporum hæreti-
co delectatur, importunissimo hoste
suo delectatur, specie amicitiae conte-
sto; idemq; agit, quod ageret pastor,
lupo,

lupo in amicitiam recepto. Quod si
 qui Episcopus, sciens prudensq; facit,
 non tibi videtur risu dignus esse illo,
 quo ridere solemus furem, furi confis-
 tentem: vt modo hic vir optimus aie-
 bat, qualis enim quisq; est, talium con-
 suetudine delectatur. Si pastor es, cas-
 ue lupos. si hos recipis, alter tu ab illis
 lupus es, quamuis amictus sis vel stola,
 vel toga pastoricia. Iam vero illud
 nihil est, quod quidā huic culpæ præ-
 texunt, simulationē nempe reductio-
 nis hæreticorum in pristinam concor-
 diam cum Ecclesia. Moneri enim vult
 Paulus ab Episcopis hæreticos, non
 recipi obstinatos, idq; adeo, vt post
 vnā, & alterā admonitionem, idē
 Paulus deuitare Episcopum hæreti-
 cos iubeat, tanquā desperatos, & quis
 bus cum Episcopis nihil est amplius
 commune. Tradendi ergo sunt hæreti-
 ci ab Episcopis Sathane, nisi resipiscāt
 non alendi eorum sumptibus: neque
 pensionibus illorum onerandi, neque
 fundis Episcopalibus fouendi: neque

*Hæretis
 fugiendi
 Episcopi*

L

v

intra

Oricho-
nus cur
fugibat
eōgressū
Erici.

Intra cubicula ab Episcopis recipien-
di. neque eorū mentis adhibendi. At-
qui, verum enim ex me Vchanici au-
dies, hæc causa fuit, cur toties abire
acceritus Fricio præfente hodie huc
noluerim adesse. dolebant enim mi-
hi oculi, videre intra septa oculis tuis,
intra hos parietes, numini dicatos Es-
piscopali: deniq; intra horum latera
versari pestem illam, atque contra-
gionem sacramentariam, qua imbu-
tus Fricius, totis hisce sex diebus, in
Pontificialem maiestatem vestrā de-
clamitans, probris omnibus maledi-
ctisq; vexabat sedem Apostolicam;
eamque tutoribus, baiulis, atque Zo-
nariis iudicandam, condemnandāq;
Idololatriæ subiiciebat: sacraque reli-
gionis nostræ, atq; Cærimonias, quib;
vos Episcopi a sede Apostolica
ad nos missi, præestis, proterēda esse
& conculcanda contendebat. Hunc
tu tibi amicum firmum paras? cū hoc
tam immani heretico tu Episcopus
fugum duces? nec modo illum mensa

tua

tua Episcopali, da quam hæresi pollutus, & corde incircūcius aspirare nemo debeat sed etiā fundo, tuo VVoluborienti, cubiculo denique comuni dignabere & cui commercium, q̄d diu delipit, nullum esse in oppido Episcopali oporteret, ei aperta stabunt tua atria: patebunt cubicula: in promptu denique tua erunt illi omnia: postremo, huic soli nihil erit apud te obli-
gnatum, neq; occlusum: hunc tu in ac-
cubatione epulari præpones iis con-
sacerdotibus tuis, qui circumsedent
tuam nunc Episcopalem mens-
sam: hic ille primo sedebit loco: in hos
Catholicos viros, Ecclesiæ VVolubor-
ientis ministros, in epulo tuo, dicta
quæ valet, te audiente dicet: horum
irridebit sacra: & illorum sacerdotaie
prophanabit nomen: tuam etiā Pon-
tificialem maiestatem, ante tuos oculos,
proteret, & conculcabit: Hæc tu
feres: hæc pacieris: hæc fines: & te
propugnatorem, & iis temporibus
penē patronum Ecclesiæ esse dices, et

STANIS. ORICHO.

non potius sed reprimam me, atque
 non iam ad mensam epularem tecum
 sedens, libro iam absoluto, atque de
 curso: sed e Zurouicio rure meo Ro
 xolano, hæc tibi scribo simpliciter,
 atq; fideliter, tibiq; ac rebus tuis amice.
 Collige te Vchanici, per Deos im
 Vchanicij mortales, ac te munusq; tuū aliquan
 in hereti do respice satis datū abs te indulgens
 gos clemē tix hæreticis est, vides placabilitate,
 tia. atque clemētia te apud istos nihil pro
 ficere: quin vero illos deteriores licen
 tia quotidie fieri luce palam cernis.
 Animaduertis etiā ad hos sanandos,
 nō iam collyrio, sed cauterio tibi opus
 esse. spem reditus istis vt homini con
 firmare licet, præcisam esse sentis, pos
 stremo, diuisam esse diē, a nocte intel
 ligis. vt quid igitur commisces diem,
 nocti: aut cur noctē vocas diē? Atten
 de quæso, vir præstantissime Vchanici,
 ci, quo gradu honoris in repub nos
 tra, & in quali custodia Ecclesiæ col
 locatus sis diuinitus. Archiepiscopus
 Gnesnensis: primas Poloniæ regni: ac
 Legatus

Legatus sedis Apostolicæ nuper es
 regio iussu designatus. quomodo *Archiepi*
 quæso Andrea, Fricio amicus esse po *scopi offic*
 teris, sedis apostolicæ hostis: aut quo *cū est hije*
 modo primas regni Poloniæ vocabe *reticos p*
 ris, nisi grauis, assiduus, & acerbus *sequi.*

hostis omnibus iis hæreticis fueris,
 qui nunc funditus Poloniam euertūt.
 I A M Archiepiscopus, quomodo
 consistes in iure, & habitabis in tuo,
 si Archiepiscopalem tuā dignitatem
 Fricio vexare licebit, in sinu, complexu
 tuo habitanti? profecto, dicam
 enim quod sentio, si hic erit status vi
 tæ & huius amplissimæ dignitatis
 tuæ omnium rerum tuarū fundamen
 ta tu, Archiepiscopus, non in petra,
 sed in aqua pones: turpiter difflues:
 atque totus concides: regnum etiam
 hoc, cuius Antistes es, labefactabis,
 & eodē euertes motu. Neq; vero ego
 ideo ad te scribo, quo diffidam pieta
 ti, ac virtuti tuæ. noui enim præstan
 tiam, magnitudinēque animi & con
 siliū tui, sed exemplum Sumkonis Ar
 chiepiscopi

STANIS. ORICHO.

Samko Archiepiscopi Pragensis vehemēter me
pragensis tuo, qui dum in Hussiana seditione me
Archiepi dius, & indifferens est, dedit Hussitis,
popus. tanquam ausas, ad crescendū, qui cū
 eo cōniunte creuissent, ac se, parteisq;
 suas confirmassent, quicquid erat di-
 uini, atq; humani in Bohemia iuris, pa-
 riter cum Pragensi Archiepiscopo
 funditus exterminarunt: ita, vt ne nūc
 quidem sedes In Bohemia Archiepis-
 copalis supersit vlla. hoc timent ho-
 mines Catholici; hoc referri in Polo-
 nia exemplum tremunt: horrentque.
 Quantum enim quāso metum iniectū
 nobis esse putas, vel hac sola dicatio-
 ne libri Friciani, contra me scripti? in
 quo a nebulone, nescio quo, suppresso
 nomine, laceratur apud te omnibus
 probris, atq; contumeliis commune
 vestrum Episcopale nomen. ac liber
 tibi mittitur, non tanquam propugna-
 tori: sed tanquam desertori Pontificia-
 lis Maiestatis. in quo si dicator hīc tu-
 us facit contumeliam ordini, si verborū
 contumeliis Pontificialem maiestatem

testatem lacerat cur in sinu gestas Fricium? cur habes in tuis, qui hæc eadē probra, atq; dedecora ordinis vestri, maiore apparatu in narratione sua ante tuos oculos conari aulus est. At qui illud etiam maximē angit, & sollicitos habet Catholicos viros. quod hæretici omnes, varii licet, & differētes inter se, in eo tamen consentientes vno, postquam es designatus, erectis animis sunt, exploratumq; habent, te Archiepiscopo, spes, suas in Polonia ratas fore: illoq; te in cælum ferūt, qd solus in Polonia ex omnibus episcopis superes, cui hæreticorum iratus est nemo. Scio hanc ego esse fallacem hominū istorum spem & cogitationes eorum inanes: noui enim ego, vt ante dixi, ingenium tuum optimum Vchanici, rebus natum optimis: sed metamen terrent vestigia hæreticorū ad te aduersa: cum nulla videam a te auersa. deniq; ipsum Fricium, hæreticū condemnatum sententia Apostolica, esse in tuis, participem tuum esse, tuis

*Turpe est
Episcopo
amicum
esse heretico.*

frui

STANIS. ORICHΘ.

frui commodis, ac tuis beneficiis ornari, augeriq; nos contra qui illi aduersamur periclitari de tua gratia, & de annua pensuncula, quantum tandem hoc valet ad metum? Sed valeat penitio: quæ hoc animo minor temper fuit: ita, vt etiam, si quid æri desit tuo, aucturus fuerim illud Teruncio meo, vt Codrus, Cresi thesaurum. Sed tamen pro mea summa, & tibi non in cognita in tuis aduersis rebus erga te fidẽ, te oro, & obtestor, hortorq; si in chelmenſi, & Cuiaviensi Episcopatu hæretici te vſi ſunt amico ſac viciffim vt iidem, in Archiepiscopatu Gneſnẽ ſi te vtantur inimico. remoue iã nunc simulationem, & diſſimulationem omnem. fuerint ſanẽ hæc aliquando tibi, rebuſq; tuis neceſſaria: at nũc, hoc tempus, hæc tua ampliffima dignitas, aliam vitã affert, alios mores abſ te poſtulat veritate, atq; ſynceritate tum acrimonia Archiepiſcopali illa priſca, tibi opus nũc eſſe intelligo. Vides quo iam res nobis ſteterit. ſalus huius regni

Archiepi
ſcopolis
Columen
regni.

regni vltimum vestigium in tua fixit
fide. Quantum enim Poloniæ regno
sit in Archiepiscopo Gnesnensi situm,
satis vt opinor vere, ac dilucide de-
claratum est a nobis in Chimæra, nu-
per ad Polonum regem a nobis edita.
quam tibi notissimam esse cupio. fuit
enim diu, multumq; in manibus: nec
prius in lucem, conspectumq; prodiit,
quam doctissimorum hominum iudi-
cio fuerat comprobata. Deus autem
omnipotens, dirigat vias tuas, & det
tibi spiritũ sapientiæ, & fortitudinis,
& impleat te odio inimicorum Eccle-
siæ suæ. vt in postremo huius regni
discrimine, ex hoc Archiepiscopali
solio, veteres nobis illos fortissimos
Archiepiscopos Gnesnenses contra
hæreticos ræpresentes, quorum
autoritate, religione, atq; sãctimonia,
fundatum. Poloniæ regnum, opibus,
ac viris, atq; virtutibus omnibus flo-
rentissimum, ad nostram vsq; ætatem
permaneat: vt tu horum exemplo acer-
rimus existas hostis eorum omnium,

M

qui eam

STANIS. ORICHO.

qui eam in polonia labe constant fidem
quam Adalbertus Gnesnensis Archi
episcopus, olim veteres docuerat
Gnesnæ polonos.

*In præfatione primi octernionis facie 17 lege non
cernitis inquam vobis qui publice: & quaternione
sequenti facie 6. quasi, pro, qui se
Facie prima quaternionis animaduersurus & in
fine eiusdem interpretati pro interpretanti*

AD LECTOREM

ALBERTI VEDROGOVII DECA-
STICHON.

Perlege scripta uiri quibꝫ: (heu) Romana potestas

Contempta à multis, en reparata redit.

Tu quoqꝫ: ne dicas, nulla est reparabilis arte

Læsa licet fuerit. non perit illa tamen.

Præterea ut boreas pellit tetra nubila Cœlo

Sic Fricium scriptor, uera notando premit.

Malleus est eius. uereor ne stricta securis

Conterat ora Canis, conterat ossa: feri.

Desinat hunc monco: Romani ledere famam.

Pontificis, curet quin magis ipse suam.

Biblioteka Śląska

55149

I

CIMELIA ~~XV~~ MF